Moravská zemská knihovna v Brně
Výroční zpráva 2017

MORAVSKÁ
ZEMSKÁ
KNIHOVNA

Moravská zemská knihovna v Brně
Výroční zpráva 2017

Brno 2018

Vydala Moravská zemská knihovna v Brně,
Kounicova 65a, 601 87 Brno v roce 2018

Redakce: Tomáš Kubíček, Pavel Albert, Michaela Běhanová, Jarmila Bíšková,
Ondřej Buddeus, Adéla Dilhofová, Soňa Dresslerová, Jiří Dufka, Jaroslava Dvořáková,
Eva Fukarová, Hana Glombová, Lucie Heilandová, Lenka Hořínková Kouřilová,
Radka Chlupová, Michal Indrák, Rostislav Jančár, Věra Jelínková, Přemysl Kachlík,
Blanka Kazíková, Romana Macháčková, Martina Machátová, Zdenka Machková,
Jitka Machová, Mária Manoušková, Roman Mátl, Pavel Němec, Jindra Pavelková,
Ludmila Pohanková, Tomáš Prachař, Eva Richtrová, Martina Smolová, Jiří Smrž,
Vlastimil Tichý, Soňa Šinclová, Michal Škop, Eva Tauwinklová, Irena Veselá,
Irena Vykoupilová, Petr Žabička, Petra Žabičková

Grafická úprava a sazba: Karol Lament

Tisk: Tiskárna Brázda

ISBN 978-80-7051-249-4

© Moravská zemská knihovna v Brně, 2018

Obsah

5 Rok 2017 v Moravské zemské knihovně v Brně
7 Vydání deníku Jana Zahradníčka
8 Doplňování fondu knihovny
10 Akvizice do historického fondu MZK
12 Digitalizace výročních zpráv škol v roce 2017
13 Literární akce v Moravské zemské knihovně v roce 2017
16 Nestandardní akce v roce 2017
17 Cena Premia Bohemica
18 Bohemistický seminář 2017
19 Nová sekce MZK: České literární centrum
20 Jižní Morava čte v roce 2017
22 Obecní knihovny v Jihomoravském kraji v novém
24 Projektová a výzkumná činnost v MZK

27 Hospodářská činnost organizace v roce 2017

33 Investiční akce

35 Základní činnosti organizace v roce 2017
35 Služby uživatelům
37 Správa, zpracování a zpřístupnění fondů
42 Služby knihovnám

47 Výzkum a vývoj
47 Institucionální podpora na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace
51 Projekty NAKI
55 Další projekty MZK

65 Kulturní a vzdělávací aktivity

87 Publikační aktivity a vystoupení na konferencích

97 Organizační schéma ze dne 1. ledna 2017

99 Plnění výkonových ukazatelů za rok 2017

Rok 2017 v Moravské zemské knihovně v Brně

Úvodník

Návštěvník Kongresové knihovny (Library of Congress) ve Washingtonu může číst do mramorové fasády Madison Memorial Building vyrytá slova Thomase Jeffersona: „Vědění je moc a lidé, kteří chtějí být svými vlastními pány, se musí ozbrojit mocí, kterou poskytuje vědění." Ve zkratce je zde načrtnuto jedno z možných kréd, které by mohlo řídit veškerou knihovnickou práci. Neboť knihovny byly zřízeny právě proto, aby zajistily co největší dostupnost zdrojů pro vzdělání co nejširšímu okruhu občanů. Jednoduše, aby kultivovaly občanskou společnost.

V loňském roce přibylo do fondu knihovny téměř 40 000 titulů, v rámci projektu *Národní digitální knihovny* jsme zdigitalizovali 3 183 303 stran, obnovili jsme nákup historických knih v rozsahu, který potvrzuje pozici Moravské zemské knihovny jako klíčové instituce pro uchování národní paměti, kterou tu máme k dispozici prostřednictvím tištěného slova. V knihovně se uskutečnilo 250 kulturních a 101 vzdělávacích akcí. Byla zajištěna výuka v rekvalifikačních knihovnických kurzech a proběhlo u nás přes třicet školení a vzdělávacích kurzů. Na půdě knihovny se uskutečnily i tři velké mezinárodní konference, které jsme iniciovali či spoluorganizovali. Ve spolupráci s Jihočeskou univerzitou jsme v Českých Budějovicích uspořádali další ročník týdenního semináře pro zahraniční bohemisty a přičtěme k tomu třeba i literární semináře a popularizační přednášky v Curychu, Berlíně, ve Vídni, v Lipsku, v Mnichově a v dalších městech spolu s organizací české účasti na veletrzích v Německu, v Anglii, v Itálii, v Bulharsku či v Číně. A nechci zapomenout ani na proaktivní kampaň na podporu čtení, která se pod názvem *Jižní Morava čte* odehrála už v druhém ročníku a v rámci níž se uskutečnilo 228 akcí v šedesáti knihovnách Jihomoravského kraje, kterých se zúčastnilo 5 574 dětí a 1 635 dospělých. Jeffersonovský úkol se usilujeme plnit co nejzodpovědněji a uvedená čísla (ale mnohem víc jich čtenář najde na dalších stránkách) snad svědčí o tom, že to děláme s plným nasazením.

I v letošním roce jsme se pokoušeli prokázat, že pojetí Moravské zemské knihovny jako klíčové paměťové, vzdělávací a kulturní instituce, jejíž význam přesahuje národní hranice, má své oprávnění i opodstatnění. Sami bychom to však nedokázali. Rád bych proto poděkoval jak čtenářům naší knihovny (jejichž rostoucí počet mi dělá radost), návštěvníkům našich vzdělávacích a kulturních pořadů (těší mě, že si na nás jako na výraznou kulturní instituci už zvykli a zachovávají nám přízeň), našim přátelům a kolegům z akademických pracovišť a univerzit (díky jejich spolupráci se stáváme nepřehlédnutelnou vědeckou institucí), zahraničním bohemistům a zájemcům o českou kulturu (kteří nám často i nezištně pomáhají v zahraničí), knihovníkům v Jihomoravském kraji (bez jejichž spolupráce bychom jen těžko prosadili vznik nových dotačních projektů jako jsou *Obecní knihovny* či *Jižní Morava čte* – za což je třeba stejným dílem poděkovat reprezentaci Jihomoravského kraje, která tak dokazuje, že si uvědomuje mimořádnou roli obecních knihoven jako komunitních center), a vůbec všem našim přátelům, kteří nám v uplynulém roce mocně pomáhali a dokazovali nám tak, že naše práce má smysl. Můj největší dík však patří mým spolupracovníkům z Moravské zemské knihovny, kteří tomuto projektu věří a jsou ochotni na něm tvrdě pracovat. A protože je to projekt živý, těším se na setkání s Vámi v Moravské zemské knihovně při některé z mnoha budoucích příležitostí.

Váš
Tomáš Kubíček

Knihovna disponovala k 31. prosinci 4 222 678 knihovními jednotkami.

Vydání deníku Jana Zahradníčka

30. ledna 1948 píše Zahradníček příteli Miloši Dvořákovi: „Začínám čím dál víc věřit, že se ještě tohoto roku octneme tváří v tvář událostem, které s námi přinejmenším důkladně zatřesou.“ Už 26. února byl básník (spolu s dalšími názorově nepohodlnými autory) vyloučen ze Syndikátu českých spisovatelů a bylo mu znemožněno publikovat. K zatčení Jana Zahradníčka došlo 14. června 1951. Jeho žena Marie, s níž se oženil roku 1945, o tom píše v dopise z 22. června: „Jan nás minulý čtvrtek opustil v doprovodu na cestu neznámou, z níž se lidé tak hned nevracejí. Zůstala jsem tu sama se třemi (máme malou Klárku, tři týdny starou) nic netušícími dětmi, k tomu v rozházeném bytě po domovní prohlídce.“ V červenci roku 1952 byl Zahradníček odsouzen k třinácti letům vězení v zinscenovaném procesu s tzv. „klerofašistickou odnoží Zelené internacionály“. V roce 1956 byl z vězení propuštěn, aby se mohl zúčastnit pohřbu svých dcer. Přestože se domníval, stejně jako i jeho rodina a přátelé, že propuštění bude trvalé, musel nastoupit zpět do vězení, kde strávil ještě další čtyři roky až do amnestie v roce 1960. V částečném uvolnění vězeňských poměrů mu bylo alespoň umožněno, aby si vedl sešit, jenž byl „povolen pro literární práci“, jak stojí v povolovacím pokynu ze dne 4. června 1958. Básnický deník si však básník nemohl vzít po propuštění s sebou a předpokládalo se, že byl skartován – což byla i oficiální odpověď vězeňské správy na žádost básníkovy manželky o vydání Zahradníčkových písemností. V březnu roku 2016 se šťastnou shodou náhod podařilo najít sešit Zahradníčkovy vězeňské poezie v leopoldovském vězeňském archivu. Jeho pravost bezprostředně ověřil doc. Jan Wiendl, ředitel Ústavu české literatury a komparatistiky na FF UK, jenž se také ujal ediční přípravy vydání. Na přípravě vydání se podílel i básníkův syn Jan Jakub Zahradníček a prof. Tomáš Kubíček, ředitel Moravské zemské knihovny, o grafickou úpravu edice se postarala Jana Vahalíková.

Deník obsahuje básnické texty, které ve své většině Zahradníček rekonstruoval z paměti po svém návratu domů, a které Zahradníčkův přítel a editor Bedřich Fučík zařadil po jeho smrti do sbírky *Čtyři léta*. Najdeme zde však i verše a básně rozšiřující známé Zahradníčkovo dílo, podobně jako například neznámý překlad básně Eduarda Mörika. Rukopis básní a jejich precizace prozrazuje, že textový zápis je výsledkem dlouhého učení se veršům nazpaměť. Protože papíru bylo zoufale málo, musel Zahradníček zapisovat až takovou podobu básně, která mu už umožňovala minimum škrtů a zásahů. I v tomto se stává deník svědectvím o nezlomné vůli a víře nejenom ve smysl básnického poslání.

Foto Jana Vahalíková

Básnický deník má význam nejenom pro textology a literární historiky, stává se dokumentem mimořádné hodnoty, který zcela jistě patří do fondu kulturní paměti českého národa. I proto se Moravská zemská knihovna rozhodla vydat deník v podobě, která jej co nejvíce přiblížila čtenáři, tedy v podobě faksimile jednotlivých listů a srovnání s ustálenou podobou známých básní z již vydaného Zahradníčkova díla. Tímto způsobem je deník představen jako jedinečný doklad tvůrčího a lidského postoje Jana Zahradníčka v době jeho nejtěžší životní zkoušky.

Doplňování fondu knihovny

Knihovní fond je stěžejním nástrojem poskytování knihovnických a informačních služeb čtenářům a dalším uživatelům knihovny. Na jeho kvalitě závisí schopnost knihovny reagovat na potřeby a požadavky čtenářů a tím do značné míry ovlivňuje jejich spokojenost.

Jeho obsah i rozsah vychází ze statutu MZK. Jako knihovna s právem povinného výtisku a s konzervační povinností shromažďuje českou produkci v maximální úplnosti, jako vědecká knihovna doplňuje dokumenty se zaměřením na potřeby brněnských vysokých škol, vědeckých pracovišť i odborné veřejnosti a jako regionální knihovna zařazuje i regionální literaturu, která není předmětem povinného výtisku, ale má svou informační hodnotu. Zajišťuje také literaturu pro prezentaci české knižní produkce na zahraničních veletrzích a pro potřeby nově zřízeného Českého literárního centra.

Výběru nakupované literatury je věnována velká pozornost. Knihovna má unikátní systém garantů jednotlivých oborů, kteří sledují daný obor a doporučují tituly k zakoupení do fondu. Další tipy na nákup knihovna přijímá od čtenářů a také sama aktivně vyhledává v různých databázích, recenzích, edičních plánech a dalších zdrojích. Vytipované tituly se vyhodnocují podle daných kritérií výběru jako relevantnost, kvalita, komplexnost, jazyk a další, zohledňují se potřeby čtenářů a sleduje se půjčovanost. Skladba čtenářů knihovny koresponduje s tím, že Brno je univerzitním městem. Asi 48 % tvoří vysokoškolští studenti, 21 % vysokoškolsky graduovaní uživatelé, 9 % studenti středních škol a 22 % ostatní uživatelé.

vysokoškolští studenti	48 %
vysokoškolsky graduovaní uživatelé	21 %
studenti středních škol	9 %
ostatní uživatelé	22 %

I když je dnes řada možností, jak posuzovat kvalitu knihy, o jejímž nákupu knihovna uvažuje, stále je nejlepší mít knihu v ruce. Proto je pro MZK velmi přínosná možnost účastnit se výstavek odborné literatury. V roce 2017 Mendelova univerzita nabídla literaturu z oblasti ekonomie a managementu, VUT představilo především strojní inženýrství, urbanismus a architekturu. Ukázkové kolekce z oblasti lékařství a ošetřovatelství byly dodány přímo do knihovny.

Výběr zahraniční literatury je zaměřen na nákup všeobecných i oborových encyklopedií a příruček, na základní studijní i nadstavbovou literaturu nejžádanějších oborů, především ekonomii a lékařství, ale i společenské a další vědy, na zahraniční bohemika a tituly, které se svým obsahem dotýkají našich dějin, jazyka nebo kultury, pro zahraniční knihovny pak na jazykové výukové materiály a beletrii v originále. Čtenáři ocenili i kolekci současné slovenské poezie a prózy, pořízenou k *Měsíci české a slovenské kulturní vzájemnosti*.

Nákup zahraniční literatury je zajišťován pomocí dodavatelů, v roce 2017 jich bylo devět. Každý z nich je schopen nabídnout výhodné podmínky a dobrou dostupnost titulů, resp. výhradní zastoupení u jiných nakladatelů/vydavatelů a také různé akce. Velmi dobrá spolupráce je např. s Phoenix Books nebo Slovart GTG.

Knihovna se pravidelně každoročně účastní semináře akvizičních pracovníků, kde se řeší aktuální problémy doplňování a vyměňují zkušenosti. V roce 2017 se sama prezentovala tématem *Kritéria výběru literatury v akviziční praxi MZK*. Prezentace byla zaměřena na představení souboru zásad uplatňovaných při výběru nakupované literatury a doprovodila ji řada grafů a příkladů.

Přehled doplňování podle oborů

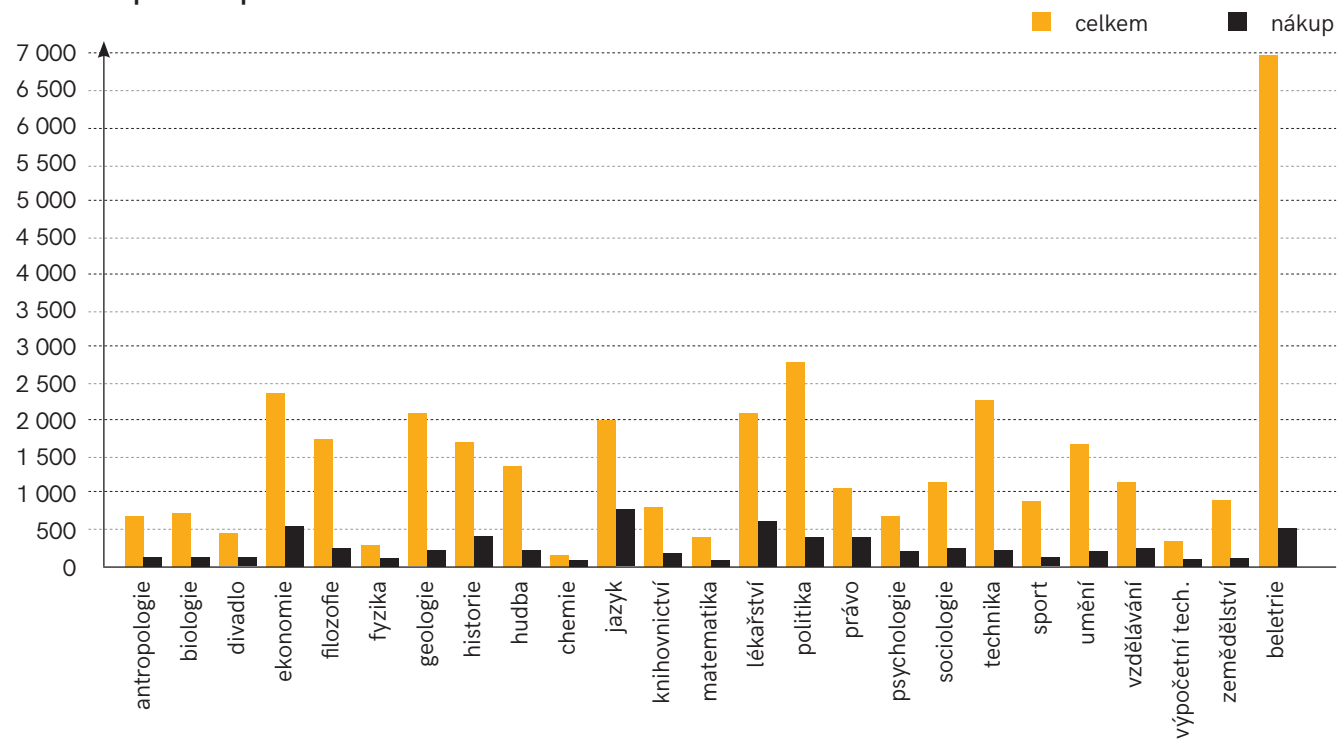

Přehled výpůjček podle oborů

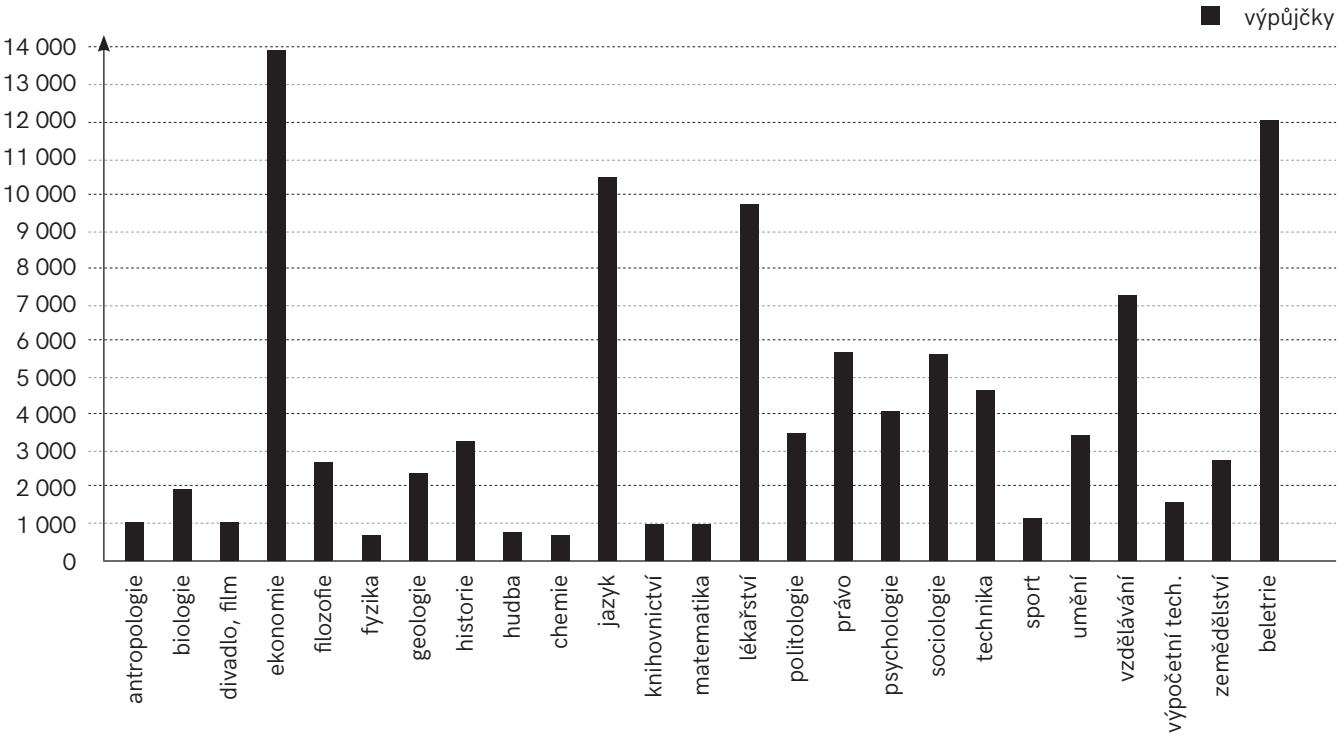

Akvizice do historického fondu MZK

V roce 2017 se podařilo po letech vrátit akviziční činnost starých tisků do objemu, v jakém by se v relaci např. k nákupům realizovaným Národní knihovnou ČR měla pohybovat, a naplnit jeden z úkolů, který Odboru rukopisů a starých tisků určuje statut Moravské zemské knihovny. Hlavním kritériem výběru byla bohemikálnost v širokém slova smyslu. Nakupována byla tedy především díla na českém území vydaná, publikovaná v českém jazyce, mající obsahový autorský vztah k českým zemím, nebo díla s doloženým užíváním na českém území. V tomto roce byl důraz položen především na tištěnou a rukopisnou knihu. Z důvodu personálního oslabení odboru bylo v roce 2017 upuštěno od nákupů starých map a grafických listů; doufáme ale, že tento deficit bude v následujícím roce napraven.

Největší pozornost si po zásluze zaslouží nákup *rukopisu o přípravě barev, pigmentů a zlacení* z konce 15. století. Toto drobné dílko (rozměry) nijak nevyniká okázalou nádherou, svým obsahem je ale mimořádné. Jedná se o dílenskou příručku malířské dílny, podle pražského filigránu na použitém papíře situovatelné do českého prostředí. Konvolut obsahuje receptury na přípravu jednotlivých ingrediencí potřebných k vytvoření (nejen) obrazu a již teď budí zájem historiků a historiček umění i dalších vědních oborů. Dílo navíc pochází z bývalé knihovny mikulovských Dietrichsteinů, jejíž část je díky prvorepublikové akvizici československého státu součástí sbírek MZK a tvoří jádro naší kolekce rukopisů a prvotisků.

Výjimečným rukopisným dílem je i *komentovaný lekcionář* z poloviny 15. století pocházející z dnes již velké části ztracené rukopisné sbírky znojemského magistrátu. Vedle vysoce atraktivního obsahu je zajímavá i jeho obálka, která nese mj. jeden z mála dochovaných

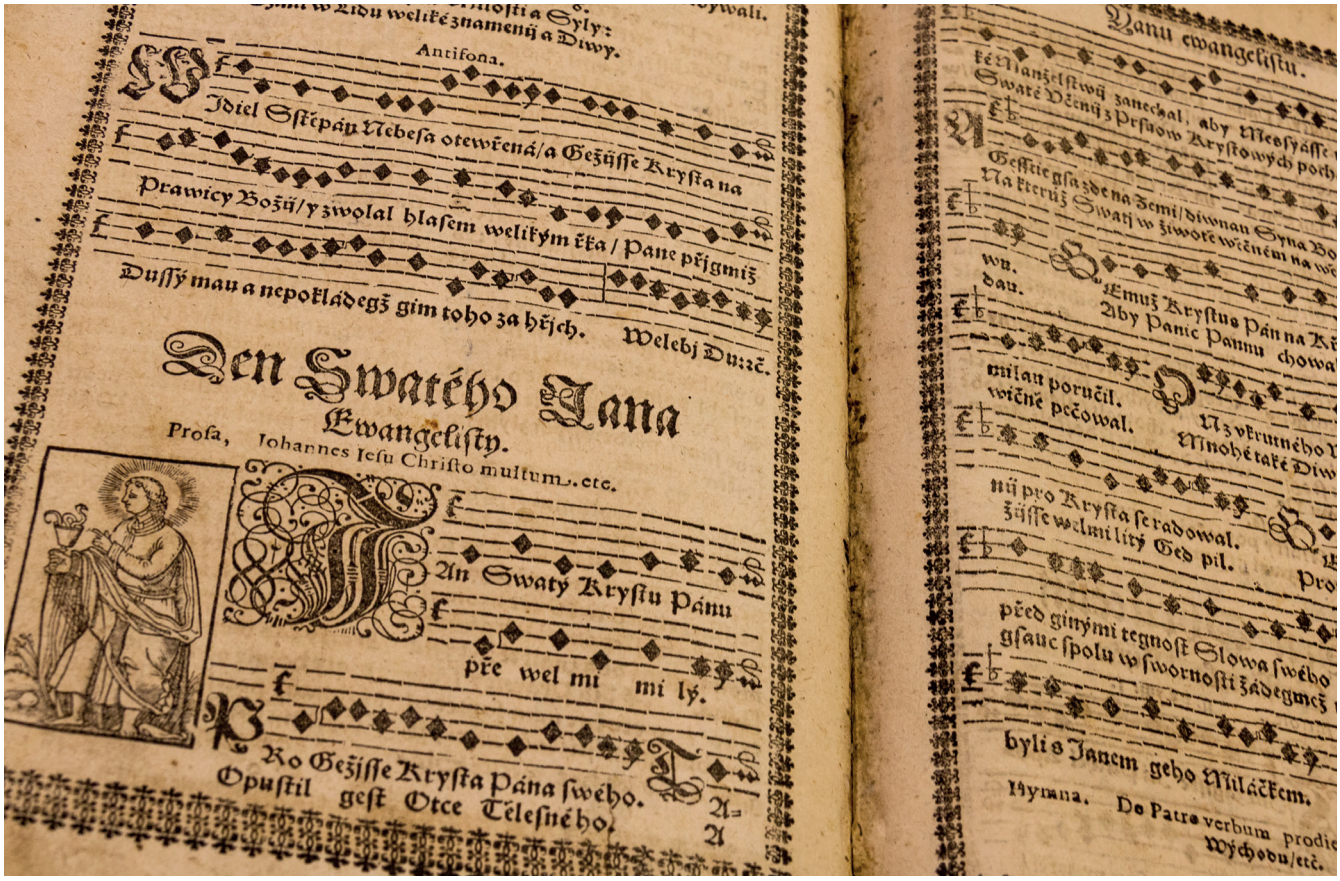

Nejnovější akvizice do historického fondu MZK. Foto Pavel Němec

Nejnovější akvizice do historického fondu MZK. Foto Pavel Němec

Rukopis o přípravě barev, pigmentů a zlacení. Foto Pavel Němec

exemplářů překladu *Catonových dvojverší* do němčiny. Zvláštní pozornost si zaslouží i rukopis pietistického společenství z Vratislavi z konce 18. století a několik rukopisných modlitebních knížek, často bohatě ilustrovaných.

Z rozsáhlejších celků starých tisků zmiňujeme část měšťanské knihovny původem jihočeského rodu Blíženců, z nichž stojí za vyzdvihnutí *Syntagma Jurisprudentiae* Georga Adama Struveho s téměř dvěma sty vevázanými listy rukopisných poznámek a *Dictionarum Octo Linguarum* Ambrogia Calepina s osobním věnováním těšínského vévody Adama Václava svému preceptorovi Leonardu Krenzheimovi.

Další významný celek tvoří *sbírka letáků* z první poloviny 17. století vytvořená rytířem Antonínem Jaroslavem Beckem, významným právníkem 19. století a otcem pozdějšího předlitavského ministerského předsedy. Tento unikátní soubor dokládající vývoj politické a náboženské propagandy v 17. století vhodně doplňuje dříve zakoupené jednotliviny a obsahuje řadu unikátních tisků.

Z jednotlivých titulů si zaslouží pozornost torzo prvního vydání rudolfinského *architektonického vzorníku* Gabriela Krammera, *soubor kolorovaných mědirytin* se starozákonními tématy Jana Jiřího Balzera nebo drobný tisk prostějovské güntherovské oficíny *Breve Enconomion Olomucii* z pera Šimona Ennia. Podařilo se zakoupit také dva loucké tisky: *Postilu* Georga Scherera (1603) a *premonstrátské životopisy* Sigismunda Kohela (1608). Knihy loucké tiskárny svým provedením nápadně převyšovaly dobový moravský průměr a jejich nákup má význam i z pohledu dějin typografie.

Jeden z nejranějších českých příkladů užití mezzotinty v knize, brněnský tisk *Rosa centum foliorum mystica*, se podařilo zakoupit v exempláři obsahujícím jak českou, tak německou verzi pojednané ikonografie. Kromě několika *barokních kázání* a drobnějších *tisků* byla sbírka brněnské tiskařské produkce doplněna o několik *povídek* Carla von Eckarthausen z konce 18. století.

Stranou pozornosti by ovšem neměla zůstat řada bohemikálních *univerzitních tezí* a *disertací*, tištěná *barokní kázání*, *drobné tisky českých a moravských bratrstev*. V několika případech se jedná o unikátní a dosud neevidovaná díla.

Doufáme, že se akvizice historického fondu podaří v příštím roce udržet v podobném rozsahu.

Digitalizace výročních zpráv škol v roce 2017

Počínaje rokem 2017 zahrnula Moravská zemská knihovna v Brně do implementace strategie digitalizace vlastního knihovního fondu výroční zprávy škol. Sbírka těchto výročních zpráv byla soustavně a systematicky budována a doplňována knihovníky Univerzitní knihovny již od dvacátých let 20. století. Představuje širokou a ucelenou relaci velmi zajímavých faktografických informací, které nově od roku 2017 postupně prochází digitalizací a jsou zpřístupňovány v *Digitální knihovně MZK*. Vlastní fond výročních zpráv byl zpracován v online katalogu Aleph již v letech 2004–2005, nahlášen do souborného katalogu a opatřen čárovými kódy nutnými k systematické digitalizaci.

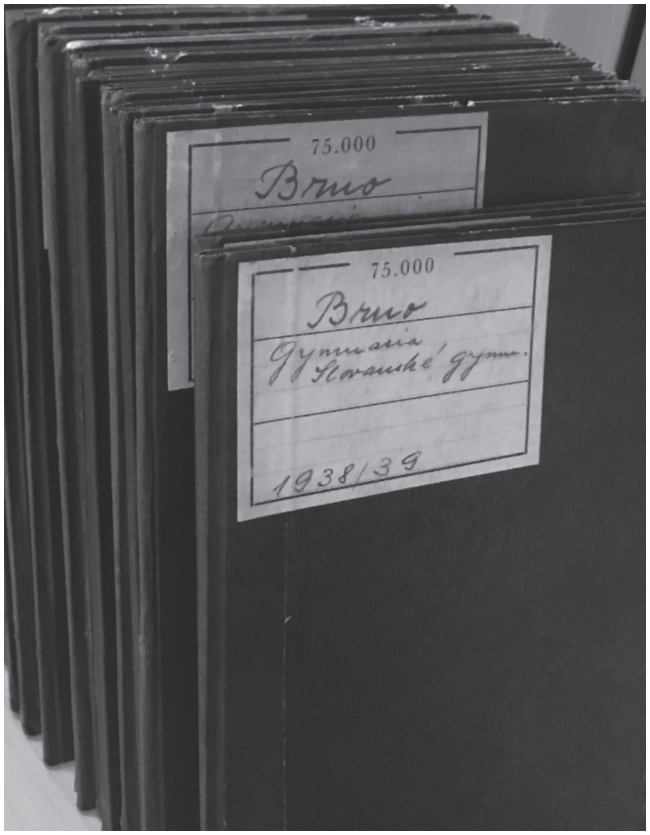

Foto Michal Indrák

Tato významná sbírka šedé literatury ve fondu MZK obsahuje výroční zprávy škol z 982 různých měst, což představuje celkově 52 270 knihovních jednotek organizovaných na signatuře UK-0075.000 podle jednotlivých měst a škol. V současné době je zdigitalizováno 1 653 knihovních jednotek z této sbírky a mezi rozpracovaná města patří například Brno, Bruntál, Břeclav, Hodonín, Jihlava, Kroměříž, Mikulov, Olomouc, Opava a další. Naší snahou do budoucích let je navýšit počet ročně zdigitalizovaných výročních zpráv a připravit pro ně v rámci prezentace v digitální knihovně samostatnou a ucelenou virtuální sbírku, která umožní jednodušší uživatelskou i badatelskou práci. Vlastní digitalizace těchto dokumentů se řadí mezi obtížné činnosti. Důvodem je řazení dokumentů ve skladišti po jednotlivých školách, takže je potřeba udržovat v digitalizační lince ucelené celky. Velký objem tenkých dokumentů je také náročný na ruční skenování a komplikovaný na metadatový popis.

V projektu vybudování *Národní digitální knihovny* si MZK dala za jeden z cílů ve svém strategickém plánu mimo jiné i zpracování moravik. Do této oblasti spadají tedy i školní zprávy z 86 moravských měst, 419 jejich škol a v celkovém rozsahu 8 000 knihovních jednotek. Výroční zprávy, které spadají do této kategorie, jsou v digitalizačním plánu upřednostněny. O zpřístupnění části moravik (německá brunensia) projevili zájem také správci digitální knihovny DiFMOE v Mnichově.

Zejména v době Rakousko-Uherska výroční zprávy často obsahovaly odbornou studii některého z profesorů školy, dále seznam studentů v jednotlivých ročnících a seznam učitelského sboru. Ve zprávách jsou vypsány předměty, které se vyučovaly, akce pořádané školou a další zajímavé informace. Často byli například uváděni donátoři dané instituce, kteří podporovali školu na různých akcích. Pro novodobá zpracování dějin jednotlivých škol, dějin daného regionu, města nebo při pátráních po významných osobnostech mohou být tyto dokumenty velmi cenným zdrojem informací.

Literární akce v Moravské zemské knihovně v roce 2017

Jednou z mnoha aktivit, které Moravská zemská knihovna nabízí čtenářům, jsou autorská čtení a setkávání s českými i zahraničními literáty. Autorská čtení zahraničních autorů organizují především jednotlivé zahraniční knihovny. Jmenujme např. za Rakouskou knihovnu představení knihy *Die Grosse Heinkehr* rakouské spisovatelky jihokorejského původu Anny Kim nebo za Španělskou knihovnu zprostředkování setkání s rodákem z peruánské Limy, spisovatelem, novinářem, esejistou a literárním kritikem Fernandem Iwasakim, a to nad jeho hororovými povídkami s názvem *Pohřební výbavička*. Množství literárních akcí nabídla MZK také zájemcům o severskou literaturu díky již několikaleté spolupráci se *Severským literárním salonem*.

Knihovna velmi ráda otevírá své dveře také bohemistům, kteří šíří české texty mezi cizojazyčné čtenáře a kteří zvyšují povědomí o české krásné literatuře v jiných kulturách. Nejen o české literatuře přenesené do maďarského prostředí, ale také o své vlastní literární tvorbě vyprávěl maďarský básník, prozaik, esejista, literární historik a překladatel István Vörös. Velmi zajímavou debatu rozproudili ukrajinská překladatelka Iryna Zabiiaka a český básník a spisovatel Martin Reiner. Kladli si např. tyto otázky: Kde leží hranice psaní a co si může spisovatel „dovolit"? Jaká témata přitahují současnou českou a ukrajinskou čtenářskou obec a která zůstávají naopak stranou jejího zájmu? Jaké jsou atributy nejprodávanějších knih současnosti a do jaké míry se pojí s uměleckou hodnotou díla? Platí teze o specifické roli autora i dnes?

V komponovaném pásmu *Cesty* se představil projekt, který vznikl na základě mezinárodní i multikulturní spolupráce České a Slovenské republiky. Tři autorky: slovenská básnířka a filozofka Etela Farkašová,

Autorské čtení Istvána Vöröse moderoval Miroslav Balaštík. Foto Pavel Albert

bratislavská výtvarnice Květa Fulierová a česká spisovatelka Milena Fucimanová se vzájemně inspirovaly poezií i výtvarným uměním. Milena Fucimanová se svým seskupením Agadir přinesla do knihovny další představení běloruských básníků, které vyšlo z myšlenky PEN klubu seznamovat veřejnost s autory, kteří ve své zemi nemohou svobodně publikovat, a je komponované na základě knihy *Dvě duše*, kterou vydala Knihovnička PEN klubu. V hudebně-poetické kompozici přednesla Fucimanová poezii pěti současných významných básníků (Uladzimir Arlov, Andrej Chadanovič, Valžyna Mortová, Uladyimir Ňakljajev a Ales Razanav). Situaci v Bělorusku doprovodným slovem přiblížila Maryja Martysevičová.

V rámci komponovaných večerů jsme nabídli čtenářům literárně a zvukově-performanční večer spojený se značkou ostravské revue *Protimluv*, na kterém vystoupili básníci Martin Skýpala a Básník Ticho a také zvukově-performanční ostravsko-brněnská kapela pro nepřítomného frontmana Krraakkk. Večerem provázel Jiří Macháček, šéfredaktor revue *Protimluv*. *Tak trochu sváteční shakespearovská pošta* byl název komponovaného večera sonetů W. Shakespeara, které nám přednesl a o nichž zasvěceně pohovořil nejpovolanější ze současných překladatelů tohoto velikána anglické literatury – Martin Hilský.

V prosinci jsme věnovali literatuře celý týden v nově vzniklém projektu *Literární advent*, v němž jsme navázali spolupráci s nakladateli, kteří přivedli velmi zajímavé autory: Nakladatelství Hejkal – svoji novou knihu představila sama majitelka nakladatelství, spisovatelka, překladatelka a nakladatelka Markéta Hejkalová. Zajímavou kombinaci autorů vážné i nevážné polohy nabídlo nakladatelství Sursum, kde se potkali básnířka Karla Erbová (čerstvá vítězka Ceny Bohumila Polana) a vyznavač brněnského hantecu Miloš Mencler. Atlantis přivedl překladatelku, autorku četných článků a doslovů, rozhlasových pořadů Annu Kareninovou, která se zabývá i překlady filmovými. V próze se věnuje románům Louise Ferdinanda Célina, v poezii dílu Ezry Pounda, o nichž nabídla zájemcům vyčerpávající přednášku. Brněnské Druhé město zastupoval nejen jeho majitel Martin Reiner, ale také dvě velká jména současné české literatury – Irena Dousková (četla ze svého připravovaného nového díla) a Václav Kahuda (představil svůj poslední vydaný román). Jako poslední zavítala do MZK žena mnoha zaměstnání, světoběžnice a především spisovatelka Iva Pekárková, s níž si brněnští posluchači povídali především o Africe a tématu uprchlictví.

Na sklonku roku postoupila MZK své prostory *Charitativnímu antikvariátu*, v jehož průběhu tento

Komponovaný večer Protimluvy v Brně. Foto Pavel Albert

Workshop Pavla Čecha. Foto Jaroslava Dvořáková

Tak trochu sváteční Shakespearovská pošta. Foto Pavel Albert

projekt podpořila v podobě autorských čtení, workshopů a diskuzí řada zvučných jmen, např. Pavel Čech, Milan Uhde, Helena Hardenová.

Mnoho literárních akcí proběhlo také během celého roku v cyklu výstav a doprovodných akcí *Oči Brna*, který běžel v knihovně již třetím rokem a který prošel právě v roce 2017 modernizací – brněnské osobnosti přibližují v současné době interaktivní multimediální výstavy umístěné ve foyer MZK. V průběhu roku zazněla díla Milana Uhdeho, převyprávěné moravské pohádky z pera Evy Kilianové či poezie prof. Miloše Stehlíka.

Před Vánoci vznikla v MZK také původní literární výstava věnovaná moravské autorce přelomu 19. a 20. století s názvem *Jiří Sumín. Tajemství ženského psaní*. Tuto výstavu doprovodily komentované prohlídky a také stejnojmenný kritický katalog.

Nestandardní akce v roce 2017

Již osmým rokem pokračoval návštěvníky oblíbený cyklus nestandardních akcí, který zahrnuje populárně-naučné přednášky z různých vědních oborů, kulturní akce, multimediální představení, autorská čtení, cestopisy, besedy u kulatého stolu, akce v rámci *Týdne vědy a techniky*. Nabízí tak studentům i nejširší veřejnosti atraktivní témata, poznatky a novinky z různých vědních oborů a kultury v podání špičkových přednášejících.

Návštěvníci se mohou přímo setkat a hovořit s odborníky a osobnostmi vědeckého a kulturního světa. Díky osobním kontaktům se daří přivítat jak české, tak i zahraniční vynikající osobnosti, např. vědce, kteří pracují na mezinárodních projektech, na prestižních amerických univerzitách, na výzkumech v ESO, CERN atd. Příprava těchto akcí je náročná, ovšem trvalý zájem veřejnosti o ně dokazuje, že úsilí se vyplatí. Nestandardní akce se těší mimořádnému zájmu odborné i laické veřejnosti, studentů vysokých a středních škol, což se promítá i ve vysoké návštěvnosti a nadšených ohlasech návštěvníků. Pozitivní je velký zájem právě u mladší generace.

Letošní rok byl rekordní v počtu těchto uskutečněných akcí i v počtu jejich návštěvníků. Knihovna se stala místem, kde věda i kultura žije a kam se návštěvníci rádi vracejí a nacházejí další inspiraci. A knihovna tak získává nové čtenáře.

Prof. Martin Černohorský a RNDr. Jiří Grygar, CSc., na společné přednášce O fyzice a čase. Foto z archivu Ireny Vykoupilové

Dr. Bruno Leibundgut při přednášce Modern Astrophysics
Foto z archivu Ireny Vykoupilové

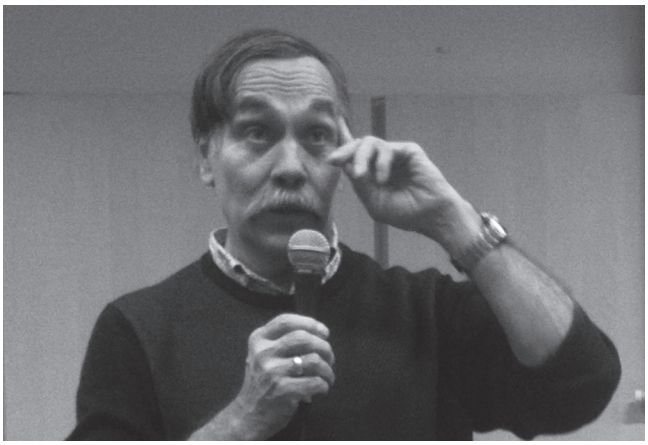

RNDr. Vladimír Wagner, CSc., při jedné ze svých přednášek v MZK
Foto z archivu Ireny Vykoupilové

Cena Premia Bohemica

Moravská zemská knihovna v Brně na základě pověření ministra kultury České republiky Daniela Hermana uděluje od roku 2017 cenu *Premia Bohemica*. Cena je určena zahraničnímu bohemistovi nebo překladateli, který se ve své zemi zasloužil ve výrazné míře o propagaci české literatury.

Do roku 2001 cenu udělovala Nadace Český literární fond, v letech 2002–2011 Obec spisovatelů (za podpory NČLF). S podporou Obce spisovatelů ji nyní uděluje Moravská zemská knihovna. O udělení ceny rozhoduje komise složená z předních literárních vědců z univerzitních i akademických pracovišť v České republice a z dřívějších laureátů ceny. V minulosti cenu získali například Susanna Rothová (1993), Oleg Malevič (1998), Christa Rothmeierová (1999), Reiner Kunze (2004), István Vörös (2005), Edgar de Bruin (2008) či naposledy Andrzej Czcibor-Piotrowski (2011).

Laureát je vyhlášen vždy v průběhu *Bohemistického semináře*, který organizuje každoročně rovněž MZK. V roce 2017 tak byla cena udělena v Českých Budějovicích a společně s ředitelem Moravské zemské knihovny prof. Tomášem Kubíčkem ji předal děkan Filozofické fakulty Jihočeské univerzity prof. Vladimír Papoušek a ředitel tamější katedry bohemistiky prof. Michal Bauer. Pro rok 2017 byla cena udělena německému bohemistovi a překladateli Ursi Heftrichovi. Laureát ji převzal 10. července během *Bohemistického semináře*, na nějž se do Českých Budějovic sjelo přes padesát zahraničních bohemistů a překladatelů.

Urs Heftrich vystudoval na heidelbergské univerzitě slavistiku, germanistiku a filozofii a v jeho bibliografii nalezneme práce o Nietzschem, Gogolovi, Mandelštamovi nebo Thomasi Mannovi. Na univerzitách v Bonnu a v Trevíru, kde působil, než byl jmenován profesorem slovanských literatur v Heidelbergu, přednášel a přednáší vedle české literatury především o ruském a polském písemnictví, resp. o tématech srovnávacích. Jeho knižní překlady Zahradníčkových *Jeřábů*, Holanovy lyriky z třicátých a čtyřicátých let nebo *Básní z koncentračního tábora* od Josefa Čapka jsou projevem bytostného vnitřního zaujetí pro určitý typ reflexivní nebo metafyzické poezie. Krom jiného Urs Heftrich pracoval od roku 2003 na projektu, který má německému čtenáři zpřístupnit prakticky celé dílo velkého českého básníka Vladimíra Holana.

Bohemistický seminář 2017

Akce pro více než 50 zahraničních bohemistů a překladatelů z češtiny, kteří do jižních Čech dorazili z 22 zemí, se věnovala současné české literatuře a problematice jejích překladů.

Kromě workshopů se konala také řada přednášek na další témata: například „sudetská" německá literatura, typologie nejnovější české prózy, literárněhistorická metodologie, generační pohled na současné domácí básnictví nebo diskuse o literatuře pro děti a mládež.

Autorská čtení a diskuse vedly přední osobnosti současné české literatury: Petr Váša, Jan Cempírek a další. Z diskusí vzešly podnětné návrhy na další rozvoj *Bohemistického semináře* v jeho příštích ročnících i potřeba podpory a propojení zahraniční bohemistiky.

V rámci *Bohemistického semináře* se letos udílela také obnovená *cena Premia Bohemica* za mimořádný přínos české literatuře v zahraničí, kterou dříve organizovala Obec spisovatelů a nyní ji bude udílet pořádající Moravská zemská knihovna. Cenu letos získal přední německý bohemista, profesor Urs Heftrich, který se zaměřuje na českou meziválečnou poezii, zejména na dílo Vladimíra Holana. Letošní *Bohemistický seminář* uzavřelo čtení prozaika Jiřího Hájíčka.

Vystoupení Petra Váši na *Bohemistickém semináři*. Foto Soňa Šinclová

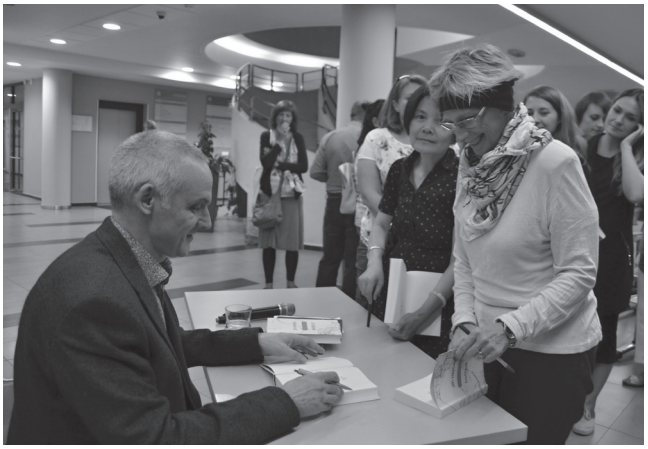

Autogramiáda Jiřího Hájíčka v rámci *Bohemistického semináře*
Foto Tomáš Kubíček

Nová sekce MZK: České literární centrum

Z pověření ministra kultury České republiky vyhlásila Moravská zemská knihovna na počátku roku 2017 zřízení Českého literárního centra, které má za úkol propagovat a podporovat českou literaturu v zahraničí. V první polovině roku byla vypsána výběrová řízení na obsazení nových pozic a od poloviny roku pracuje ČLC ve složení Ondřej Buddeus (vedoucí), Jack Coling, Šárka Krtková, Anežka Hrubá Cíglerová, Sára Vybíralová a Alžběta Zmrzlíková. Sídlem ČLC je Národní dům na pražských Vinohradech.

V průběhu uplynulých měsíců otevřelo ČLC nové programy mobility a zahájilo vyjednávání se zahraničními partnery za účelem vytvoření nových příležitostí pro propagaci české literatury a českých autorů v kontextu literatury světové. Od léta do prosince 2017 podpořilo ČLC výjezdy 26 českých autorek a autorů do zahraničí. Během podzimu přivítalo na rezidenčních pobytech v ČR 15 zahraničních profesionálů zabývajících se českou literaturou, část z nich také představilo širokému nejen odbornému publiku prostřednictvím veřejných čtení a diskusí. Ve spolupráci se Vzdělávacím a kulturním centrem Klášter Broumov připravilo 14 rezidencí určených českým autorům, překladatelům i ilustrátorům. ČLC se podílelo na přípravě odborných seminářů určených německým překladatelům a nakladatelům, které mají vést k úspěšnému zajištění české účasti jako hlavní země lipského veletrhu v roce 2019, a připravuje podobný typ programů pro prezentaci české literatury v dalších zemích. Podařilo se oživit provoz dvojjazyčného portálu Czechlit a současně se chystá jeho nová podoba, která bude sloužit lepší informovanosti zahraničních nakladatelů, bohemistů, překladatelů a autorů, stejně jako potřebám zájmové veřejnosti. Vedle pravidelného informačního servisu v on-line i tištěné podobě zahájilo centrum také vydávání pravidelného zpravodaje pro zahraniční a česká bohemistická pracoviště. Ve spolupráci s Českými centry byl uskutečněn čtvrtý ročník soutěže *Ceny Susanny Roth* pro mladé překladatele. V neposlední řadě pak Centrum edičně připravilo a vydalo publikace určené zahraničním nakladatelům, kteří se potřebují nejenom orientovat v nové české knižní produkci, ale současně najít i co nejrychlejší kontakt na autory či literární agenty.

Aktivity Českého literárního centra posoudila na svém prosincovém zasedání i Rada ČLC a konstatovala, že České literární centrum plní své zadání, a to s mimořádným nasazením.

Jižní Morava čte v roce 2017

V roce 2017 realizovala Moravská zemská knihovna v Brně spolu s Městskou knihovnou Břeclav již druhý ročník celokrajského projektu na podporu čtení a čtenářských kompetencí. Finančně byl projekt spolufinancován Jihomoravským krajem.

Programy realizované v 60 zapojených knihovnách byly zaměřeny nejen na posílení čtenářských dovedností a tvůrčího myšlení, ale také na poznávání historie daného místa a rozvoj regionální identity.

Kromě přednášek a besed s místními kronikáři a pamětníky děti také putovaly po historických místech svého města či místa. Nově za dětmi do knihoven letos zavítali také regionální autoři či ilustrátoři, např. Pavel Čech, Petra Dvořáková, Libuše Šuleřová, Vlasta Švejdová, Jiří Šandera či Zdeněk Železný. Celkem se všech 228 akcí zúčastnilo přes 5 500 dětí a téměř 2 000 rodičů a prarodičů.

Součástí projektu byla i soutěž pro děti, letos s tematikou „Příběhy mého kraje". Soutěž byla nově otevřena i pro předškolní děti a další zvláštní kategorie byla vytvořena pro kolektivy. Celkem 110 nejlepších literárních i výtvarných prací z každé knihovny bylo zasláno do krajského kola a tři nejlepší z každé kategorie byly slavnostně vyhlášeny v Divadle Polárka a ve Hvězdárně a planetáriu Brno. Všechny děti zde zhlédly divadelní či filmové představení, obdržely knižní dary a také si samozřejmě vyslechly dramatizaci vítězných textů v podání herců divadla.

Projekt byl propagován ve veřejné dopravě (MHD a IDS JMK), v místních zpravodajích, v regionálních denících, ale také v Českém rozhlase Brno a na rádiu Petrov. Samozřejmostí jsou webové stránky http://jiznimoravacte.cz/ a stejnojmenný profil na facebooku.

Jedno ze slavnostních vyhlášení oceněných prací proběhlo na brněnské hvězdárně. Foto Pavel Němec

K projektu byla vytvořena i putovní výstava. Foto Pavel Albert

V závěru roku byla vytvořena výstava o aktivitách projektu, která byla umístěna nejprve v prostorách Krajského úřadu Jihomoravského kraje, počátkem roku se přemístila do prostor MZK a nadále bude po celý rok 2018 putovat po knihovnách Jihomoravského kraje.

Aktivitami v rámci tohoto projektu knihovny v obcích a městech opět potvrdily, že jsou přirozenými komunitními centry a oblíbeným místem setkávání všech generací.

Městem Hodonínem s babičkou a dědečkem. Foto Michaela Macková

Knihovna Jiřího Mahena, pobočka Řečkovice. Foto Šárka Ondrušková

Obecní knihovny v Jihomoravském kraji v novém

Již třetím rokem vyhlásil Jihomoravský kraj v rámci dotačního programu *Program rozvoje venkova Jihomoravského kraje* dotační titul *Obecní knihovny* na podporu modernizace a vybavení interiérů knihoven v obcích do 3 000 obyvatel. O podporu ve výši takřka čtyř milionů korun požádalo v roce 2017 přes sto obcí, z toho 40 % opakovaně. Proměna interiérů knihoven spojená ve většině případů s jejich zásadní přestavbou či přestěhováním do větších prostor významně přispívá k úsilí Oddělení vzdělávání a krajské metodiky MZK a pověřených knihoven kraje o proměnu obecních knihoven ve skutečná komunitní a vzdělávací centra. Nové moderní prostory mají potenciál oslovit další uživatele, zejména mezi dětmi a mládeží, a přispět nejen k další podpoře čtenářství, ale zejména k rozvoji kulturního a komunitního života menších obcí.

Projekty Obecní knihovna a Jižní Morava čte jsou financovány Jihomoravským krajem

Slavnostní otevření Knihovny městyse Křtiny – Ing. arch. Iva Machová, starosta František Novotný, krajská metodička MZK Mgr. Adéla Dilhofová a ředitel KZMB PaedDr. Oldřich Kovář

Knihovna městyse Křtiny, literární bidýlko. Foto archiv MZK

Obecní knihovna Žeravice. Foto Lubomír Hradil

Knihovna městyse Lysic, dětské oddělení. Foto Helena Jalová

Obecní knihovna Zbraslav. Foto Jana Valová

Projektová a výzkumná činnost v MZK

Moravská zemská knihovna byla v roce 2009 oficiálně zařazena mezi výzkumné organizace. Její vědecký záběr se kontinuálně rozšiřuje a dnes patří mezi významné infrastruktury ve vývoji, výzkumu a inovacích nejen v České republice, což dokládá portfolio realizovaných projektů. Projekty naplňují *Koncepci výzkumu, vývoje a inovací na období 2016–2020 MZK*, která navazuje na *Státní kulturní politiku 2015–2020*, *Integrovanou strategii podpory kultury do roku 2020*, *Meziresortní koncepci aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity do roku 2022*, vypracovanou Ministerstvem kultury České republiky, a *Koncepci rozvoje knihoven ČR* na aktuální období.

Do výzkumné činnosti MZK spadají např. dějiny knihoven a tiskáren, výzkum klášterní kultury, starých map, ideálních podmínek pro uchování fyzického knihovního fondu a muzikologický výzkum. Tyto aktivity jsou realizovány za podpory Odboru výzkumu a vývoje Ministerstva kultury ČR v rámci projektů *Programu na podporu aplikovaného výzkumu a experimentálního vývoje národní a kulturní identity na léta 2016 až 2022* (NAKI II) a *Institucionální podpory na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace* (IP DRVO). Významnou součástí těchto projektů je veřejná prezentace jejich původních výsledků formou veřejných výstav, odborných konferencí, katalogizace základních pramenů a jejich online zpřístupnění (prvotisky, mapy, bibliofilie, hudební mikrofilmy). Grantová agentura ČR (GA ČR) podpořila výzkumný projekt zabývající se reflexí společenských procesů v publicistice první republiky (2016–2018).

Ve vývoji se MZK zaměřuje na zpřístupňování a ochranu kulturního dědictví a informací on-line. V rámci projektů NAKI II jsou vyvíjeny moderní

Foto Pavel Němec

sémantické technologie sloužící k vylepšování vyhledávacích schopností portálu Knihovny.cz a nástroje pro dlouhodobou ochranu a dostupnost digitálních dat. Autentizací a autorizací výzkumných výsledků se zabývá mezinárodní projekt *Horizon 2020* s názvem *Authentication and Authorisation for Research and Collaboration II*, v němž se MZK zapojuje i v jeho pokračování (2017–2018). Aktivity realizované z podpory Odboru umění, literatury a knihoven Ministerstva kultury ČR s názvem *Veřejné informační služby knihoven* (VISK) vyvíjí další online nástroje pro knihovny. V roce 2017 byly rozvíjeny aplikace pro *Kramerius* a *Obálky knih*, pro prezentaci starých kartografických podkladů a byl podpořen rozvoj portálu knihovny.cz. Z projektu VISK jsou taktéž hrazeny retrospektivní konverze historického i novodobého fondu MZK, které pak mohou být odeslány do Souborného katalogu ČR. Součástí projektů VISK je i e-learningové vzdělávání knihovníků a zvyšování jejich profesní kvalifikace.

Bezproblémový průběh řešení všech projektů by nebyl možný bez fungující součinnosti odborných řešitelů se svými týmy, ekonomického a projektového oddělení, což umožňuje i další podávání projektových návrhů do dalších soutěží. Na přelomu dubna a května 2017 MZK připravila do druhé veřejné soutěže NAKI II (2018–2022) celkem šest projektů, z nichž čtyři byly MK ČR podpořeny a budou řešeny od března 2018 do konce roku 2022. Další podaný projekt do první veřejné soutěže TAČR Éta se týká vývoje software pro automatický přepis historických tisků, jeho výsledky budou známy v únoru 2018.

Náročným počinem v prosinci roku 2017 byla finalizace žádosti o podporu z evropských strukturálních fondů *Integrovaného regionálního operačního programu* (IROP), výzvy číslo 25, která byla určena výhradně krajským knihovnám. Projekt je v současnosti ve schvalovacím procesu a nejpozději od poloviny roku 2018 bude zahájena jeho realizace, která bude ukončena v roce 2021. Hlavním cílem tohoto projektu je zkvalitňování služeb, jež knihovna poskytuje svým uživatelům. K tomu poslouží stavební úpravy, které prostor MZK více zpřístupní jejím návštěvníkům (revitalizace atria) a zvýší uživatelský komfort (např. nové sanitární zařízení včetně místnosti pro rodiče s malými dětmi). Druhá část dotace je určena na ochranu knihovního fondu. Z těchto prostředků bude proveden restaurátorský průzkum a restaurování nejohroženějších kusů historického fondu MZK. Budou zakoupeny přístroje k čištění knih, k jejich kvalitní digitalizaci a uchování vytvořených digitalizátů.

MZK se v roli partnera zúčastnila přípravy návrhů do celoevropské soutěže *Kreativní Evropa* a ve spolupráci s významnými evropskými partnery podala dva projekty týkající se prezentace kultury klášterů a zpřístupnění osiřelých děl.

Projektová činnost MZK se stále rozvíjí díky dobře fungujícímu týmu, a také protože je MZK spolehlivým partnerem pro jejich řešení, který přináší neotřelá a inovativní východiska.

Moravská zemská knihovna zlepšila výsledek hospodaření o 184 632,22 Kč.

Hospodářská činnost organizace v roce 2017

Údaje o rozpočtu příjmů a výdajů

V upraveném rozpočtu na rok 2017 obdržela Moravská zemská knihovna v Brně příspěvek na provoz ve výši 106 691 261 Kč. V průběhu roku 2017 bylo provedeno 22 rozpočtových úprav.

Dotace a příspěvky (v tis. Kč)

Příspěvek na provoz MK ČR	106 691
Dotace na projekty MK ČR	17 027
Mimorozpočtové zdroje	2 788
Neinvestiční dotace a příspěvky celkem	**126 506**

Vyhodnocení výnosů a nákladů

Přehled celkových nákladů a výnosů organizace a porovnání nákladů a výnosů s upraveným rozpočtem jen za provozní činnost bez účelových dotací a příspěvků uvádí následující tabulka.

Vybrané ukazatele (v tis. Kč)

UKAZATEL	Skutečnost k 31. 12. 2017 včetně mimorozpočtových zdrojů	PROVOZ		
		Upravený rozpočet	Skutečnost k 31. 12. 2017	% plnění
Výnosy celkem	**132 661**	**115 206**	**112 938**	
výnosy z vlastní činnosti	5 432	4 708	5 432	115,38
Výnosy z prodeje DHM kromě poz.	18	0	18	0,00
zúčtování fondů	660	2 637	0	0,00
ostatní výnosy	1 923	1 169	1 923	164,50
finanční výnosy	9	0	9	0
dotace od zřizovatele	122 563	106 692	105 556	98,94
mimorozpočtové zdroje	2 056	0	0	0,00
Náklady celkem	**132 476**	**115 206**	**112 753**	
spotřebované nákupy	21 401	18 888	18 349	97,15
z toho akvizice	14 481	10 807	11 487	106,30
opravy	2 748	4 204	2 632	62,61
cestovné	1 698	1 543	1 283	83,15
reprezentace	255	274	234	85,40
služby	12 292	12 588	10 943	86,93
osobní náklady	80 862	66 222	66 177	99,93
z toho mzdy	60 082	48 842	48 836	99,99
daně a poplatky	35	313	35	11,18
ostatní náklady	5 332	2 968	5 247	176,79
odpisy	7 824	8 166	7 824	95,81
ZC prodaného majetku	0	0	0	0,00
finanční náklady	29	40	29	72,50
daň z příjmů	0	0	0	0,00
Výsledek hospodaření	**185**	**0**	**185**	**x**

Pozn.: Závazný limit prostředků na platy a závazný limit OON byl dodržen. Rozdíl ve výši (1 136 tis. Kč) mezi skutečným čerpáním dotace od zřizovatele (105 556 tis. Kč) a upraveným rozpočtem (106 692 tis. Kč) tvoří dosud nečerpané finanční prostředky na časově omezený projekt ČR jako hlavní země veletrhu Lipsko 2019, naúčtovaný dle metodického pokynu MK ČR k účetní závěrce za rok 2017 na syntetický účet 384 Výnosy příštích období.

Rozbor výnosů z vlastní činnosti a ostatních výnosů přibližují následující dvě tabulky.

Výnosy z vlastní činnosti (v tis. Kč)

POLOŽKA	Skutečnost k 31. 12. 2017	% z celkového objemu výnosů z vlastní činnosti
publikace	111	2,04
knihovnické fotoslužby, tisk a vazby	16	0,29
čipové karty pro nájemce	15	0,28
samoobslužný tisk a kopie	246	4,53
knihovnické kurzy	72	1,32
vložné	55	1,01
propagace	546	10,05
registrační poplatky	2 013	37,06
náhrady za EE	196	3,60
náhrady z vodné a stočné	11	0,20
náhrady za teplo	31	0,57
náhrady za služby	179	3,30
rešerše	19	0,35
EOD	11	0,20
MVS a MMVS	227	4,18
pronájmy	1 685	31,02
Celkem	**5 433**	**100,00**

Struktura výnosů z vlastní činnosti v %

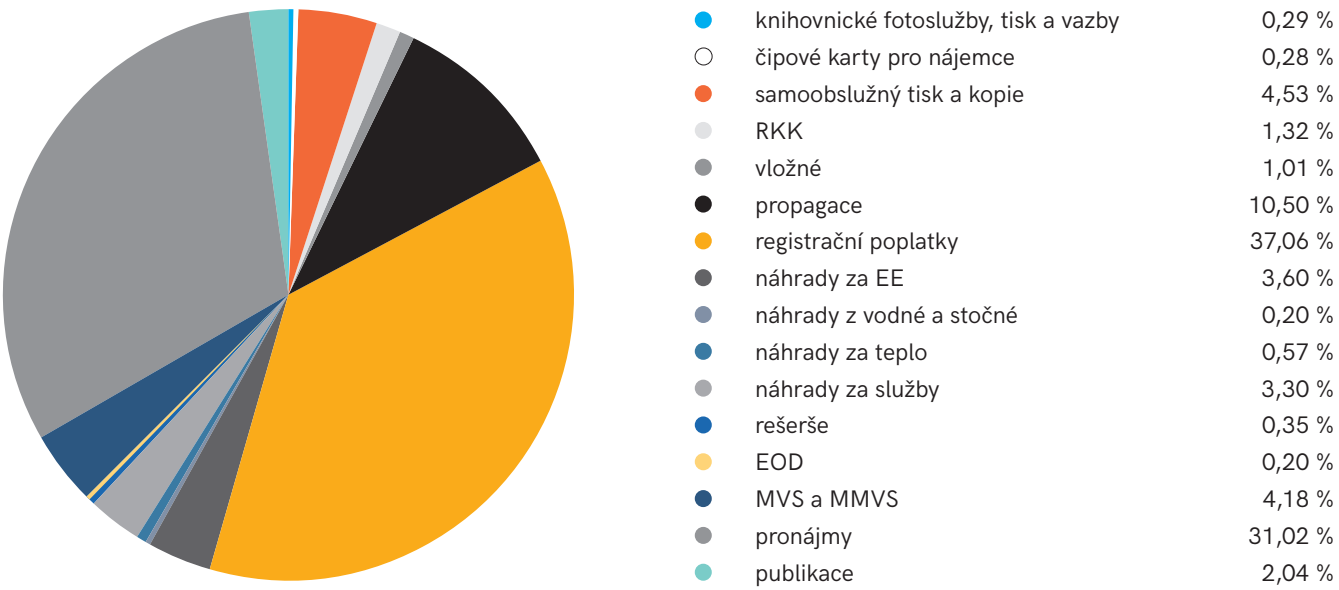

Ostatní výnosy (v tis. Kč)

POLOŽKA	Skutečnost k 31. 12. 2017	% z celkového objemu ostatních výnosů
ostatní pokuty a penále	1 374	70,46
jiné ostatní výnosy	576	29,54
Celkem	**1 950**	**100,00**

Rozbor čerpání mzdových prostředků

Plán práce na přepočtený stav 169 osob nebyl překročen. Závazný ukazatel čerpání mzdových prostředků byl dodržen. Počet zaměstnanců (průměrný přepočtený stav dle skutečnosti) činil 165 osob. Průměrný měsíční plat činil 28 203 Kč.

Financování reprodukce majetku z SMVS

V roce 2017 čerpala MZK ze systému SMVS 744 150 Kč na akci 134V112000295 s názvem MZK-projekt na rekonstrukci a dostavbu depozitáře Šumavská (H1).

Financování z programu ISO/C (Integrovaný systém ochrany movitého kulturního dědictví)

V roce 2017 čerpala MZK z programu ISO 1 256 000 Kč na akci 134V514000063 s názvem Výkupy – rukopis Pigment Recipes – O přípravě barev, pigmentů a zlacení, Čechy?, cca 1480, 10,5 × 8,5 cm, provenience: mikulovská Dietrichsteinská knihovna.

Mezinárodní programy

Mezinárodní projekty Moravské zemské knihovny v Brně byly v roce 2017 následující:

NÁZEV	Authentication and Authorisation for Research and Collaboration (AARC)
Období projektu	2015-2017
Finance celkem	celkové náklady projektu: 2 941 060 EUR celkové náklady projektu – partner MZK: 20 393,13 EUR příspěvek EU – partner MZK na rok 2017: 689,83 EUR

NÁZEV	Authentication and Authorisation for Research and Collaboration (AARC II.) pokračování
Období projektu	2017-2019
Finance celkem	celkové náklady projektu: 2 999 892,89 EUR celkové náklady projektu – partner MZK: 15 700 EUR příspěvek EU – partner MZK na rok 2017: 11 775 EUR

Údaje o podílu státního rozpočtu na financování činnosti MZK

Mimo schválený příspěvek na provoz byly v průběhu roku 2017 zřizovatelem poskytnuty neinvestiční účelové prostředky na projekty ve výši 17 026 638 Kč a investiční účelové prostředky na projekty ve výši 6 875 000 Kč. MZK navíc získala mimorozpočtové zdroje ve výši 2 787 606,17 Kč.

Přehled čerpaných účelových dotací a darů včetně mimorozpočtových (v Kč)

UKAZATEL	Neinvestiční prostředky		Investice	
	Poskytnuto 2017	Čerpáno 2017	Poskytnuto 2017	Čerpáno 2017
PŘÍSPĚVEK NA PROVOZ OD ZŘIZOVATELE	**106 691 761**	**105 555 743,08**	**0,00**	**0,00**
příspěvek na provoz-provoz	97 648 261	96 512 243,08		
příspěvek na provoz-kulturní aktivity	9 043 500	9 043 500		
Účelové dotace od zřizovatele	**17 026 638**	**17 007 050,17**	**6 875 000**	**964 150**
Cizojazyčná literatura	1 877 638	1 877 638		
IP VaV	3 853 000	3 853 000		
NAKI DF16P02R047 Brána moudrosti	1 253 000	1 253 000		
NAKI DG16P02H020 IN-PROVE	1 133 000	1 127 646		
NAKI DG16P02R006 CPK	1 351 000	1 336 766,17		
NAKI DG16P02R044 ARCLib	531 000	531 000		
VISK1 Kramerius	120 000	120 000		
VISK2 E-learningový kurz	50 000	50 000		
VISK3 Staré mapy	266 000	266 000		
VISK3 Obálky knih	582 000	582 000		
VISK5 Retrokonverze fondů	424 000	424 000		
VISK5 Historické sbírky	147 000	147 000		
VISK8 CPK	4 183 000	4 183 000	220 000	220 000
SMVS 134V112000295			6 655 000	744 150
SMVS 134V514000063	1 256 000	1 256 000		
Účelové dotace a dary od jiných poskytovatelů	**2 787 606,17**	**2 715 519,24**	**0,00**	**0,00**
Regionální funkce MZK (Jihomoravský kraj)	1 835 000	1 835 000		
GAČR	221 000	221 000		
AARC (EK)	305 784,98	240 681,74		
Finanční dar (US Embassy III.)	0	23 237,50		
Finanční dar (US Embassy IV.)	16 821,19	1 600		
Věcný dar Velvyslanectví Španělska	74 000	74 000		
Finanční dar Smíšené česko čínské komory vzájemné spolupráce	300 000	300 000		
Finanční účelový dar Cosmotron Bohemia, s. r. o.	15 000	15 000		
Finanční účelový dar EURO NÁŘADÍ, s. r. o.	3 000	3 000		
Finanční neúčelový dar ing. Sabo	15 000	0,00		
Licence Česká televize	2 000	2 000		
Celkem čerpáno od všech poskytovatelů			**6 875 000**	**964 150**

Pozn.: Rozdíl mezi skutečným čerpáním příspěvku na provoz-provoz a poskytnutými prostředky tvoří dosud nečerpané finanční prostředky na časově omezený projekt ČR jako hlavní země veletrhu Lipsko 2019, naúčtovaný dle metodického pokynu MK ČR k účetní závěrce za rok 2017 na syntetický účet 384 Výnosy příštích období. Rozdíl mezi skutečným čerpáním účelové dotace NAKI IN-PROVE a NAKI CPK a poskytnutými prostředky tvoří nedočerpané prostředky, které budou po ukončení projektů vráceny zpět na účet zřizovatele. Rozdíl mezi skutečným čerpáním grantu AARC a poskytnutými prostředky je způsoben předfinancováním projektu (jedná se o víceleté financování). Rozdíly mezi skutečným čerpáním grantů US Embassy III. a IV a poskytnutými prostředky jsou způsobeny časovým obdobím trvání projektů a jejich čerpáním.

Rezervní fond

V roce 2017 činila celková tvorba rezervního fondu 2 099 500,61 Kč a celkové čerpání fondu činilo 738 176,74 Kč. Počáteční stav fondu byl k 1. lednu 2017 celkem 1 435 442,37 Kč a konečný stav k 31. prosinci 2017 byl 2 796 766,24 Kč.

Přehled hospodářských činností

Moravská zemská knihovna v Brně nevykonávala žádnou hospodářskou činnost.

Výsledek hospodaření

Moravská zemská knihovna v Brně realizovala svoji činnost v roce 2017 s celkovými náklady 132 475 826,95 Kč, s celkovými výnosy 132 660 459,17 Kč a dosáhla zlepšeného výsledku hospodaření ve výši **184 632,22** Kč. Celkově lze zhodnotit, že organizace hospodařila se svěřeným majetkem řádně a hospodaření organizace je pod kontrolou.

Projekt Šumavská – H1

Poskytování informací podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím

V souladu s § 18 z. č. 106/1999 Sb. Moravská zemská knihovna v Brně zveřejňuje zprávu o své činnosti v oblasti poskytování informací dle z. č. 106/1999 Sb.

V roce 2017 byly podány dvě žádosti o poskytnutí informace dle z. č. 106/1999 Sb.

Žádost Matěje Rótha ze dne 13. února 2017 – žádost o poskytnutí nájemní smlouvy s provozovatelem kavárny v budově MZK

- žádosti zcela vyhověno a požadované informace poskytnuty dne 15. února 2017.

Žádost Mgr. Davida Zábranského ze dne 28. června 2017 – žádost ve věci stipendia v Broumovském klášteře

- dne 11. července 2017 rozhodla Moravská zemská knihovna v Brně o částečném zamítnutí žádosti v části požadavku všech projektů přihlášených žadatelů a konkrétního hodnocení jednotlivých členů komise, a to z důvodů uvedených v § 11 odst. 2 písm. a) a c) § 2 odst. 4 z. č. 106/1999 Sb., do tohoto rozhodnutí o částečném zamítnutí žadatel nepodal odvolání.
- ve zbývající části bylo žádosti vyhověno a dne 11. července 2017 poskytla Moravská zemská knihovna v Brně žadateli seznam členů komise, která rozhodovala, seznam přihlášených žadatelů, finální bodové hodnocení jednotlivých projektů přihlášených žadatelů v souladu s jeho žádostí.

Moravská zemská knihovna v Brně neposkytla v roce 2017 žádné výhradní licence.

Žádná osoba nepodala stížnost na postup Moravské zemské knihovny v Brně při vyřizování žádosti o informace dle § 16a z. č. 106/1999 Sb.

V Brně dne 15. ledna 2018
Moravská zemská knihovna v Brně

Investiční akce

REKONSTRUKCE A DOSTAVBA DEPOZITÁŘE ŠUMAVSKÁ – H1

Projekt pro provedení stavby

V roce 2017 pokračovala přípravná fáze Rekonstrukce a dostavby depozitáře Šumavská. Po dokončení projektové dokumentace pro stavební povolení a získání stavebního povolení bylo vyhlášeno výběrové řízení na zpracovatele projektu pro provedení stavby. V tomto výběrovém řízení zvítězila firma Adam Rujbr Architects, s. r. o., zpracovatel projektu pro stavební povolení.

Po uzavření smlouvy byly zahájeny průzkumné práce a zkoušky na stávajících konstrukcích rekonstruovaného objektu. Po dokončení těchto průzkumů a zkoušek byla projekční kanceláří navržena změna řešení rekonstrukce na části objektu. Nový návrh předpokládal namísto rekonstrukce a sanace části objektu, který bude dále nadstavován, jeho zbourání a novou výstavbu této části objektu. Finančním rozborem bylo zjištěno, že nová varianta bude z finančního hlediska levnější než sanace stávající části objektu. Také se touto změnou dosáhne větší únosnosti nové části objektu a tím i lepší využitelnosti prostor depozitáře na všech jeho podlažích. Po odsouhlasení změny řešení Ministerstvem kultury byl s dodavatelem uzavřen dodatek ke smlouvě a práce na projektu mohly dále pokračovat. V průběhu realizace projektu se na jeho upřesnění podílí i zástupci budoucích uživatelů, kteří své požadavky a podněty konzultují s projektanty.

Dokončení projektu a získání změny stavby vyvolané změnou v konstrukčním řešení, se předpokládá v první polovině roku 2018. Následně budou připraveny podklady a bude vyhlášeno výběrové řízení na dodavatele stavby.

Náklady na projektovou dokumentaci a inženýrskou činnost byly v roce 2017 ve výši:

Celkové náklady:	917 786 Kč
z toho:	
dotace	744 150 Kč
vlastní zdroje	173 636 Kč

Jižní pohled

V roce 2017 činil celkový přírůstek do knihovního fondu 37 596 položek.

Základní činnosti organizace v roce 2017

SLUŽBY UŽIVATELŮM

Moravská zemská knihovna v Brně je pro čtenáře otevřena **75,5** hodiny týdně: ve všední dny **8.30–22.00**, v sobotu **9.00–17.00**. Provozní doba šatny kopíruje otevírací dobu knihovny. MZK evidovala v roce 2017 **20 896** čtenářů (z toho **7 929** nových), výpůjční oddělení uskutečnilo **173 454** absenčních výpůjček a **192 651** prolongací. Část absenčních výpůjček byla realizována pomocí samoobslužné výpůjční stanice SelfCheck, a to především ve večerních hodinách. Míra využívanosti stoupá ovšem i v rámci běžné provozní doby. Knihovna disponuje **798** studijními místy (z toho **42** v týmových studovnách a **13** v tiché studovně). Týmové studovny a tichou studovnu si musí uživatelé rezervovat, v roce 2017 využilo týmové studovny **857** a tichou studovnu **860** uživatelů.

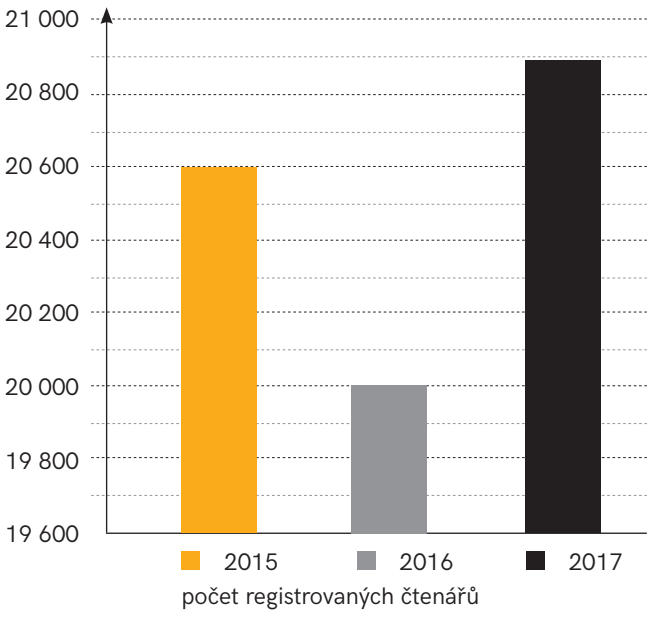

počet registrovaných čtenářů

V roce 2017 byl v prostorách ***půjčovny*** vyhrazen prostor pro prezentaci novinek ve fondu či publikací vztahujících se k aktuálně probíhajícím výstavám. Byly zde prezentovány tematické kolekce, uživatelé si nabízené knihy mohli hned absenčně vypůjčit. Na základě požadavků čtenářů byla také prodloužena provozní doba výpůjčního pultu.

Dlouhodobě zaznamenává MZK pokles počtu žádaných děl a také fyzických výpůjček, který je dán zvýšeným digitalizačním úsilím a dostupností požadovaných titulů buď v digitální knihovně, nebo prostřednictvím předplácených databází. Zejména návštěvnost digitální knihovny a zobrazení digitalizovaných děl zaznamenaly přímo skokový nárůst. Zatímco v roce 2016 si uživatelé prohlédli **889 538** digitálních dokumentů, v roce 2017 to bylo **3 513 562** dokumentů. Nárůst zaznamenaly všechny sledované typy dokumentů až na zvukové kolekce, zejména počet prohlížených monografií a periodik se mnohonásobně zvýšil. Více než dvojnásobně více si uživatelé prohlédli digitalizované rukopisy a mapy, nárůst u fondu grafiky byl téměř dvoutřetinový.

1.–31. 12. 2016

typ dokumentu	akce prohlížení
monografie	295 703
ročníky periodik	508 628
přílohy periodik	47 448
archiválie	10 137
grafiky	4 486
rukopisy	9 861
mapy	9 672
hudebniny	3 107
zvukové kolekce	496
Celkem	**889 538**

1.–31. 12. 2017

typ dokumentu	akce prohlížení
monografie	1 014 261
ročníky periodik	2 390 963
přílohy periodik	42 632
archiválie	11 261
grafiky	11 315
rukopisy	22 181
mapy	17 158
hudebniny	3 588
zvukové kolekce	203
Celkem	**3 513 562**

Pracovníci ***skladů*** v roce 2017 i tak celkově vyhledali **222 619** požadavků na výpůjčku a zpět do skladů zařadili **247 923** jednotek. Vzhledem k aktualizacím

fondů volného výběru a studoven bylo nutno přistoupit k posunům v rámci nejčastější lokace „2".

V roce 2017 došlo k úpravě znění automaticky generovaných zpráv, jejich nasazení proběhne počátkem roku 2018. Byly také provedeny analýzy stávajících webových stránek knihovny. Výsledkem je návrh nové obsahové struktury a komunikace různých druhů sdělení. Na finalizaci nové podoby webu MZK se bude dále pracovat v roce 2018.

Studovna periodik a norem obsloužila v roce 2017 **14 491** čtenářů a půjčila **42 392** dokumentů. ***Studovnu rukopisů a starých tisků*** navštívilo **279** badatelů a prezenčně jim bylo ke studiu připraveno **1 300** svazků z historického fondu MZK. ***Oddělení studoven*** spravovalo v roce 2017 **32 583** prezenčních knihovních jednotek a spolu s ***odborem zahraničních knihoven*** provedlo **146 666** prezenčních výpůjček.

Oddělení meziknihovních výpůjčních služeb zpracovalo **11 296** požadavků MVS a MMVS (z toho **10 360** kladně) a **27** objednávek služby eBooks on Demand, kladně jich bylo vyřízeno **24**. **2** objednávky byly zrušeny, protože byl zájem uživatele MZK uspokojen již hotovou digitální kopií požadovaného díla volně stažitelnou z repozitářů v ČR či zahraničí, a **1** požadavek byl zamítnut z důvodu nedostupnosti nezpracované části historického fondu.

MVS	celkem kladně vyřízených požadavků	10 360
v tom	knihy, periodika	4 876
	kopie poskytnuté náhradou	2 219
	ostatní	43
	prolongace	3 222
požadavky z jiných knihoven ČR	počet požadavků	7 930
	počet kladně vyřízených požadavků	7 390
požadavky jiným knihovnám ČR	počet požadavků	1 424
	počet kladně vyřízených požadavků	1 230
požadavky z jiných zemí	počet požadavků	335
	počet kladně vyřízených požadavků	322
požadavky do jiných zemí	počet požadavků	1 607
	počet kladně vyřízených požadavků	1 418
Písemné informace čtenářům a knihovnám – emaily za MVS		5 803

Rovněž meziknihovní služba zaznamenává v posledních letech pokles zájmu uživatelů, stejně jako u fyzických výpůjček z fondu MZK je to ovšem do velké míry dáno zvýšenou dostupností požadovaných titulů on-line.

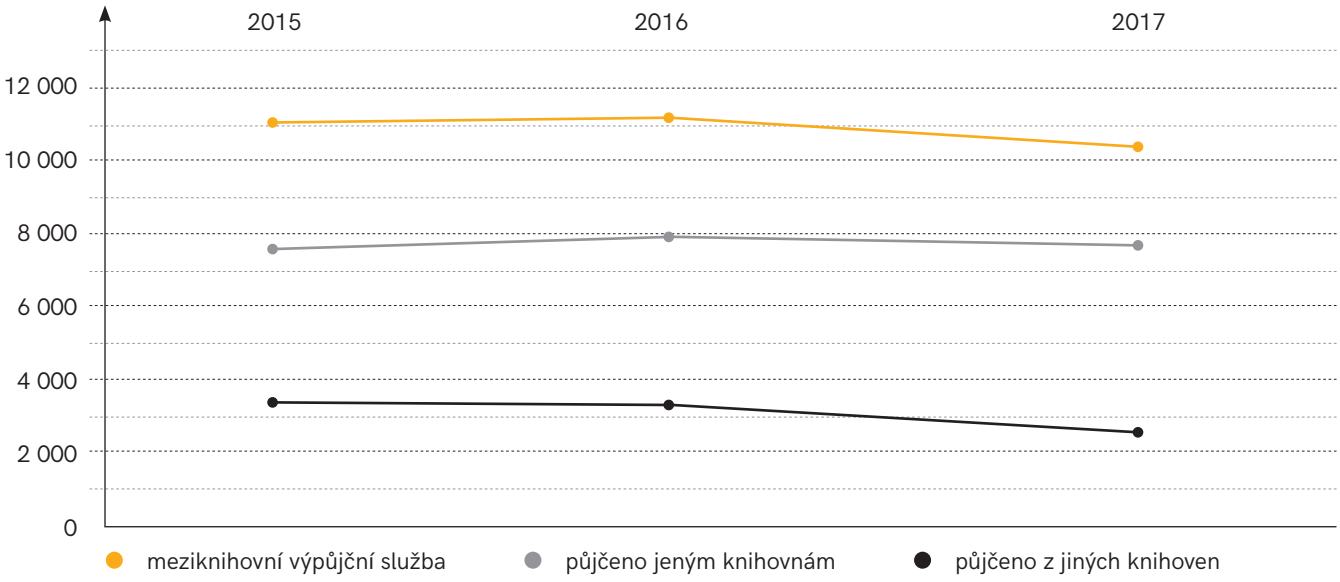

V roce 2017 byly pro registrované čtenáře přístupné následující databáze:

Academic Source Complete
Anopress
ASPI
Business Source Complete
Central & Eastern European Academic
ČSN online
DigiZeitschriften
eLibraryUSA
European Views of Americas: 1493 to 1750
GreenFILE
LISTA with Abstracts
Naxos Music Library
Oxford Music
Pressreader
ProQuest Central
ProQuest Ebook Central
Regional Business News
RILM Abstracts of Music Literature Web of Knowledge

Většina z nich byla dostupná i s možností vzdáleného přístupu. V ***Americké knihovně*** MZK je dostupný zdroj eLibraryUSA, který poskytuje přístup do cca 20 samostatných databází. Největší nárůst ve statistikách zaznamenala databáze aktuálních novin a časopisů Pressreader. V roce 2017 vzniklo Národní licenční centrum CzechElib a po celý rok se zapojené instituce podílely na výběru zdrojů, které by měly být tímto centrem od roku 2018 zpřístupňovány.

MZK i nadále plnila roli PATLIB centra v regionu. Ve spolupráci s Úřadem průmyslového vlastnictví v Praze uspořádala 6 školení věnovaných problematice ochrany průmyslového vlastnictví a vyhledávání v příslušných databázích.

Zahraniční knihovny vedle doplňování a aktualizace fondu zaměřily svoji pozornost na pořádání přednášek, seminářů, promítání (filmové pondělky americké knihovny, filmový klub německé knihovny). Španělská knihovna připravila ve spolupráci s Filozofickou fakultou MU několik workshopů zaměřených na představení Dona Quijota či zemí latinské Ameriky. Fond španělské knihovny byl také rozšířen dvěma dary španělského velvyslanectví v Praze.

SPRÁVA, ZPRACOVÁNÍ A ZPŘÍSTUPNĚNÍ FONDŮ

Velká pozornost byla věnována výběru nákupu domácí i zahraniční literatury. ***Akviziční komise*** pravidelně vyhodnocovala knižní novinky, tipy na nákup i nabídky vydavatelů/dodavatelů a sledovala půjčovanost titulů. Celkový přírůstek činil **37 596** jednotek, pravidelně dvakrát týdně se konala výstavka nových titulů.

	MZK celkem	**z toho jednotlivé knihovny**				
		MZK	RK	NK	AK	výměnný fond
Přírůstky knihovního fondu	37 596	37 338	61	197		
1 Knihy	26 765	26 584	61	120		
2 Zkompletované seriály	7 703	7 703				
3 Ostatní dokumenty	3 128	3 051		77		
3.1 Kartografické dokumenty	1 128	1 128				
3.2 Hudebniny	374	374				
3.3 AV dokumenty zvukové	301	301				
3.4 Elektronické dokumenty	1 262	1 185		77		
3.5. Grafika	48	48				
3.6 Normy	0					
3.7 Patenty	0					
3.8 Rukopisy	15	15				

	MZK celkem	z toho jednotlivé knihovny				
		MZK	RK	NK	AK	výměnný fond
Úbytky knihovního fondu	53 934	4 063		88	478	49 305
3.1 Knihy	1 073	657		1	415	
3.2 Zkompletované seriály	2 973	2 973				
3.3 Ostatní dokumenty	583	433	0	87	63	
3.3.1 Kartografické dokumenty						
3.3.2 Hudebniny	2	2				
3.3.3 AV dokumenty zvukové	7				7	
3.3.4 Elektronické dokumenty	146	3		87	56	
3.3.5 Grafika						
3.3.6 Normy	428	428				
3.3.7 Patenty						

Vybrané tituly se nakupovaly přímo u vydavatelů/dodavatelů, do běžného fondu byla nakoupena literatura za **3 215 971,23** Kč. K Měsíci české a slovenské kulturní vzájemnosti byla zakoupena kolekce současné slovenské prózy a poezie.

Stav knihovního fondu (předešlý rok)	4 239 016	4 160 341	7 243	6 745	1 382	49 305
Celkový stav k 31. 12. daného roku	4 222 678	4 193 616	7 304	6 854	14 904	
Z toho zpracováno v PC		2 244 343				
1 Knihy		1 570 718				
2 Zkompletované seriály		501 018				
3 Ostatní dokumenty (vč. Rkp)		172 607				
3.1 Kartografické dokumenty		21 119				
3.2 Hudebniny		97 756				
3.3 AV dokumenty zvukové a obrazové		18 702				
3.4 Elektronické dokumenty		20 291				
3.5 Grafika		10 061				
3.6 Normy		1 235				
3.7 Patenty		0				
3.8 Rukopisy		3 443				

Pro nákup zahraniční knihovny MZK spolupracovala s **9** dodavateli (**6** českými, **3** zahraničními), využívány byly rovněž jejich nabídkové akce. Spolupráce s vysokoškolskými knihovnami se v roce 2017 zaměřila na výstavky zahraniční odborné literatury, během roku se také podařilo zajistit dodání **2** ukázkových kolekcí lékařské literatury přímo do knihovny.

Pozornost se zaměřila též na sledování úplnosti povinného výtisku a urgenci nedodaných titulů. Bylo odesláno **902** upomínek, **8** právních upomínek a zahájena soudní řízení s nakladatelstvími Havran, Aula, E. P. Energy, Saxi, Onyx a Růže.

Přírůstek (celkový) podle způsobu nabytí		
Povinný výtisk	26 947	**26 947**
Neperiodické dokumenty	19 978	
Knihy	18 072	
Ostatní dokumenty	1 793	
Periodika	7 082	
Nákup	5 712	**5 712**
Česká produkce	3 922	
Zahraniční	1 630	
Periodika	160	
Dary	4 932	**4 932**
Výměna	5	**5**
Celkem		**37 596**

V oblasti ***zpracování fondů*** bylo třeba se vyrovnat zejména s personální změnou na pozicích katalogizátorů ve věcném popise a oddělení retrokonverze. Kromě běžné produkce bylo dokončeno zpracování **136** šelakových desek. Bylo rekatalogizováno **2 575** záznamů pro Souborný katalog ČR, se kterým se úzce spolupracovalo na ověřování, upřesňování a deduplikaci dříve odeslaných záznamů.

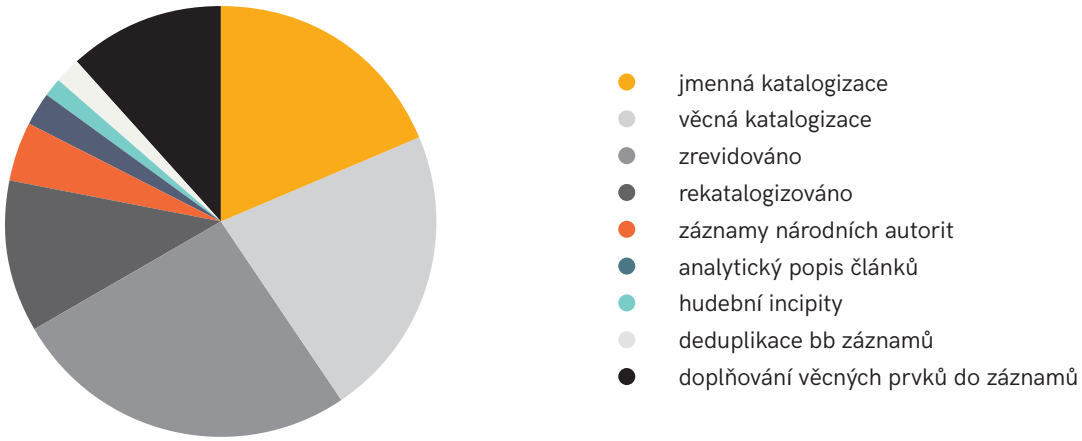

Velmi vysoký byl podíl na sdílené katalogizaci s NKP a VKOL, který činil ve jmenném popisu **39,9 %** a ve věcném popisu **62,4 %** záznamů české produkce (sledovány jsou pouze publikace s vročením 2015–2017).

Jmenný popis v Clusteru

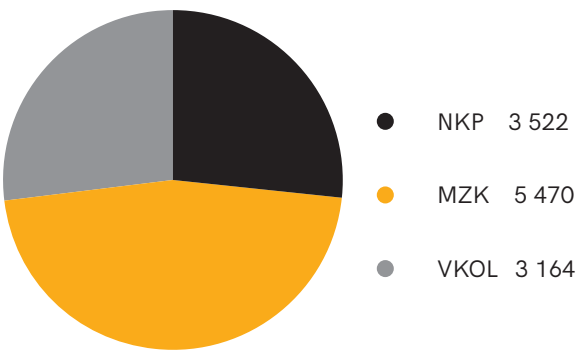

Věcný popis v Clusteru

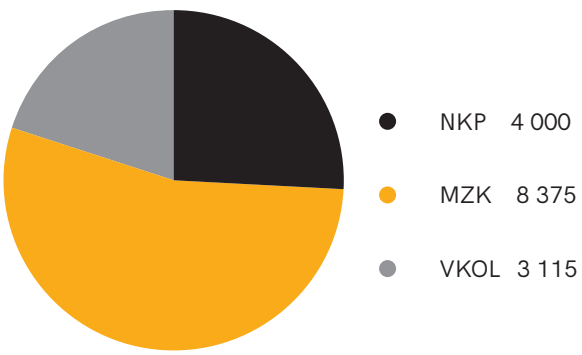

V ***oddělení jmenného popisu a národních autorit*** bylo zpracováno **16 718** záznamů (**562** audiovizuálních dokumentů, **197** map a **2 290** titulů zahraniční produkce), z toho **5 753** bylo nově vytvořeno v Aleph-cluster v bázi NKC01. Jmenně bylo zrevidováno **7 760** bibliografických záznamů. V roce 2017 nebyl podáván projekt VISK9, autoritní záznamy tak byly tvořeny pouze z nově zpracovávaných záznamů. Bylo vytvořeno **2 536** on-line autoritních návrhů, zrevidováno **2 681** záznamů, harmonizováno bylo **69 094** autoritních záhlaví.

Jmenná katalogizace

z toho popsáno v Clusteru	6 309
z toho popsáno v MZK01	4 449
z toho převzato z Clusteru	6 602
z toho popsáno v odb. periodik	556
z toho popsáno v MZK03	86

V ***oddělení věcného popisu*** bylo zpracováno **12 457** záznamů, z toho **8 663** v Aleph-cluster v bázi NKC01. Do NKP bylo odesláno **279** návrhů věcných tematických autorit, **52** návrhů geografických autorit a **7** návrhů formálních deskriptorů. Do **10 963** retrokonverzních záznamů byly před odesláním do Souborného katalogu doplněny věcné prvky.

Věcná katalogizace

z toho popsáno v Clusteru	8 689
z toho popsáno v MZK01	4 328
z toho převzato z Clusteru	5 221
z toho popsáno v MZK03	86

V ***oddělení retrokonverze*** bylo postupně třeba zaškolit nové externí pracovníky. Tím se zvýšily se nároky na kontrolu a opravy pořízených záznamů. Celkem bylo vytvořeno **29 231** bibliografických záznamů, deduplikováno **2 427** záznamů a zrevidováno **25 386** záznamů. Retrokonverze pokračovala rovněž v rámci prací ***odboru revize***, kde bylo zpracováno **3 225** záznamů a deduplikováno **1 643** záznamů. Do Souborného katalogu ČR bylo odesláno **81 423** záznamů.

Odbor periodik pravidelně denně připravoval kopie novin v rámci akce *Stalo se před sto lety*. Patenty vydané od roku 2016 již nebyly doplňovány v tištěné podobě, je nabízena pouze jejich elektronická databáze. Celkem MZK odebírá **6 090** titulů periodik (z toho **177** zahraničních), celkový přírůstek periodických publikací činil **7 974** jednotek. Retrokonverzně bylo zpracováno **1 193** jednotek seriálů. Probíhal výběr a příprava časopiseckých titulů na digitalizaci, včetně případné rekatalogizace. Proběhla oprava **126** seriálových záznamů živých titulů do RDA. Rozrostl se počet odebíraných titulů, v roce 2017 bylo nově založeno **556** titulů periodik, **211** titulů ukončilo své vydávání. Z externího depozitáře bylo žádáno **2 998** jednotek, probíhala zde také průběžná číselná revize u titulů kompletně zpracovaných v počítači. Takto bylo zrevidováno **23 000** svazků.

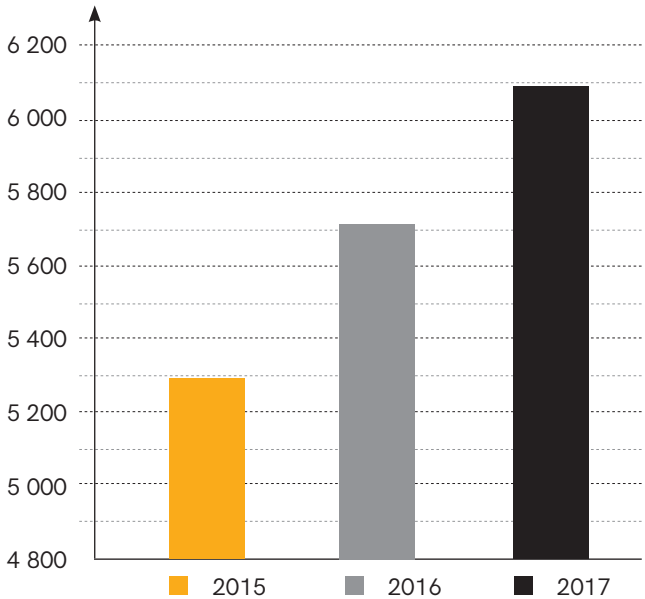

počet titulů docházejících periodik

V období mezi 6. zářím a 19. říjnem probíhalo stěhování fondu bývalé technické knihovny z depozitáře H1 do náhradních prostor do objektu na ulici Trávníčkova, Brno. Důvodem je příprava depozitáře H1 na rekonstrukci a dostavbu. Celkem bylo přestěhováno **3 463** běžných metrů, na stěhování byli přijati **3** noví pracovníci a dále se do něj zapojilo **20** zaměstnanců knihovny.

Historický fond MZK se rozrostl o **99** nových svazků rukopisů, prvotisků a starých tisků. V roce 2017

byla rozšířena databáze Katalogu jihomoravských historických sbírek o nové exemplářové záznamy zpracovaných akvizičních přírůstků (**86**), retrokonverzní záznamy kramářských tisků a záznamy z broumovské a rajhradské klášterní knihovny. Mimo projekt VISK5 bylo vytvořeno **1 125** záznamů, v rámci projektu NAKI II **1 462** záznamů. Do specializované příručky bylo nově zařazeno **68** svazků domácí i zahraniční odborné literatury. V rámci ochrany historických fondů bylo provedeno **49** plánovaných restaurátorských a konzervátorských zásahů v různé míře poškozených vazeb starých tisků, **62** dokumentů bylo dezinfikováno a očištěno, došlo k opravě **269** mapových listů a zhotovení nových vazeb **29** bibliofilií. Nově byla v MZK deponována farní knihovna z Moravské Třebové (**63** běžných metrů). Pro portál Historickefondy.cz byla domlouvána spolupráce s Vědeckou knihovnou v Olomouci, VKOL by svá data do portálu měla poskytnout v roce 2018. Záznamy starých tisků v lokacích ST3 a ST4 byly obohacovány o fotografie titulních listů, celkem bylo pořízeno **3 775** fotografií titulních listů. V agendě vývozních povolení bylo vyřízeno **26** žádostí.

Pracovníci ***odboru revize*** provedli revizi **339 037** svazků. Revize byla provedena na základě revizního katalogu, u signatur vyšších 1090.000 na základě výstupu z databáze. U retrokonverzně zpracovaného fondu byly při revizi dolepovány etikety s čárovým kódem včetně zaevidování kódu v Alephu. Při revizi bylo odstraněno **854** chyb řazení, **23** chyb adjustace, **101** chyb popisu.

Revize fondu

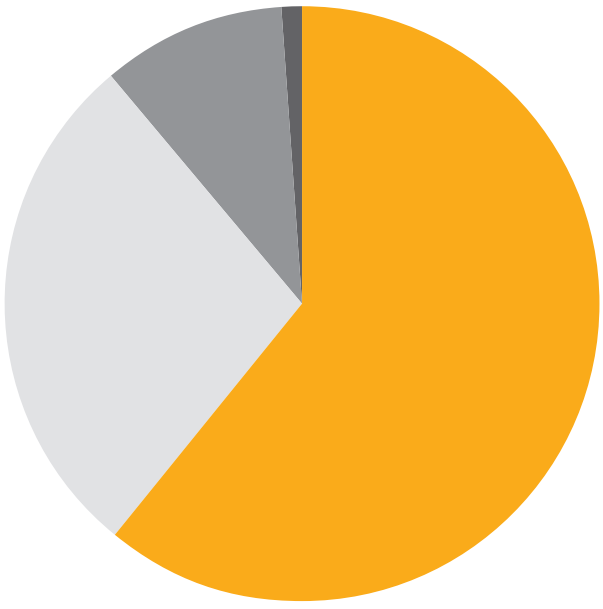

řádná revize	226 808
revize fondu studoven	109 722
číselná revize	42 602
mimořádná revize	2 507

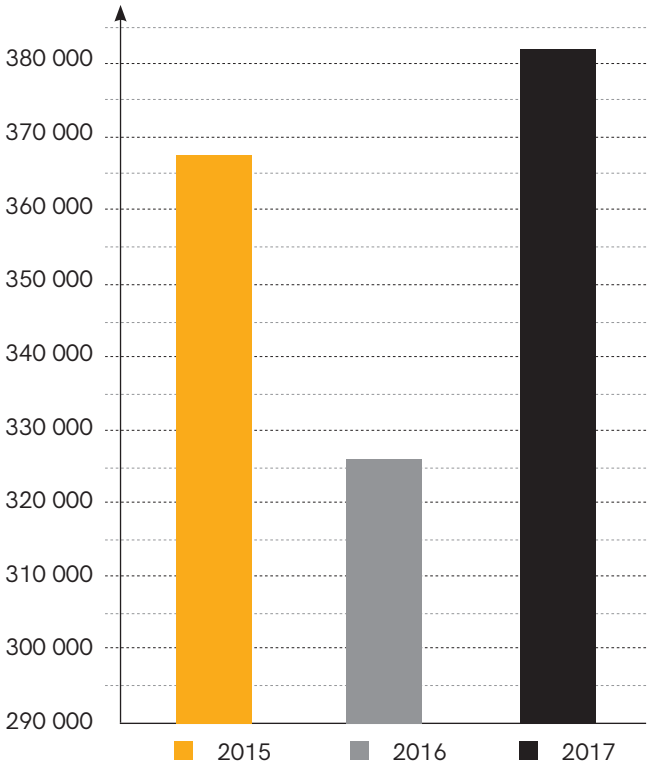

revize knihovního fondu

Superrevize proběhla u **2 550** svazků revidovaných v letech 2007–2010, nalezeno jich bylo **1 588.**
V průběhu roku bylo přijato **110** různě obsáhlých darů, které byly průběžně zpracovávány. Vždy byl zjišťován stav ve fondu MZK a chybějící svazky byly doplňovány. Dalším krokem bylo ověřování možnosti využít daru pro digitalizaci. Tituly neevidované v Registru digitalizace byly zarezervovány pro MZK a předávány na zpracování do odboru digitalizace. Na digitalizaci bylo z fondu MZK a darů připraveno **16 283** knihovních jednotek, vráceno bylo **16 023** jednotek.

Vysoké číslo u odpisů z knihovního fondu (**53 506**) bylo zapříčiněno jednak revizí fondu Technické knihovny a zejména převedením výměnného fondu regionu Blansko-Boskovice.

Do databáze MZK bylo v průběhu roku zpracováno **897** map, tyto byly rovněž zdigitalizovány a zpřístupněny v digitální knihovně *Kramerius*. V průběhu roku bylo také na digitalizaci připraveno **229** gramofonových desek z fondu MZK.

V ***knihařské dílně*** byly průběžně zpracovávány celoplátěné, polotuhé vazby i vazby brožur. Podle potřeby byly prováděny opravy poškozených monografií i novin, **5 304** svazků bylo vyvázáno nebo převázáno, bylo vyrobeno **3 580** desek na časopisy a obalů na knihy, **10** krabic a **49** paspart. Při ***adjustaci*** bylo zpracováno **64 097** svazků a bylo zde naskenováno **7 685** obálek a obsahů knih. **6 190** svazků bylo opatřeno na hřbetech štítkem s druhou signaturou pro studovny a volný výběr. Všechny svazky byly dle potřeby opatřeny

ochranným magnetickým proužkem, **1 795** svazků do studoven bylo zabaleno do ochranné folie. V adjustaci periodik bylo do švédských desek svázáno **2 335** svazků, vazba **180** svazků byla zadána externě.

Rok 2017 byl třetím rokem udržitelnosti projektu *Národní digitální knihovna*. Digitalizace pokračovala na základě dříve stanovených parametrů (např. žádanost titulů). Velký význam pro destruktivní digitalizaci měly publikace získané darem. Podařilo se naplnit plán digitalizace **3 000 000** stran (celkem zdigitalizováno **3 183 303** stran, tj. **15 213** knihovních jednotek). V rámci celkového objemu digitalizovaných jednotek bylo zpracováno **2 243** periodických publikací a **1 653** školních výročních zpráv. Digitalizované dokumenty jsou zpřístupňovány v digitální knihovně *Kramerius*. Uspokojovány byly také požadavky na digitalizaci generované čtenáři či prostřednictvím služby eBooks on Demand. Průběžně probíhala rovněž digitalizace vinylových desek včetně skenování etiket a map. Nad rámec plánu byl rovněž skenován lístkový předmětový katalog. Celý rok probíhaly opravy dat v LTP NDK a v koordinaci NKP byly řešeny duplicity dokumentů. Došlo k migraci všech zastaralých formátů a k doplňování chybějícího OCR k dokumentům digitalizovaným mimo linku NDK. Velká pozornost byla zaměřena na archivaci dat na CD a DVD nosičích, byla rovněž vytvořena metodika pro zpracování a uchovávání obsahů CD. V průběhu roku 2017 bylo zpracováno **587** datových CD z fondu MZK, ta, která obsahují textovou a obrazovou část, jsou zpřístupňována v digitální knihovně *Kramerius*. Dalších **94** CD bylo zálohováno v rámci linky NDK.

SLUŽBY KNIHOVNÁM

Regionální funkce

Výkon regionálních funkcí v Jihomoravském kraji zajišťovalo v průběhu roku 2017 celkem **7** pověřených knihoven. Nově byla funkcí pověřené knihovny pro okres Blansko pověřena městská knihovna Boskovice. Hlavní pozornost byla zaměřena na další vzdělávání knihovníků, rozvoj regionální automatizace, podporu kulturně vzdělávacích a komunitních aktivit, nákup a cirkulaci výměnných fondů a spolupráci se zřizovateli.

Slavnostní setkání knihoven a zastupitelů obcí Jihomoravského kraje – vedoucí Odboru kanceláře hejtmana Mgr. Petra Kovářová a radní pro kulturu Ing. Tomáš Soukal
Foto Jaroslava Dvořáková

Slavnostní setkání knihoven a zastupitelů obcí Jihomoravského kraje. Foto Jaroslava Dvořáková

Ve spolupráci se zástupci Jihomoravského kraje a za účasti médií se 21. listopadu konalo v Moravské zemské knihovně *Slavnostní setkání knihoven a zastupitelů Jihomoravského kraje*, **6** obecních knihoven získalo ocenění za nadstandardní rozvoj veřejných knihovnických a informačních služeb v obci a podporu kulturního a společenského života. V průběhu roku 2017 bylo uspořádáno **6** porad ředitelů, metodiků a ekonomů pověřených knihoven, pracovníci MZK se zúčastnili porad profesionálních i neprofesionálních knihoven a vykonali **12** metodických návštěv.

Rozvoj kulturně výchovné činnosti a nárůst návštěvnosti knihoven umožnilo vyhlášení dotačního titulu *Obecní knihovny*, který využilo na modernizaci svých interiérů i technického vybavení přes sto obecních knihoven. Již druhým rokem byl uspořádán projekt *Jižní Morava* čte, do kterého se v roce 2017 zapojilo **60** knihoven Jihomoravského kraje a v jehož rámci se uskutečnilo **228** akcí, kterých se zúčastnilo **5 574** dětí a **1 635** dospělých.

Oceněním pro krajskou i regionální metodickou práci a zaslouženým uznáním pro obec za modernizaci a výraznou podporu své knihovny bylo udělení státní ceny Ministerstva kultury ČR *Knihovna roku 2017* Knihovně městyse Křtiny v okrese Blansko. Již potřetí v historii byla tato cena udělena u příležitosti *Týdne knihoven* veřejné knihovně v Jihomoravském kraji.

Porada profesionálních knihoven okresu Znojmo v Hrušovanech nad Jevišovkou Foto Adéla Dilhofová

V roce 2017 prošel 31. ročník časopisu *Duha*, který je vydáván jako čtvrtletník s podnázvem *Informace o knihách a knihovnách z Moravy*, formálními i obsahovými úpravami. Byly vytvořeny nové rubriky a jednotlivá čísla se tematicky zaměřila na skupiny uživatelů v knihovnách: děti, dospívající, dospělé a seniory. Časopis vychází s podporou Jihomoravského kraje v tištěné i elektronické podobě (na adrese http://duha.mzk.cz).

Vzdělávání knihovníků

Celkem bylo v průběhu roku 2017 uspořádáno **31** vzdělávacích akcí, kterých se zúčastnilo **616** účastníků.

V oblasti vzdělávání knihovníků Jihomoravského kraje v roce 2017 probíhala klasická frontální i e-learningová výuka. Všechny e-learningové kurzy úspěšně ukončilo celkem **244** absolventů. Praktická školení byla tradičně věnována počítačové gramotnosti (práce v automatizovaných knihovních systémech, MS Word, MS Excel, tvorba atraktivních prezentací, letáků). Oblibu si získaly také semináře na téma *Postřehy ze zahraničních knihoven* (prezentace návštěv v zahraničních knihovnách v Německu, Dánsku, Holandsku, Finsku, Chorvatsku a Itálie) a *Knihovníci knihovníkům – inspirace z knihoven*. Pro knihovníky bylo také připraveno školení v katalogizačních pravidlech RDA nebo kurz sebeobrany a řešení konfliktních situací.

Byl ukončen také první ročník **4** knihovnických kurzů akreditovaných MŠMT dle Národní soustavy kvalifikací. Z **16** absolventů těchto kurzů všichni následně úspěšně složili zkoušky dle Národní soustavy kvalifikací z těchto profesních kvalifikací: Knihovník katalogizátor (**2**), Knihovník správce fondů (**3**), Referenční knihovník (**7**) a Knihovník v přímých službách (**4**).

MZK (jako autorizovaná osoba MK ČR) tak jako první knihovna v ČR realizovala kurzy a zkoušky profesní kvalifikace knihovník.

V průběhu roku 2017 absolvovalo v MZK praxi celkem **32** studentů (**8** středoškoláků z neoborových škol, **4** žákyně Střední odborné školy knihovnické a **2** studentky Vyšší odborné školy, **18** vysokoškolských studentů z oborů knihovnictví, hudební věda, historie, sdružená uměnovědná studia a dějiny umění) a byla také uskutečněna **1** dvoudenní odborná stáž pracovnice regionálního oddělení z Městské knihovny v Praze.

Projekt Česká knihovna

V roce 2017 proběhl **19. ročník** projektu Ministerstva kultury ČR *Česká knihovna*. Tento projekt podporuje nákup nekomerčních a komerčně problematických titulů uměleckých děl české literatury, české ilustrované tvorby pro děti a mládež, vědy o literatuře. Projekt je určen pro profesionální veřejné a vybrané vysokoškolské

Seminář *Knihovníci knihovníkům – inspirace z knihoven*. Foto Adéla Dilhofová

knihovny, které jsou veřejně přístupné a musí být zaregistrovány v evidenci knihoven na MK dle zákona 257/2001 Sb.

Projekt probíhá ve dvou kolech. V prvním kole dochází k vyhlášení projektu pro nakladatele a druhé kolo je určeno knihovnám.

Dne 23. ledna 2017 byl na webových stránkách MZK vyhlášen nový ročník *České knihovny 2017* – část pro nakladatele. Do 19. ročníku projektu přihlásilo **55** nakladatelství **414** knižních titulů, z toho bylo **15** titulů vyřazeno v předkole pro nesplnění základních podmínek projektu. Z přihlášených **399** publikací, které splňovaly podmínky přijetí do projektu, mělo **333** titulů vročení 2016 a **66** publikací vročení 2017; **12** titulů bylo nominováno na cenu *Magnesia Litera*.

30. března 2017 zasedala Literární rada. Na svém zasedání vybrala celkem **197** knižních titulů od **42** nakladatelů, z toho **161** titulů s vročením 2016 a **36** s vročením 2017.

Druhá část projektu – část pro knihovny byla zveřejněna na webových stránkách MZK 27. dubna 2017. Z nabídky **197** titulů si knihovny mohly vybrat v základní objednávce publikace do **6 500** Kč a v rezervě **20** libovolných titulů. Letos se do projektu Česká knihovna zapojilo **684** knihoven, z toho **670** veřejných a **14** vysokoškolských.

V listopadu Ministerstvo kultury navýšilo dotaci na nákup knih o 704 069 Kč. Díky tomuto navýšení jsme mohli pro knihovny nakoupit další objednané publikace z rezervy.

V roce 2017 obdrželo **684** knihoven z projektu Česká knihovna bezplatně na obohacení fondů a na rozšíření nabídky pro dětské i dospělé čtenáře **24 104** publikací původní české literární tvorby.

Projekt Cizojazyčná literatura

V roce 2017 proběhla poslední čtvrtá etapa pilotního projektu *Cizojazyčná literatura*, zamřeného na podporu doplňování cizojazyčné literatury v knihovnách pro potřebu rozvoje jazykových dovedností obyvatel. Zapojené knihovny si mohly v nabídkovém seznamu sestaveném z **611** titulů objednat knihy v základní objednávce za **30 000** Kč a v rezervě za dalších **20 000** Kč.

V nabídkovém seznamu titulů pro knihovny, na kterém spolupracují odborníci na cizojazyčnou literaturu spolu s akvizitéry vybraných knihoven, je zastoupena cizojazyčná beletrie, zjednodušená četba, literatura pro děti a mládež, knihy pro začátečníky v jazyce, populárně naučná literatura. **52** přihlášených knihoven obdrželo **7 054** publikací v anglickém, německém, francouzském, španělském, italském, slovenském a ruském jazyce.

Za rok 2017 bylo uskutečněno 665 129 výpůjček včetně prolongací.

Výzkum a vývoj

V rámci vědy a výzkumu se MZK i v roce 2017 podílela na řešení řady výzkumných aktivit, a to zejména v rámci níže popsaných projektů a připravila **6** žádostí do druhé výzvy programu NAKI II.

INSTITUCIONÁLNÍ PODPORA NA DLOUHODOBÝ KONCEPČNÍ ROZVOJ VÝZKUMNÉ ORGANIZACE

Pozornost byla jako v předchozích letech věnována zpracování dějin knihoven, pokračoval výzkum nejen v oblasti moderních dějin knihoven, ale také výzkum k dějinám klášterních knihoven na Moravě v 18. století. V rámci tohoto výzkumu byly výsledky prezentovány na konferenci *Libri speculum vitae* pořádané MZK v Brně 16.–20. října 2017 příspěvkem *Otmar Conrad jako student a vyučující na rajhradském domácím studiu pohledem dochovaných rukopisů* a dále na konferenci *Bibliotheca Antiqua 2017* konané ve Vědecké knihovně v Olomouci 29.–30. listopadu 2017 příspěvkem *Neúplná díla ve fondu knihovny velehradského cisterciáckého kláštera.* Další výzkum se zaměřil na dějiny středověkého stylizátorství a rétoriky – výsledky byly prezentovány na konferenci *Libri speculum vitae* pořádané MZK v Brně 16.–20. října 2017 příspěvkem *Summae de arte prosandi – každodennost středověkého stylizátora*.

V roce 2017 MZK pokračovala ve **zpřístupňování nejstarších materiálů** – konkrétně zacílením pozornosti na produkci tiskárny Jana Silvestra Siedlera a na produkci znojemských tiskáren. Byl proveden heuristický a archivní průzkum mapující aktivitu tiskárny Jana Silvestra Siedlera a jeho dědiců působících v Brně v letech 1784–1806. Jan Silvestr Siedler patřil k vůdčím osobnostem Svobodovské tiskárny, asi v roce 1761, poté co odešel svobodovský faktor Martin František Karlecký do Olomouce, nastoupil na jeho místo a začal se podílet nejen na vedení tiskárny, ale i na vytváření jejího edičního plánu. Po smrti Emanuela Antonína Svobody prodala jeho vdova v roce 1784 tiskárnu nacházející se na Orlí ulici č. 6 právě Janu Silvestru Siedlerovi. Protože Jan Silvestr Siedler v roce 1784 zakoupil tiskárnu dědiců Emanuela Antonína Svobody i s vybavením, můžeme sledovat plynulou návaznost na Svobodovskou tiskárnu – svědčí o tom nejen pokračování v edičním plánu Svobodovské tiskárny, převzetí řady privilegií na vydávání tisků, ale i používání původního typografického fondu (literky, typografické ozdůbky atd.). V rámci výzkumu byl důraz zaměřen na sledování typografického fondu nacházejícího se jak v Svobodovské tiskárně, tak v tiskárně Jana Silvestra Siedlera a jeho dědiců, ale i pozdějšího majitele tiskárny Johanna Georga Gastla, který Siedlerovu brněnskou tiskárnu zakoupil nejen s nemovitostí, ale i s částí jejího vybavení a i v jeho produkci jsou tak používány. Produkce tiskárny Jana Silvestra Siedlera byla četná – ročně vydával kolem dvaceti až třiceti titulů. Ediční plán Siedlerovské tiskárny se zaměřoval většinou na filozofickou a teologickou literaturu, byla zde tištěna různá náboženská rozjímání nebo modlitební knížky. Pozornost byla při výzkumu věnována tedy nejen úpravě tisků, ale také obsahovému nebo jazykovému složení či cílové skupině čtenářů. Dílčí poznatky výzkumu zaměřeného v roce 2017 na fondy MZK v Brně, rajhradského kláštera a vědecké knihovny v Olomouci byly prezentovány na mezinárodní konferenci *Typografické médium ako objekt výskumu kníhkupeckej, vydavateľskej, tlačiarenskej a zberateľskej činnosti* konané ve Slovenské národné knižnici v Martině 22.–24. května 2017 příspěvkem *Tiskařská produkce Jana Silvestra Siedlera a její výzdoba*.

Pozornost výzkumu se neomezila pouze na produkci brněnské Siedlerovské tiskárny, stranou zájmu nezůstala tištěná produkce další významné brněnské tiskárny Josefa Georga Trasslera. První poznatky tohoto výzkumu byly prezentovány na mezinárodní konferenci *Libri speculum vitae* pořádané MZK v Brně 16.–20. října 2017 příspěvkem *Encyklopedická díla vydávaná tiskárnou Josefa Georga Trasslera*.

Dále byla výzkumná pozornost zaměřena na produkci znojemských tiskáren. Už jen díky rešeršním pracím se podařilo vytvořit základní obraz o produkci tiskárny, který se odchyluje od tradovaného výkladu a vykresluje základní kontury zákaznické sítě nově zřízené venkovské tiskárny na zemské hranici. Následně bylo zahájeno také postupné studium jednotlivých titulů a částečná pracovní fotodokumentace těch děl, která

nebyla dosud digitalizována. Tento krok umožnil rozlišit různé kvalitativní vrstvy wagnerovských a svobodovských tisků. Kromě znojemské produkce byla věnována také pozornost dílům vydávaných v Jindřichově Hradci, Retzu a Wildbergu/Hornu, případně i ve Vídni a v Brně, které se znojemskými tisky úzce souvisí. Nově se ukázalo jako potřebné alespoň pracovní podchycení tisků zadávaných zahraničním tiskárnám louckým klášterem, který se svým nadregionálním významem jasně odlišoval od ostatních místních korporací.

Souběžně s podchycením tiskařské produkce byl zahájen archivní průzkum, na jehož základě je už teď možné popsat strategie prvních znojemských tiskařů v úsilí o legalizaci dílny. Spisy dochované k soudním sporům vedeným Janem Václavem Svobodou s brněnskými a olomouckými tiskaři odhalily řadu dosud nevyužitých informací o fungování moravských tiskařských dílen a jejich vazeb na české a rakouské prostředí. Již teď je tedy jasné, že se podaří rozšířit dodnes poměrně limitující a ahistorický výklad vymezený současnou státní hranicí. Podobně cenná byla zjištění o vztahu Svobody ke světské a církevní cenzuře, stejně jako nálezy vzorníků písem znojemské tiskárny.

V oblasti výzkumu gotické knižní vazby byl podrobně prozkoumán celý fond rukopisů a prvotisků MZK v Brně a u ní deponovaných knihoven augustiniánů v Brně a františkánů v Moravské Třebové, stejně jako prvotisky a rukopisy rajhradské klášterní knihovny. Všechny vazby byly zdokumentovány metodou obtahů, jednotlivé použité knihvazačské štočky byly popsány a zaevidovány. Proběhlo rovněž pracovní setkání s pracovníky Národní knihovny ČR, na kterém byl domluven postup předávání získaných údajů do databáze Einbanddatenbank. Výsledky výzkumu byly prezentovány na konferenci *Bibliotheca Antiqua* 2017 konané ve Vědecké knihovně v Olomouci 29.–30. listopadu 2017 příspěvkem *Pozdně gotické vazby z moravských františkánských klášterů (Brno, Olomouc, Uherské Hradiště, Znojmo)*.

Ukázka pozdněgotické vazby u rajhradského prvotisku sig. R - P 47
Foto Vilém Kaplan

Pro léta 2017 a 2018 byla zpřístupněna další část **mapového fondu**. V plánu byl vývoj aplikace pro lepší zpřístupnění mapových sérií – mapseries.cz. Pro vývoj této aplikace byly zpracovávány a digitalizovány série map založené na třetím vojenském mapování v měřítcích 1:200 000 a 1:75 000, pokračuje se mapami v měřítku 1:25 000 a zahájeno bylo také náročnější zpracování drobnějších souborů. Byly také zahájeny práce na úpravě prezentačního rozhraní, o které bude aplikace nově rozšířena. Publikace výsledků se předpokládá po dokončení aplikace.

Dále pokračovaly práce na širším **zpřístupnění fondu bibliofilií**. Základní zpracování bylo dokončeno u základní lokace Bf2, záznamy budou dále doplňovány o skeny obálek. Vedle vlastního zpracování probíhal také výzkum fondu, který umožní v budoucnu jeho komplexnější zhodnocení (např. je uvažováno uspořádání výstavy). Zpracované svazky jsou přístupné z https://vufind.mzk.cz/.

I v roce 2017 pokračoval výzkum tématu ***Fille Fatale*: Ambivalentní postava**, přičemž probíhaly především práce na plánovaném výstupu – odborné monografii –, a to v podobě heuristické práce. Hlavní pozornost byla přitom věnována zahraniční i domácí literatuře (především z fondů British Library a Moravské zemské knihovny v Brně). Část související problematiky, které se dotýká část odborné monografie, byla prezentována na oborové konferenci *Pocta Jiřímu Levému – Ad translationem*, pořádané v Brně Filozofickou fakultou MU a MZK 26.–27. října 2017 příspěvkem *Podoby Salome v díle Jaroslava Vrchlického.*

V roce 2017 pokračoval výzkum **edice Knihovny Lidových novin v letech 1918–1950**. V průběhu archivního výzkumu bylo zjištěno, že poslední třináctý ročník KLN není dochován v úplnosti a ve fondech se nalézají nekompletní podklady pouze ke dvěma počátečním svazkům z plánovaných šesti (*Válka pokračuje* od Jiřího Muchy a *Černomořské večery* od Františka Kubky). Další výzkum se zaměřil na rekonstrukci XIII. ročníku KLN, která přinesla důležité informace o převzetí závazků KLN nakladatelstvím Československý spisovatel. Čs. spisovatel přejal závazky pro dokončení posledního ročníku vydáním následujících titulů, jejichž náležitost k edici se objevuje pouze v tiráži. Pro práce na vlastní edici byl na základě digitalizovaných lístkových katalogů MZK a NK ČR a dále v OPAC v ČR a v zahraničí sestaven předběžný bibliografický katalog reflektující roky 1936–2016. Tento katalog je stále doplňován o do systému nově přidané knihovní jednotky a současně metodou in visu korigován. Dílčí výsledky výzkumu byly prezentovány na *XX. kolokviu českých, moravských a slovenských bibliografů v Brně* pořádaném v MZK 8.–10. října 2017 příspěvkem *Zdeněk Jirotka známý, neznámý*.

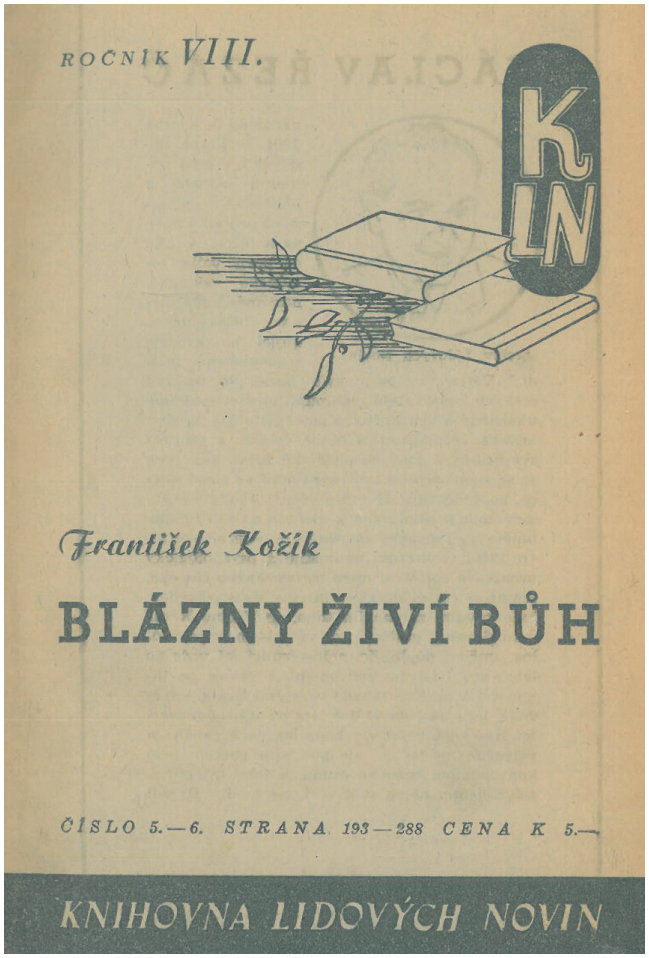

Titulní list knihy Františka Kožíka *Blázny živí bůh* vydané v Knihovně Lidových novin

V roce 2017 MZK byly v rámci IP DKRVO realizovány tři výstavy:

- Zdeněk Zouhar (1927–2011). Skladatel, muzikolog, knihovník
- Jiří Sumín. Tajemství ženského psaní
- Miloš Stehlík. Milovník krásna

V roce 2017 došlo k dokončení odborného **zpracování kolekce hudebních mikrofilmů z pozůstalosti dr. Antonína Němce** a digitalizace jejích unikátů. V průběhu roku 2017 byla dokončením **444** záznamů dovršena rekatalogizace celé mikrofilmové kolekce v katalogizačním systému ALEPH. V letech 2016–2017 tak byl u záznamů všech 933 mikrofilmů z Němcovy sbírky doplněn úplný jmenný popis podle pravidel RDA, včetně hudebního obsazení a hudebních incipitů, spojený s ověřením autorství všech skladeb a propojením s Němcovými rukopisnými opisy mikrofilmů uložených rovněž ve fondu MZK. Bylo dokončeno též zjišťování současného uložení jednotlivých předloh všech mikrofilmů. Celkem bylo určeno 23 různých institucí (11 v ČR, 12 v zahraničí), jež vlastní předlohy Němcových mikrofilmů. Z celkového počtu 933 mikrofilmů jich bylo identifikováno 95, jejichž předloha je nenávratně ztracena a mikrofilm je tak jediným pozůstatkem původního hudebního pramene. Tyto unikátní mikrofilmy je žádoucí digitalizovat vzhledem k jejich špatnému technickému stavu a riziku jejich dalšího znehodnocení. Na mikrofilmech určených k digitalizaci lze nalézt rukopisy a tištěná vydání děl především českých skladatelů 18. a první poloviny 19. století pocházející ze sbírek, které se dochovaly jen fragmentárně (zámecká knihovna Valdštejnů v Doksech, notové archivy dr. Antonína

Němce, Karla Ballinga a Jaroslava Čeledy, notový archiv Umělecké Besedy v Praze) nebo se nedochovaly vůbec (notový archiv violisty Peškova kvarteta Jaroslava Svobody), a jednotlivé hudebniny uložené ve veřejných knihovnách, z nichž však byly později odepsány (Městská knihovna v Praze, Knihovna Pražské konzervatoře). Digitalizáty budou nahrány do *Digitální knihovny MZK*, a tak zpřístupněny veřejnosti.

V průběhu roku 2017 byla zahájena příprava tištěného katalogu Němcovy mikrofilmové sbírky, který by měla vydat Moravská zemská knihovna v roce 2018. Jejím základem jsou katalogizační záznamy mikrofilmů z elektronického katalogu MZK, které byly zpracovány v letech 2016–2017. Současně vzniká studie o samotné sbírce a okolnostech jejího vzniku, která bude součástí této publikace. V rámci bádání o této sbírce byly vedle studia samotných mikrofilmů a dalších hudebnin z pozůstalosti dr. Antonína Němce uložených v Moravské zemské knihovně a v Oddělení dějin hudby Moravského zemského muzea v Brně hledány informace o pořízení a následném zpracování této sbírky v archivu MZK. Dále byly osloveny další instituce, s jejichž fondy dr. Němec při vytváření své sbírky spolupracoval, s prosbou o nalezení archiválií dokumentujících činnost dr. Němce (České muzeum hudby, Umělecká beseda). Tímto bylo navázáno na loňský průzkum korespondence dr. Němce se Zemědělsko-lesnickým archivem v Českém Krumlově.

MZK se dále zabývala i problematikou **ochrany zvukového kulturního dědictví**, uloženého ve fondech knihoven zejména v podobě starých gramofonových desek. V elektronickém katalogu (dostupné z https://vufind.mzk.cz/) bylo zpřístupněno nově 226 desek a tyto byly rovněž zdigitalizovány a zpřístupněny v *Digitální knihovně MZK* (http://www.digitalniknihovna.cz/mzk/).

V návaznosti na pořízení stroje na očistu knih DEPULVERA, který byl z prostředků Institucionální podpory zakoupen v roce 2016, pokračovaly práce v oblasti průzkumu novodobých fondů. Jedná se o činnost v rámci tematické oblasti 3.3.4. Ochrana fondu, kde MZK zkoumá vliv prostředí na zejména mechanické vlastnosti knižního bloku a knižních vazeb fondů 19. a 20. století, které jsou ohroženy degradací. V předchozích letech probíhal v rámci IP DKRVO průzkum těchto fondů ve stavu primárního uložení, nyní jsme se zaměřili na průzkum fondů, které projdou mechanickou očistou a tím i změnou podmínek. Měření probíhala na kontrolních vzorcích a byla vztahována k dříve zjištěným výsledkům. Výsledkem budou zjištění vlivu očisty fondu na mechanické vlastnosti papírového nosiče. K 30. listopadu 2017 bylo na Depulveře vyčištěno **106 182** svazků.

PROJEKTY NAKI

Brána moudrosti otevřená. Barokní kulturní dědictví klášterů Broumov a Rajhrad: ochrana, restaurování, prezentace – MZK je spoluřešitelem projektu, který navazuje na dlouhodobé zpracování a prezentaci fondů rajhradského benediktinského kláštera. Nový projekt tyto aktivity rozšiřuje o klášter v Broumově.

V roce 2017 pokračovala katalogizace a digitalizace fondů rajhradské klášterní knihovny. První oblastí zpracování a zpřístupnění fondů je oblast rukopisné sbírky rajhradského kláštera. Sbírka čítá **993** svazků, v minulosti již byly zdigitalizovány středověké rukopisy. Všechny rukopisy mají v současné době minimální katalogizační záznam v knihovním systému ALEPH, v rámci projektu jsou tyto záznamy zpracovávány na záznamy úplné, nesoucí všechny potřebné údaje k vnějším i vnitřním znakům rukopisů a zejména ke struktuře jejich obsahu. Takto vytvořené záznamy jsou komplexnější, než popisy rukopisů publikované v tištěném soupisu rukopisů rajhradské klášterní knihovny (Dokoupil, Vladislav. *Soupis rukopisů knihovny benediktinů v Rajhradě.* Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1966). V roce 2017 bylo kompletně zpracováno **28** rukopisů. Digitalizáty rukopisů jsou zpřístupňovány v *Digitální knihovně MZK*.

Dobová vazba s kováním jednoho z broumovských prvotisků

V roce 2017 pokračovalo zpracování sbírky prvotisků. Celá sbírka (163 svazků) bude do konce roku 2017 zdigitalizovaná, úplný katalogizační záznam byl za měsíce leden–říjen 2017 vypracován pro 101 prvotisků. Digitalizáty prvotisků jsou průběžně zpřístupňovány v *Digitální knihovně MZK*. V rámci výzkumu fondu prvotisků byly studovány původní soupisy prvotisků, které zachycují stav fondu před rozprodeji ze začátku 20. století. Zde nalezené informace slouží pro poznání historie a skladby původní sbírky.

V průběhu roku 2017 probíhaly též práce na elektronickém zpracování fondu starých tisků a tisků 19. století, který je součástí fondu rajhradské klášterní knihovny. V této oblasti bylo v měsících leden–říjen 2017 zpracováno **211** svazků. U všech svazků proběhla též mechanická očista a digitalizace titulních listů. U tisků především moravské provenience vydaných do roku 1800, případně s malým přesahem do 19. století, byly rovněž nafoceny prvky typografické výzdoby (vlysy, viněty, linky, typografické ozdůbky…).

Veškerý fond rajhradské klášterní knihovny je pro zpracování dovážen do prostor MZK, kde probíhá jeho katalogizace a digitalizace. Zpracovávány jsou do knihovního systému ALEPH, přístupné jsou v rámci podbáze MZK03 – Historický fond MZK/Katalog jihomoravských klášterních knihoven.

V roce 2017 pokračovaly také práce na zpřístupnění fondu broumovské klášterní knihovny formou moderního metadatového katalogu. Fond se pro zpracování převáží do prostor SOkA Hradec Králové, kde bylo příjemcem-koordinátorem vybudováno pracoviště pro zpracování a digitalizaci fondu. Knihy jsou zpracovávány do knihovního systému ALEPH MZK, přístupné jsou v rámci podbáze MZK03 – Historický fond MZK/Katalog jihomoravských klášterních knihoven. V průběhu měsíců leden–říjen 2017 bylo zpracováno **1 105** svazků ze signaturních regálů XX (A, B bb, B gg, C aa, C bb, D aa, D bb, E aa, E bb, F bb, F aa, G aa); XXI (A, B, B bb, B aa, C aa, C bb, E aa, E bb); XXIII (A, B, C, D aa, D bb, E aa, E bb, Faa, F bb, G aa, G bb).

Vedle fondu starých tisků byla v červnu 2017 zpracována rovněž větší část sbírky broumovských prvotisků. Celá sbírka čítá **182** položek, v roce 2017 bylo do elektronického katalogu zpracováno **100** bibliografických záznamů. Zbytek sbírky bude zpracován v roce 2018. Prvotisky nebyly ke katalogizaci převáženy, jejich zpracování probíhalo pracovníky Moravské zemské knihovny v Brně přímo v broumovském klášteře.

Současně se zpracováním obou fondů začaly práce v oblasti výzkumu české a moravské typografie starých tisků. Byly připraveny zásady popisu typografických prvků, na základě kterých začne být zpracovávána plánovaná databáze. Společně s katalogizací broumovského i rajhradského knihovního fondu tak probíhá focení jednotlivých typografických prvků v tiscích české i moravské provenience. U rajhradské knihovny pokračují práce na již zpracované/podchycené materii, kde je pozornost věnována brněnským tiskárnám a jejich typografii. Vývoj a použití typografie brněnských tiskáren bude sledována i na základě dostupné literatury nebo pramenného studia. Plánovaný výstup za MZK – *Specializovaná mapa moravikální produkce* je v projektu plánována na rok 2020.

Byl stanoven okruh (šablona) jednotlivých typografických prvků (dřevořezy, mědiryty, vlysy, viněty, iniciály, bordury, přílohy, výzdoba titulního listu, …) a stanovena pravidla popisu (značení, umístění v tisku, vlastní popis, rozměr atd.). Jednotlivé typografické prvky budou v rámci zpracování rovněž fotografovány v detailu a fotografie budou součástí připravované databáze.

Pro sdílení proveniencí byl v roce 2017 stále používán sdílený dokument v prostředí googlu, který bude v budoucnu přenesen na intranetovou část webových stránek projektu. Dokument je vyhrazen broumovskému knihovnímu fondu a slouží jako pomoc při katalogizaci (podchycení opakujících se provenienčních prvků – exlibris, supralibros, základní rukopisné přípisky), pro rajhradský fond již existuje základní provenienční přehled vzniklý předchozím výzkumem, který bude dále rozšiřován a utřiďován pro potřeby plánovaných výstupů (Provenienční specializované mapy jsou plánovány na rok 2019).

Samostatnou kapitolou je provenience rajhradských prvotisků, kde pro prvotisky dnes ve fondu nedochované slouží jako prameny původní soupisy sbírky z 19. století, které zachycují detailní informace o proveniencích původních majitelů.

V březnu 2016 byly zahájeny práce též v oblasti výzkumu broumovských a rajhradských dějin 20. století, které jsou potřebné pro podchycení informací o procesech, které měly zásadní vliv na utváření a změny rajhradského a broumovského klášterního areálu. Odráží se v nich tedy jednak stav budov a jednak stav a dochování knihovního fondu. Jsou tedy nezbytné pro další v projektu plánované výzkumy v oblasti knihovědy a památkových postupů. Výzkum v této oblasti byl veden zejména v linii základního výzkumu archivních fondů, v roce 2017 se podařilo dostat do archivu benediktinského kláštera v Rohru, což je fond pro sledovanou problematiku zcela zásadní, neboť obsahuje materiály, které si s sebou odnesla původní břevnovská komunita.

IN – PROVE : budování – INtegrovaného prostředí pro PRůzkum, Ochranu, Výzkum a Evidenci novodobých knihovních dokumentů – MZK je spoluřešitelem projektu, v rámci kterého bude vyvinut softwarový nástroj, který umožní integrovat různé aplikace používané pro práci s konzervačními knižními sbírkami.

Průzkum novodobých fondů probíhal i v roce 2017. Do první třetiny měsíce května 2017 pokračoval průzkum fondu z Demlovy soukromé knihovny. Celkem bylo zpracováno ještě **758** svazků. Na tento průzkum pak navázalo zkoumání svazků párových s Demlovou sbírkou, ale uložených v historii v jiných prostorách skladu a depozitářů. Do data zprávy bylo takto zpracováno **309** svazků.

Pokud lze srovnávat stav svazků Demlovy sbírky se stavem paralelního fondu, můžeme konstatovat, že soukromá sbírka je v daleko horším stavu – vpisky a podtržení se vyskytují častěji a jsou výraznější, polití tekutinami a mechanická poškození jsou rozsáhlejší. Rovněž stopy po plísni jsou v Demlově sbírce výrazně častější. Vše lze vysvětlit specifickými podmínkami u soukromého vlastníka.

Záznamy měření pH byly zkusmo vyhodnoceny dle četnosti výskytu v intervalech pH 3–4, 4–5, 5 a výše, a to odděleně pro blok, obálku a přebal. V takto zpracovaném přehledu je patrný posun pH do kyselejší oblasti u paralelních svazků k Demlově sbírce. Zpracovávané svazky byly čištěny za pomoci Depulvery.

V roce 2017 pokračovala MZK v retrokonverzním zpracovávání fondu do Alephu. Rezervní fondy jako takové nepřicházely do úvahy, protože v MZK již byly zpracovány dříve. V průběhu roku však byly postupně zpracovávány soubory darů od institucí i jednotlivců. Všechny výtisky byly zjišťovány v databázi MZK. Pokud chybí, nebo je třeba doplnit další výtisk, je proveden zápis do evidence a výtisky dostávají čárový kód. Pokud v MZK není potřeba doplnit titul, jsou prověřovány možnosti využití na digitalizaci prostřednictvím Registru digitalizace. Nepotřebné tituly jsou likvidovány. V průběhu roku 2017 bylo prošetřeno asi **22 560** titulů.

Současně probíhá retrokonverze dosud neevidovaných signatur v ALEPHu. V rámci projektu VISK5 přepisují katalogizační lístky brigádníci, jinak podle potřeby zpracování provádějí také pracovníci odd. retrokonverze, revize a periodik. Po vytvoření záznamů a jejich kontrole jsou takto zpracované výtisky opatřovány čárovými kódy. Tímto způsobem bylo zpracováno **34 288** svazků.

V roce 2017 pokračoval výzkum osobnosti Otto Zweiga. Byly zpracovány veškeré dostupné archivní materiály i sekundární literatura a začátkem roku 2018 bude připraven rukopis studie k vydání. Studie nese název *Otto Zweig: židovský továrník a skladatel. Úvodní studie*. V současné době chybí pouze zrevidovat text a doplnit některé dílčí pasáže. Nedílnou součástí studie je katalog díla Otto Zweiga.

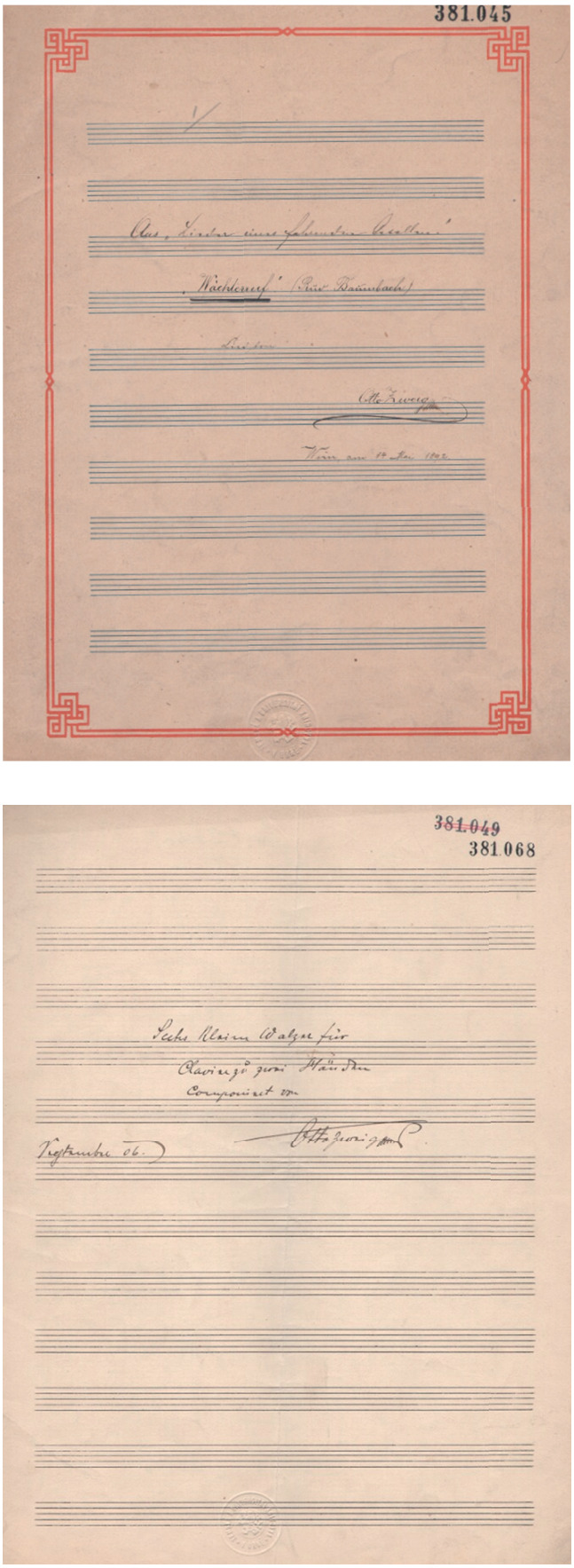

Titulní listy Zweigových děl

Impulzem ke vzniku studie je unikátní notový materiál uložený v hudebním fondu MZK. Ten také tvoří většinovou část z celkového Zweigova díla. Studie je rozdělena na několik kapitol, obsahuje podrobný stav bádání a také několik rejstříků skladeb. Stává se tak dosud nejrozsáhlejším a nejvíce komplexním informačním materiálem o tomto židovském skladateli. Vzhledem k tomu, že pozůstalost židovských skladatelů přelomu 19. a 20. století bývá obecně spíše vzácná, představuje studie o Otto Zweigovi poměrně ojedinělý druh textu. Vděčíme za to mj. rozsáhlému fondu v jeruzalémském archivu CAHJP věnovanému Ottovu bratrovi Egonovi, který obsahuje i materiály (zejm. dopisy) týkající se samotného Otty. Část pozůstalosti je uložena i v jeruzalémském archivu Tomera Kaufmanna – nejedná se o strukturovaný fond, dopisy apod. získal antikvariát od příbuzného Otto Zweiga Michaela Katinky – a její systematizace je taktéž součástí studie.

MZK také zorganizovala koncert z vybraných děl Otto Zweiga. Koncert s názvem *Večer romantických písní* se konal v MZK 9. října a v podání Kateřiny Alexandry Šťastné a Eleny Pokorné Knápkové zazněly komorní skladby ze Zweigova písňového cyklu *Sieben Lieder* Op. 4, č. 1–5, výběr z klavírních skladeb z cyklu *Skizzen, ZehnClavierstücke* Op. 3.

Zároveň byl započat výzkum materiálu k Rudolfovi Wiesnerovi staršímu a mladšímu (syn). K těmto dvěma osobnostem, jejichž notové rukopisné materiály jsou taktéž uloženy ve fondu MZK, se podařilo dohledat pouze malé množství archivních materiálů, proto výstupem o jejich díle a základních životopisných údajích nebude studie rozsahem srovnatelná s výše popsanou, nýbrž kratší odborný článek, který je v plánu dokončit do konce kalendářního roku.

V roce 2017 se tým MZK zabýval možností co nejsnadněji zachytit v případě *Lidových novin* úplnost či poškození jednotlivých ročníků a svazků tohoto seriálu. Předpokladem bylo vytvoření programu, do kterého by se vše zapsalo. Po zvažování situace a práce s existujícím programem na průzkum novodobých fondů bylo navrženo použití tohoto programu za předpokladu rozšíření o několik polí. Do těch by se pak zapsaly nově zjištěné informace nebo informace převzaté z mikrofilmů (ty však byly vytvářeny i s využitím čísel ze sbírek jiných institucí, a proto nejsou údaje na mikrofilmech úplné ve vztahu k *Lidovým novinám* z fondu MZK. K návrhu využít existující aplikaci vedlo to, že bude na jednom místě úplná informace – tj. nejen popis úplnosti titulu a jeho fyzického stavu, ale také zhodnocení stavu vazby, kyselosti papíru a dalších poškození.

U některých titulů časopisů a novin, které byly dříve reformátovány (převod na mikrofilmy), takové poznámky existují, ale jsou součástí mikrofilmu. Pokud byl mikrofilm v minulosti digitalizován, byly tyto údaje přeneseny i do digitální podoby v podobě poznámek uvedených v metadatech (to je např. případ *Lidových novin*). Využitím těchto údajů by se mohl odladit základ nástroje (vstupní formuláře, datové struktury).

Pro účely samotného zadávání navrhla MZK možnou podobu uživatelského rozhraní pro zadávání existujících čísel periodik a jejich vlastností, které je jedním z podkladů pro vývoj aplikace.

ARCLib: komplexní řešení pro dlouhodobou archivaci digitálních (knihovních) sbírek – MZK je spoluřešitelem projektu, který se v roce 2017 zaměřil na analýzy potřebné pro tvorbu metodik pro logickou a bitovou ochranu digitálních dat.

Práce probíhaly v souladu s projektovým plánem. Moravská zemská knihovna se podílela na finalizaci návrhu architektury systému ARCLib, stejně jako podoby zápisu metadat do ARCLib XML. Vzhledem k udržení sjednocené IT infrastruktury organizace se MZK účastnila diskuzí s firmou inQool (externí dodavatel programátorských prací) o použitých technologiích, jako jsou databázová řešení a další nástroje, které bude systém ARCLib využívat.

Také byl přednesen příspěvek na *Semináři k digitalizaci pro krajské knihovny VI.* (11.–12. dubna 2017, Brno): *ARCLib – stav projektu a další vývoj* (Zdeněk Hruška, MZK).

Řešitelé projektu v MZK se autorsky podíleli na tvorbě následujících dokumentů:

- Metodika logické ochrany dat.
- Poster a příspěvek ve sborníku mezinárodní konference *Archiving 2017*.

Během roku 2017 probíhaly vývojové práce na systému ProArc, aby bylo zajištěno jeho budoucí začlenění do ekosystémů dalších open-source systémů pro digitální dokumenty v českých knihovnách a bylo dosaženo bezproblémového napojení na ose digitalizace – digitální archivace – zpřístupnění (tedy ProArc – ARCLib – Kramerius). Především se řešilo odstraňování chyb, realizace požadavků vývojového týmu, implementace pomocných aplikací sloužících pro zprostředkování spojení mezi systémy ProArc a Kramerius spolu s Imageserverem. Mezi další aktivity patřila správa serveru ProArc v MZK, testovací práce, technická podpora, školení uživatelů a odstraňování případných problémů. Vývojářská aktivita za uplynulý rok je viditelná na Githubu vývoje systému ProArc: https://github.com/proarc/proarc.

CPK – Využití sémantických technologií pro zpřístupnění kulturního dědictví prostřednictvím Centrálního portálu knihoven.
V první polovině roku 2017 byla dokončena 1. etapa „Analytická fáze", kdy všechny výsledky etapy byly dle Smlouvy odevzdány již k roku 2016. Projekt se nyní nachází v prvních měsících 2. etapy „Implementační fáze". Prioritou v rámci řešení této etapy na straně MZK bylo dokončení *Metodiky pro zapojení metadatových zdrojů do Centrálního portálu knihoven*. Tato metodika byla v termínu předána na MK a v době psaní této zprávy již byly na MK odevzdány i kladné oponentní posudky a metodika sama ve finální podobě k dokončení procesu certifikace.

Metodika předkládá postup pro zapojení metadatových zdrojů do portálu Knihovny.cz. Cílem metodiky je nabídnout poskytovatelům metadatových zdrojů návod na přípravu a dodávání metadat do CPK. Metodiku využijí rovněž správci metadatových zdrojů, kteří své zapojení do CPK zatím jen zvažují – metodika jim pomůže zhodnotit vlastní technickou připravenost na tento proces. K potenciálním i aktuálním poskytovatelům metadatových zdrojů se řadí jednak knihovny a jednak správci bibliografií, autoritních souborů, tezaurů, faktografických databází a dalších zdrojů přínosných pro uživatele CPK.

K metodice lze přistupovat jako k sadě doporučení, z nichž většina není pro poskytovatele metadatových zdrojů povinná. Čím více se bude poskytovatel držet uvedených pokynů, tím lépe bude možné zpracovat jeho záznamy pro snadné nalezení a přehledné zobrazení uživatelem CPK. Do CPK zapojují zdroje s již vytvořenými záznamy se strukturou vycházející z původních potřeb poskytovatele metadat. Metodika má poskytovatelům pomoci přizpůsobit metadata posílaná do CPK potřebám zpracování Správcem zdrojů.

Postupy uváděné v popisu metodiky byly implementovány na metadatových zdrojích, které jsou nyní zapojeny do CPK. Poskytovatelé těchto zdrojů dodávají záznamy na portál způsoby popsanými v kapitole *Způsoby poskytování metadat do CPK*. Variabilita kvality a formátů metadat zapojených zdrojů je zachycena v kapitole *Příprava metadatových zdrojů k zapojení do CPK*. Metodika do značné míry vychází ze zkušeností řešitelského týmu CPK s již zapojenými zdroji.

Na straně MZK bylo dále úspěšně provedeno několik vylepšení aplikace *Správce zdrojů* s cílem dosáhnout lepších výsledků deduplikace (například s využitím nakladatelských čísel u zvukových dokumentů). Probíhalo také intenzivní testování výstupů *Klasifikátoru* s cílem zlepšit celkovou kvalitu jeho výsledků a příprava na zapojení tohoto systému do portálu. Byl proto připraven do podoby docker kontejneru a bylo zdokumentováno jeho použití tak, aby jeho integrace a budoucí využití bylo co nejsnadnější.

Pokračovaly i práce na analýzách použitelnosti portálu z hlediska uživatele. Mimo přípravy uživatelských person, nutných i pro další práci, je většina doporučení postupně promítána do podoby portálu.

MZK DÁLE ŘEŠÍ PROJEKTY:

AARC 2 (Authentication and Authorisation for Research and Collaboration) v rámci programu *Horizon 2020*. Výsledkem projektu *AARC: Authentication and Authorisation for Research and Collaboration* v oblasti knihoven je sada řešení, materiálů a doporučení k federativní autentizaci pro knihovny a poskytovatele služeb knihovnám.

Výsledek je prezentován na stránkách projektu *AARC* v sekci AARC toolkit for libraries and library service providers: https://aarc-project.eu/libraries/. Školení a konzultace pro knihovny a poskytovatele knihoven proběhly na konferenci *LIBER 2016* v Helsinkách: https://aarc-project.eu/federate-to-win-an-aarc-workshop-at-the-liber-annual-conference-2016/. V MZK byly v rámci *AARC* doplněny WAYFless odkazy pro pohodlný přístup k on-line databázím.

Cílem projektu *AARC 2* v oblasti knihoven je rozšíření výsledků z projektu *AARC* s využitím řešení, politik a doporučení, které vznikají v projektu *AARC 2* primárně pro výzkumné e-infrastruktury.

MZK ve spolupráci s LIBER v rámci projektu *AARC 2* spolupracuje se souběžně běžícím projektem *RA21: Resource Access for 21st Century* (ra21.org). Projektu *RA21* se účastní celosvětově nejvýznamnější poskytovatelé služeb pro knihovny jako Elsevier, ProQuest, EBSCO, Wiley, Springer Nature, IEEE, OCLC, dále zástupci akademických federací identit, významných univerzit a NISO. Cílem projektu *RA21* je připravit pilotně ověřená doporučení pro zlepšení, zjednodušení, zpřehlednění federativní autentizace pro čtenáře knihoven napříč poskytovateli služeb. V současné době se v projektu *RA21* rozpracovávají čtyři řešení, pilotní projekty, které s kolegou Valantino Cavalli z LIBER za projekt *AARC 2* připomínkujeme, pracujeme na zapracování výsledků z *AARC* do řešení v *RA21*. Připomínky se kromě jiného týkají standardizace řešení pro walk-in čtenáře v prostředí federativní autentizace a řešení pro propojování identit s využitím národních (v případě ČR mojeID) a sociálních identit.

Tradicionalistická publicistika v kontextu první republiky – ve druhém roce řešení projektu GAČR, který je zaměřen na tradicionalistickou publicistiku první republiky, pokračovala heuristická práce, během níž řešitelé projektu zkoumali primární a sekundární literaturu z fondů Moravské zemské knihovny a Národní knihovny ČR a vykonali několik zahraničních studijních cest, během nichž zkoumali zdroje nedostupné v České republice a reflektující danou problematiku z vnějšího pohledu. V závěru roku byly započaty práce na monografii, která bude hlavním výstupem projektu.

V souvislosti s projektem byla na podzim 2017 v Moravské zemské knihovně uspořádána odborná konference s názvem *Obrazy kultury a společnosti v období první republiky*, která se zaměřila přednostně na periodický tisk první republiky. V jednotlivých příspěvcích byl sledován postupný vývoj a proměny prvorepublikového tisku v kontextu měnící se společenské situace, významná pozornost byla věnována dobovým osobnostem či konceptům jednotlivých periodik. Výstupem z konference bude odborná monografie, která bude publikována v průběhu roku 2018.

VISK – již tradičně je řada aktivit řešena v rámci projektů VISK. V roce 2017 byly z VISKů řešeny následující aktivity:

Vývoj a provoz mobilních aplikací pro přístup k digitálním fondům českých knihoven využívajících systém Kramerius (VISK1, 2017)

Cílem projektu byla správa a vylepšování mobilních aplikací Kramerius pro Android a iOS a správa a údržba webové aplikace pro Registr Krameriů.

Mobilní aplikace pro Android

Mobilní aplikace pro Android byla dokončena v roce 2015, od té doby probíhají její postupné úpravy a vylepšování.

Aplikace je zdarma ke stažení na Google Play: https://play.google.com/store/apps/details?id=cz.mzk.kramerius.app&hl=cs

Zdrojové kódy a celý vývoj aplikace lze sledovat na Githubu: https://github.com/moravianlibrary/kramerius-for-android.

Mobilní aplikace pro iOS

Podobně jako v případě aplikace pro Android byla i aplikace pro iOS postupně upravována a vylepšována, některé její části byly postupně převáděny z jazyka Objective-C do jazyka Swift. Řadu úprav aplikace vyvolalo vydání operačního systému iOS 11.

Aplikace je zdarma ke stažení v Apple App Store: https://itunes.apple.com/cz/app/kramerius/id1065771974?mt=8.

Zdrojové kódy a celý vývoj aplikace lze sledovat na Githubu: https://github.com/moravianlibrary/kramerius-for-ios.

Registr Krameriů

Součástí projektu bylo také zajištění provozu a správy aplikace Registr Krameriů. Tato aplikace je zdrojem informací jak pro mobilní aplikace, tak pro webovou aplikaci digitální knihovna a řídí to, které Kramerie jsou v jednotlivých aplikacích vidět. Tato aplikace čerpá informace o jednotlivých Krameriích z jejich aplikačního rozhraní (API) a je k dispozici na adrese http://registrkrameriu.mzk.cz/.

Registr Krameriů nyní poskytuje informace nejen o tom, jaký je aktuální stav počtu v něm nabízených dokumentů, ale ukládá si i statistiku o jejich vývoji. Průběžně byly doplňovány informace o nově instalovaných Krameriích, jedna instalace (Slezská univerzita v Opavě) byla naopak odstraněna, protože již není využívána.

Z výše uvedeného je zřejmé, že cíle projektu byly splněny. Díky tomu, že byl v závěru roku 2017 přijat k financování projekt *Rightlib* (NAKI II), který je zaměřen na rozvoj Krameria a jeho mobilních aplikací, je v nejbližších letech zajištěn vývoj celé infrastruktury.

E-learningový kurz angličtiny e-LKA 1 a kurz pokročilé angličtiny e-LKA 2 pro knihovníky (VISK2, 2017)

Kurz e-LKA 1 se skládal z devíti lekcí, které se zaměřily na posílení znalostí angličtiny v oblasti knihovnictví a informační vědy, zvýšení schopnosti orientace v základní anglické knihovnické terminologii a službách a zvýšení schopnosti používat angličtinu v komunikaci s uživateli ze zahraničí. První dvě lekce se otevřely po týdnu, ostatní po dvou týdnech. Celkový počet vyučovacích hodin byl čtyřicet.

Jednotlivé lekce:

Lekce 1: Úvod
Lekce 2: Vítejte v knihovně! / Welcome to the library!
Lekce 3: Kniha / A book
Lekce 4: V knihovně / In the library
Lekce 5: Čtenář / A reader
Lekce 6: Služby / Services
Lekce 7: Technologie v knihovně / Technology in the library
Lekce 8: Prezentace knihovny / Library presentation
Lekce 9: Rekapitulace / Recapitulation

Kurz byl provozován na www.kurzy.knihovna.cz a zajišťovaly jej lektorky Mgr. Lenka Janská, Mgr. Barbora Sedláčková a tutorky Mgr. Magdaléna Filipová a Mgr. Pavla Lichnovská.

Kurz začal 21. srpna 2017, běžel do 17. prosince 2017 a byl zakončen závěrečným testem. Každá lekce byla ukončena povinným úkolem, bez jehož splnění nebylo možné kurz řádně dokončit. Mimo to mohli studenti získat ještě za splnění mimořádných úkolů bonusové body, které jim byly poté přičteny k výsledku závěrečného testu.

Do kurzu bylo v roce 2017 přijato 56 studentů z knihoven celé ČR. Kvůli útoku hackerů na portál kurzy.knihovna.cz ale vznikly před koncem roku 2017 technické problémy. Z důvodu uzavření tohoto portálu a nemožnosti vstupovat do kurzu nebylo dosud možné vyhodnotit výsledky. Závěrečný test vyplnilo 38 studentů a předpokládáme, že většina z nich kurz úspěšně ukončila. Závěrečný dotazník pro hodnocení kurzu pak vyplnilo šestnáct studentů. Dále byla v kurzu i možnost hodnocení jednotlivých lekcí formou krátkých anket v Moodle.

Kurz e-LKA 2 se skládal ze sedmi lekcí, které se zaměřily na procvičení a rozšíření znalostí angličtiny z oblasti knihovnictví a informační vědy a prohloubení schopnosti tvořit vlastní texty v angličtině. Na studium každé lekce byly určeny dva týdny. Celkový počet vyučovacích hodin byl třicet.

Jednotlivé lekce:
Lekce 1: Úvod
Lekce 2: Vyhledávání
Lekce 3: Informace o knihovně
Lekce 4: V knihovně
Lekce 5: Komunikace s knihovnou
Lekce 6: Události v knihovně
Lekce 7: Opakování

Kurz byl provozován na www.kurzy.knihovna.cz a zajišťován lektorkami Mgr. Lenkou Janskou, Mgr. Barborou Sedláčkovou a tutorkami Mgr. Magdalénou Filipovou a Mgr. Pavlou Lichnovskou.

Kurz započal 28. srpna 2017 a běžel do 3. prosince 2017, kdy byl zakončen závěrečným testem. Každá lekce byla završena povinným úkolem, bez jehož splnění nebylo možné kurz řádně dokončit.

Do kurzu bylo přijato 32 studentů z knihoven celé ČR, z toho jich kurz úspěšně dokončilo 23. Evaluace kurzu proběhla formou anonymního závěrečného dotazníku, který vyplnilo sedmnáct studentů. Dále byla v kurzu i možnost hodnocení jednotlivých lekcí formou krátkých anket v Moodle.

Oba kurzy vyžadovaly účast lektorů, kteří pravidelně každý týden opravovali úkoly odevzdané účastníky kurzů a poskytovali jim zpětnou vazbu (oprava chyb a bodové hodnocení úkolu). Tutoři komunikovali s účastníky a řešili s nimi organizační a technické záležitosti kurzů. Vzhledem k velkému počtu zájemců o studium v kurzech a návrhům na vznik dalšího kurzu podala MZK v Brně na rok 2018 žádost o poskytnutí dotace VISK2 na vytvoření pokračovacího kurzu e-LKA 3.

Obálky knih (VISK3, 2017)

Projekt *ObalkyKnih.cz* již není pouze nástrojem pro zobrazování knižních obálek u bibliografických záznamů. V současnosti pro knihovní i jiné katalogy poskytuje **1 570 000** obálek a **315 000** obsahů knih a periodik, fulltexty obsahů, anotace, komentáře a hodnocení, fotografie autorit a citace dokumentů. MZK v roce 2017 zpřístupnila v rámci projektu **16 231** stran u **8 802** titulů a je tak třetí nejvíce přispívající knihovnou v rámci tohoto projektu.

Služeb projektu *Obalkyknih.cz* využívá většina knihoven v České republice. Dále pak muzea, archivy, veřejné projekty aj. Správcem projektu *Obalkyknih.cz* je Jihočeská vědecká knihovna v Českých Budějovicích (JVK) společně s Moravskou zemskou knihovnou (MZK).

Přehled vlastností projektu:

- hlavní servery jsou provozovány v Jihočeské vědecké knihovně v Českých Budějovicích, záložní server je umístěn v Moravské zemské knihovně v Brně,
- denně je do databáze nově nahráno nebo je upraveno pomocí skenovacího klienta průměrně 350 dokumentů,
- další dokumenty se automaticky sklízejí z externích zdrojů – nakladatelé, vydavatelé, webové portály… průměrně denně přes 500 dokumentů,
- denní přírůstek dat činí 6 GB, z nich se následně generují náhledy obálek v různých rozlišeních, PDF dokumenty s obsahy a rozpoznává se text pomocí OCR,
- 20 Mbit za vteřinu je datový tok ven ze serveru a na server,
- servery odbavují průměrně dva milióny požadavků denně (díky optimalizaci procesů a zvyšování počtu multidotazů na více identifikátorů zároveň se počty drží na podobné úrovni jako v předchozích letech, přestože počet uživatelů roste).

Staré mapy 2017 (VISK3, 2017)

Cílem projektu bylo zajištění provozu a rozvoje portálu StareMapy.cz a nástroje MapSeries v roce 2017. Primárním cílem přitom bylo nasazení nové aplikace pro georeferencování na portálu StareMapy.cz.

Pro zajištění provozu portálu bylo klíčové uzavření smlouvy s firmou Klokan Technologies GmbH, která zabezpečuje provoz georeferencovací aplikace. V roce 2017 byla největší pozornost věnována přípravě a realizaci přechodu na novou verzi nástroje Georeferencer. Došlo proto ke kontrole všech metadat uložených v systému staremapy.cz a ve spolupráci s poskytovateli dat byla aktualizována metadata všude tam, kde v průběhu let došlo ke změnám v umístění digitalizovaných map. Pokračovala také spolupráce s dobrovolníky, ti zpracovali za poslední rok cca 8 000 map, zejména díky soutěži, která proběhla na přelomu let 2016 a 2017.

Metadata všech map zpracovaných dobrovolníky v portálu StareMapy.cz jsou dávkově předávána do celosvětového vyhledávače starých map ve sbírkách paměťových institucí www.oldMapsOnline.org. Zapojení mapové sbírky do tohoto vyhledávače má velký pozitivní účinek na návštěvnost dané sbírky. Například mapový portál MZK (mapy.mzk.cz) měl v listopadu 2017 celkem 9 533 návštěv (v listopadu 2016 jich bylo 7 581 a v roce 2015 jen 6 052), z toho 5 458 (tj. 57 %) přišlo právě z vyhledávače OldMapsOnline.org (který měl za stejnou dobu celkem 184 925 návštěv). Portál StareMapy.cz měl za stejné období 7 274 návštěv. Portál je provozován částečně na serverech MZK (statická část portálu) a částečně online na serverech firmy Klokan Technologies.

V průběhu roku 2017 došlo k přechodu portálu Staremapy.cz na novou verzi georeferencovací aplikace Georeferencer. Mezi její nové vlastnosti patří možnost georeferencovat samostatně několik oblastí naskenované mapy (tj. více map na jednom listě), automatické pootočení naskenované mapy po zadání prvních dvou bodů (výhodné, pokud stará mapa nemá sever nahoře), georeferencování s překryvem (mapy jsou položeny přes sebe, zmáčknutím tlačítka shift stará mapa zprůhlední a je možné klikat bod na podkladové mapě, což velmi urychluje vyhledávání shodných bodů), kurzor v podobě lupy, který umožňuje přesné zadávání bodů a v neposlední řadě podpora transkripce, kdy může uživatel označit na mapě libovolný text a přepsat jej do textové podoby. Aplikace je provozována na vlastních serverech firmy a není tak závislá na změnách online služeb třetích stran. V rámci migrace dat byla řešena řada změn v metadatech jednotlivých map: byly změněny odkazy na mapy MZK, Vědecké knihovny v Českých Budějovicích a Vědecké knihovny v Olomouci, které nově vedou do Krameria, obdobně byly opraveny například i odkazy do mapového portálu Chartae Antiquae. Zároveň pokračovala spolupráce s provozovateli dalších mapových portálů s cílem přejít z prezentační technologie Flash na Javascript a zpřístupnit tak jejich mapy i uživatelům mobilních zařízení. Probíhala i příprava na okamžik, kdy dojde k migraci další velké sbírky (Mapové sbírky UK) do Krameria, tu však UK plánuje až na rok 2018. V průběhu roku 2017 probíhaly také kontroly již zpracovaných map.

Z technologického hlediska stojí za zmínku, že nový Georeferencer podporuje rozhraní IIIF, které se postupně stává celosvětovým standardem pro zpřístupnění digitalizovaných dokumentů.

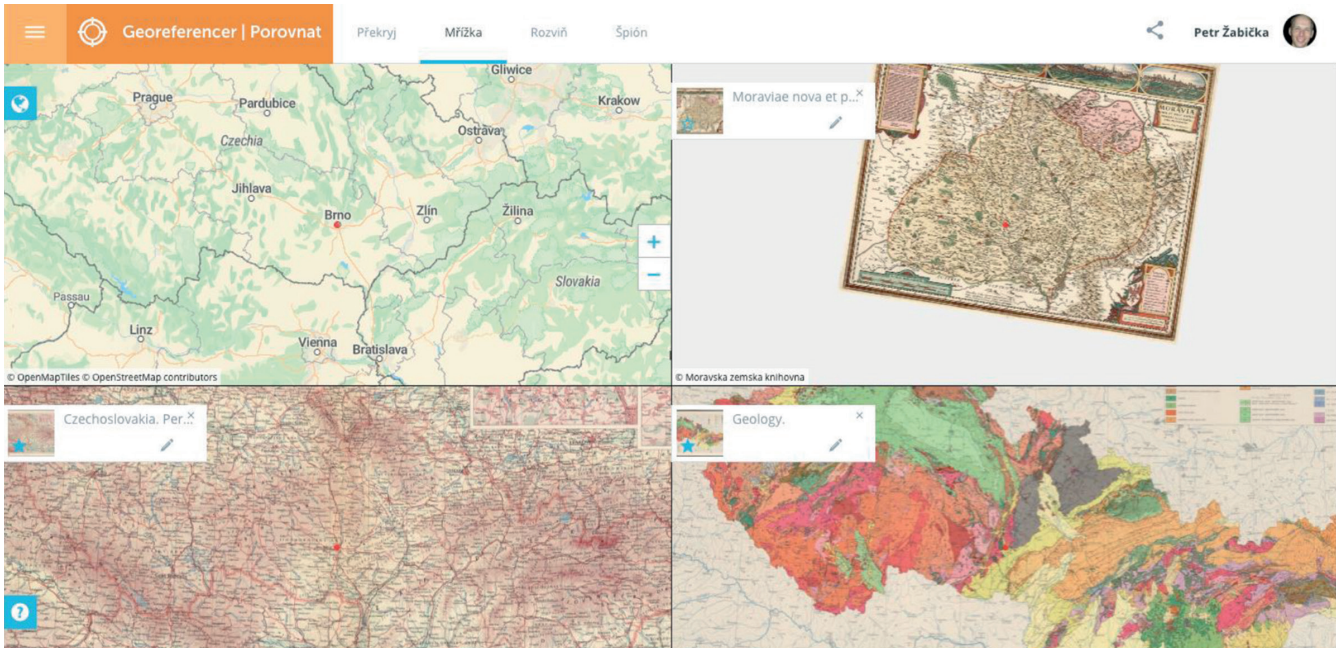

Porovnání map (typ mřížka)

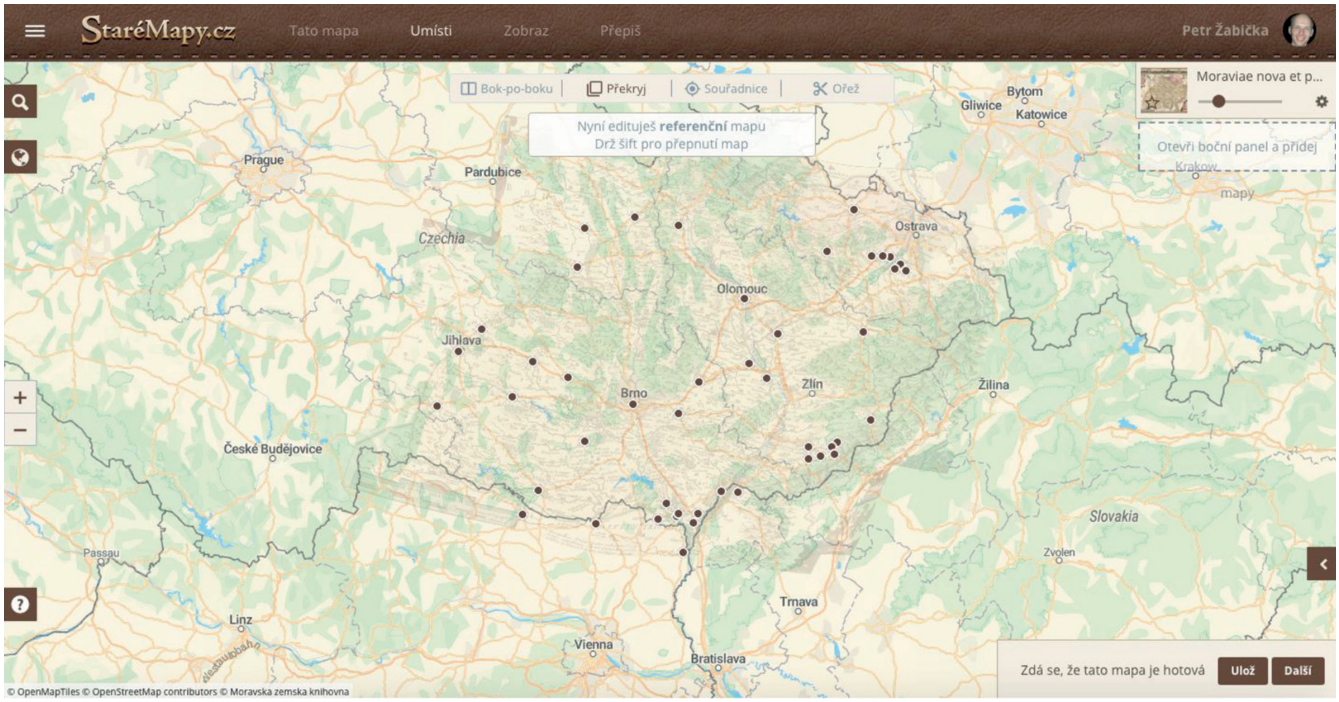

Umisťování mapy při překryvu map

Mimo samotného portálu StareMapy.cz provozuje MZK i nástroje pro podporu katalogizace starých map. Tím nejdůležitějším je online aplikace MapSeries podporující zpracování velkých mapových sérií (mapových děl vydaných na více listech). Tato aplikace se uplatní zejména u rozsáhlých mapových děl typu třetího vojenského mapování, které je z těchto děl v mapových sbírkách našich paměťových institucí pravděpodobně nejvíce zastoupeno. Přestože jeho počátky sahají do let 1876–1880, vycházely jednotlivé mapové listy v řadě aktualizovaných vydání a používaly se u nás až do roku 1956. Pro katalogizátora, resp. kurátora je pak velmi obtížné takto rozsáhlé dílo zpracovat. Aplikace je dostupná na adrese mapseries.mzk.cz. Tento nástroj byl v roce 2017 doplněn o prototyp online aplikace pro lepší stanovení měřítka staré mapy, kdy katalogizátor může zadat buď měřítko, tak jak je vidí na mapě, nebo změřením skutečné vzdálenosti dvou míst na fyzické mapě a na online mapě světa.

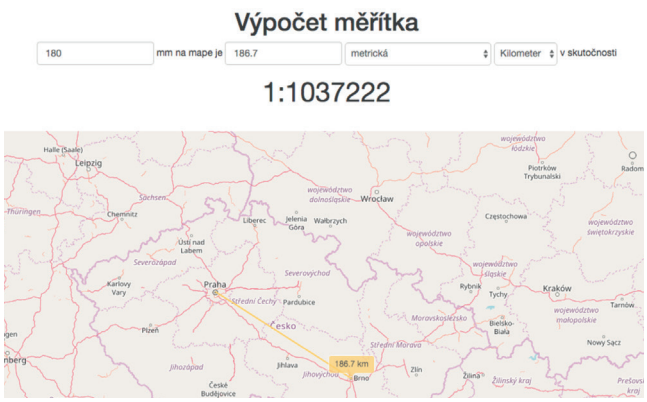

Aplikace pro výpočet měřítka staré mapy

Pro rok 2017 se podařilo vyškolit pracovníka, který se problematice starých map věnuje z knihovnického hlediska. Tým podílející se na zpracování starých map se v průběhu roku podařilo rozšířit i o Mgr. Evu Chodějovskou, Ph.D., specialistku na historickou geografii, kartografii a topografii a příbuzné vědní oblasti. Bohužel MZK neuspěla s projektem NAKI, který měl dát další impuls rozvoji mapových aplikací MZK. Přesto se v závěru roku podařilo nad rámec projektu VISK připravit prototyp geografického vyhledávání pro systém *Kramerius*, který umožní přenést výsledky práce dobrovolníků přímo k uživatelům knihoven.

Retrospektivní konverze katalogů MZK (VISK5, 2017)

Cílem další etapy průběžného projektu *Retrospektivní konverze katalogů MZK* bylo vytvoření **13 000** bibliografických záznamů.

V rámci řešení pokračovacího projektu VISK5 – *Retrospektivní konverze fondu Moravské zemské knihovny* bylo v roce 2017 vytvořeno, zrevidováno a do Souborného katalogu ČR odesláno **19 807** bibliografických záznamů.

V retrospektivní konverzi běžného fondu jsme postupovali obvyklou metodou, zpracováním nejžádanějších lokací sestupně k nižším ročníkům v katalogu Z2, pokračovali jsme ve zpracování lokace X. Důraz byl kladen především na přednostní zpracování děl chystaných k digitalizaci a retrokonverzi živého fondu. Údaje z lístkového lokačního katalogu MZK byly převáděny do strukturované podoby ve formátu

MARC 21 za využití dostupných databází ke stahování dříve vytvořených záznamů prostřednictvím protokolu Z39.50.

Velkou pozornost jsme věnovali výskytu a odstraňování duplicitních čísel ČNB v Souborném katalogu ČR. Při přepisu záhlaví byla využívána báze Národních autorit AUT10 k přenosu a propojování jmenných autorit. K titulu byly evidovány i všechny exemplář, včetně poznámek o jejich dostupnosti. Pokud byl zjištěn současný výskyt identického titulu monografie ve fondech tří dříve samostatných knihoven tvořících dnes MZK (UK-BOA001, PK-BOA002, TK-BOA003), byly tyto záznamy staženy na jedno systémové číslo s evidencí všech dostupných exemplářů. Toto slučování – deduplikace – probíhá v souladu s postupy prováděnými pracovníky Národní knihovny při údržbě Souborného katalogu. Do 30. října 2017 bylo tímto způsobem sloučeno **2 427** záznamů.

Cíle stanovené pro rok 2017 se podařilo překročit, báze MZK01 a Souborný katalog ČR byly obohaceny o další část záznamů zpřístupňujících národní kulturní dědictví. Došlo ke zlepšení přehlednosti elektronického katalogu MZK a ke zvýšení dostupnosti dokumentů z fondu MZK prostřednictvím Jednotné informační brány a Souborného katalogu ČR.

Retrospektivní konverze jihomoravských historických sbírek (VISK5, 2017)

V rámci řešení projektu VISK5 – *Retrospektivní konverze jihomoravských historických sbírek* pokračovaly práce na elektronickém zpřístupnění sbírky kramářských písní z historického fondu Moravské zemské knihovny v Brně. V letošním roce bylo vytvořeno a odesláno do Souborného katalogu ČR **5 100** nových exemplářových záznamů kramářských písní z 18. a 19. století.

Pohled do lístkového katalogu MZK. Foto Pavel Němec

Rozsáhlou a unikátní sbírku českých kramářských písní ze 17.–19. století získala Moravská zemská knihovna na konci roku 2014 a v roce 2016 za podpory projektu VISK5 byly zahájeny práce na jejím postupném elektronickém zpřístupnění. K části sbírky je vytvořena abecední lístková kartotéka (ca **14 000** lístků), kterou MZK postupně převádí do elektronické podoby metodou retrokonverze. Kartotéční lístky jsou velice podrobné a umožňují zaznamenat v elektronickém záznamu také incipity a nápěvy písní i základní věcné zpracování ve formě klíčových slov. Nové exemplářové záznamy jsou zpracovány podle pravidel RDA ve formátu MARC21 v elektronickém katalogu MZK Aleph, databáze MZK03 – Katalog jihomoravských historických sbírek. Pro badatele byl nově vytvořen specializovaný rejstřík umožňující vyhledávání jednotlivých písní podle incipitu nebo nápěvu. Záznamy jsou zpřístupněny rovněž prostřednictvím katalogu VuFind Moravské zemské knihovny v Brně, Souborného katalogu ČR a portálu Historické fondy (https://www.historickefondy.cz/). Celkem je zpracováno již více než **9 000** kramářských písní.

Jednotná informační brána a Centrální portál českých knihoven v roce 2017 (VISK8B, 2017)

Po roce 2017 je k dispozici funkční a v produkčním prostředí běžící portál nabízející přístup k fondům a službám zapojených knihoven a dalším informačním zdrojům.

Zapojování knihoven a informačních zdrojů

Na začátku roku 2017 bylo v portálu zapojeno **23** knihoven a **13** dalších informačních zdrojů. MZK provedla v roce 2017 průzkum zájmu o připojení mezi knihovnami pověřenými regionálními funkcemi a i jinými cestami se snažila motivovat další knihovny k zapojení do portálu. Přestože bylo v roce 2017 zapojeno jen několik nových knihoven, dostávají se postupně do řad zájemců o zapojení další knihovny, kterých na konci roku bylo již **47**, většina z nich přitom projevila zájem o zapojení až v závěru roku, pravděpodobně v souvislosti s ukončováním projektů na rok 2017 a podáváním nových projektů na rok 2018.

V roce 2017 byl vysoutěžen, do portálu implementován a v druhém pololetí roku provozován index zahraničních zdrojů Ebsco Discovery Service (EDS). Ten je smluvně zajištěn ještě i na rok 2018. Součástí jeho nastavení bylo i připravení filtru, který z indexu odstranil ty záznamy, jež nemá přístupné žádná z knihoven zapojená do portálu. Díky tomu, že byl index vysoutěžený za nižší než plánovanou částku, mohly být ušetřené finanční prostředky použity na analýzy, jejichž cílem bylo posoudit portál a najít případná kritická

místa, která by bylo nutné vylepšit. Součástí výstupů bylo mimo jiné doporučení, jak vylepšit analytické sledování aktivit uživatelů na portálu nebo doporučení ke změnám na hlavní stránce portálu, kde chybí zejména přímý přístup do indexu zahraničních zdrojů.

Vzhledem k tomu, že nebyla přidělena požadovaná částka na nákup dat z Anopressu, nebyl tento zdroj začleněn do portfolia portálu, postupně jsou zapojovány jen článkové a bibliografické databáze produkované knihovnami. Články z velké části shodné s Anopressem jsou sice přístupny také v databázi Newton Media, tu si však nepředplácejí knihovny – tato databáze je indexována v EDS. Do budoucna by z tohoto hlediska bylo vhodné, aby došlo k tomu, že knihovny začnou místo Anopressu používat Newton Media.

Vývoj portálu byl v roce 2017 zaměřen zejména na rychlost odezvy, relevanci řazení výsledků vyhledávání, kvalitu a přesnost deduplikací. Významné z tohoto hlediska bylo i zakoupení nového serveru, který umožňuje lepší rozložení zátěže. Velká pozornost byla věnována i vylepšením z uživatelského hlediska. Upraven byl také nástroj pro sdílenou katalogizaci prostřednictvím Z39.50, mimo jiné bylo redukováno portfolio v něm dostupných záznamů jen na záznamy splňující určité minimální parametry kvality. Bylo také úspěšně otestováno vytvoření podmnožiny dat pro provoz vyhledávacího řezu pro oborovou bránu mezinárodních vztahů.

Součástí prací v roce 2017 bylo i zahájení analýz a úprav potřebných pro to, aby server splňoval požadavky kladené legislativou GDPR (ochrana osobních údajů). Dojde proto zejména k redukci údajů, které si server o uživatelích drží. Nemalá část práce bude však i v rovině administrativní, bude muset dojít k úpravám smluv, vytvoření interních směrnic apod.

Významnou aktivitou byla také spolupráce s NTK na přípravě zapojení služby *Získej do portálu Knihovny.cz*. V průběhu roku byla připravena sada API rozhraní, prostřednictvím kterých může služba *Získej* s portálem Knihovny.cz komunikovat. Přes očekávání ale nedošlo k dalšímu pokroku, stále čekáme na zpřístupnění prototypu aplikace *Získej* pro testování. Pro plnou integraci služby je klíčová zejména přítomnost API na straně služby *Získej*, které by umožnilo plnou integraci této služby do portálu Knihovny.cz.

Návštěvnost portálu odpovídá míře jeho propagace, která byla do konce listopadu záměrně minimální. První experiment s online propagací portálu proběhl v závěru roku 2017, kdy bylo 10 000 Kč využito pro propagaci portálu na Facebooku, což se projevilo téměř zdvojnásobením návštěvnosti portálu oproti předešlému období. V příloze je umístěn přehled návštěvnosti portálu v roce 2017 podle Google Analytics.

Portál byl v průběhu roku prezentován na řadě odborných konferencí u nás i v zahraničí, proběhla též série školení pro knihovníky. Pro podporu budoucích školení vznikl i e-learningový kurz, který bude volně přístupný odborné veřejnosti. Kurz byl zprovozněn v rámci serveru kurzy.knihovna.cz. V době psaní této zprávy byl zmiňovaný server z důvodů elektronického útoku na konci loňského roku přístupný jen ze sítě Masarykovy univerzity, která jej provozuje, a probíhají jednání o řešení vzniklé situace.

Na konci roku 2017 Centrální portál knihoven běžel již více než rok ve veřejném provozu na adrese www.knihovny.cz, je pravidelně aktualizovaný a umožňuje uživatelům přístup ke zdrojům a službám zapojených knihoven.

Zapojené knihovny

- Národní knihovna ČR
- Národní technická knihovna
- Národní lékařská knihovna
- Knihovna Akademie věd ČR
- Moravská zemská knihovna
- Moravskoslezská vědecká knihovna v Ostravě
- Krajská vědecká knihovna v Liberci
- Vědecká knihovna v Olomouci
- Severočeská vědecká knihovna v Ústí nad Labem
- Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové
- Jihočeská vědecká knihovna v Českých Budějovicích
- Krajská knihovna Františka Bartoše ve Zlíně
- Středočeská vědecká knihovna v Kladně
- Krajská knihovna Vysočiny
- Ústav mezinárodních vztahů – knihovna
- Městská knihovna v Praze
- Městská knihovna v Přerově
- Městská knihovna Tábor
- Městská knihovna Kutná Hora
- Městská knihovna Česká Třebová
- Městská knihovna Ústí nad Orlicí
- Knihovna Petra Bezruče v Opavě
- Městská knihovna Chodov

Knihovny připravující se k zapojení

- Studijní a vědecká knihovna Plzeňského kraje
- Krajská knihovna Karlovy Vary
- Knihovna Jana Drdy Příbram
- Městská knihovna Ostrov
- Knihovna Jana Drdy Příbram
- Knihovna Ústavu výzkumu globální změny AV ČR
- Krajská knihovna v Pardubicích
- Ústřední knihovna Univerzity Karlovy
- Národní pedagogické muzeum a knihovna J. A. Komenského

- Masarykova veřejná knihovna Vsetín
- K3 Bohumín, p.o. – středisko KNIHOVNA
- Městská knihovna Ostrov
- Městská knihovna Neratovice
- Městská knihovna Břeclav
- Městská knihovna a infocentrum Dolní Bousov

V procesu podepisování smlouvy

- Knihovna Biskupství brněnského
- Knihovna Václava Čtvrtka v Jičíně
- Město Petřvald – knihovna
- Městská knihovna Břeclav
- Městská knihovna Rychvald
- Městská knihovna s regionálními funkcemi v Trutnově
- Městská knihovna v Chebu
- Místní knihovna Stonava
- NPM a Knihovna Jana Amose Komenského
- Obec Dětmarovice – místní knihovna
- Obec Petrovice – knihovna
- Obecní knihovna Albrechtice
- Obecní knihovna Doubrava
- Obecní knihovna Horní Suchá
- Obecní knihovna Těrlicko
- Obecní úřad Chotěbuz – místní knihovna
- Osvětová Beseda Dolní Lutyně
- Regionální knihovna Karviná
- Městská knihovna Orlová
- Šmidingerova knihovna Strakonice

Čekající na schválení

- Knihovna Karla Dvořáčka, Vyškov
- Knihovna města Plzně
- Městská knihovna Frýdek-Místek
- Městská knihovna Holešov
- Městská knihovna Mariánské Lázně
- Městská knihovna Pelhřimov
- Městská knihovna Písek
- Městská knihovna ve Svitavách
- Městská knihovna Znojmo
- Městská kulturní zařízení Šternberk
- Veterinární a farmaceutická univerzita Brno

Zapojené zdroje

- Souborný katalog ČR (NK ČR)
- Adresář knihoven (NK ČR)
- Národní autority (NK ČR)
- Výběr článků v českých novinách, časopisech a sbornících ANL (NK ČR)
- Digitální knihovna MZK
- Souborný katalog ČR
- Open Library
- Manuscriptorium
- Bibliographia medica Čechoslovaca
- Normy (ČSN)
- Patenty
- Zákony pro lidi
- Osobnosti regionu
- Pedagogická bibliografická databáze
- Knihovědná bibliografie
- KTD: Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV)
- Index zahraničních zdrojů

Návštěvnost portálu v roce 2017

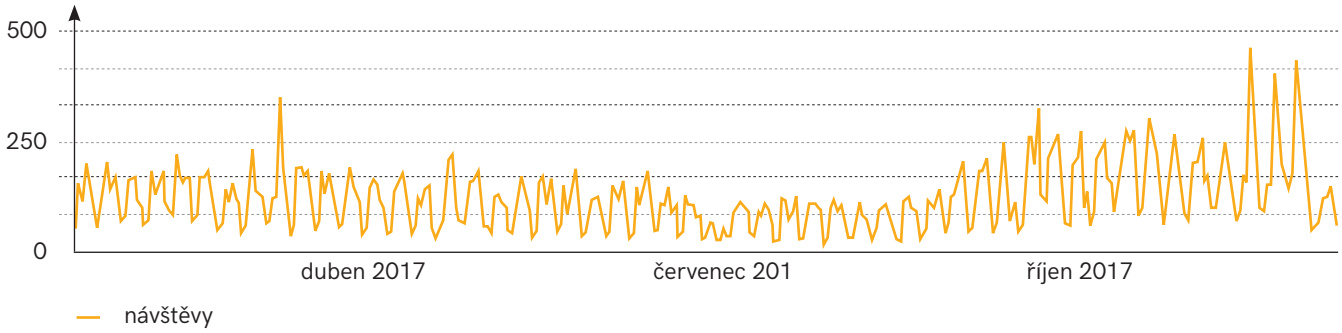

Návštěvy	44 776
Uživatelé	24 714
Zobrazení stránek	29 767
Počet stránek na 1 návštěvu	4,91
Průměrná doba trvání návštěvy	00:05:31
Míra okamžitého opuštění	39,61 %
% nových návštěv	53,29 %

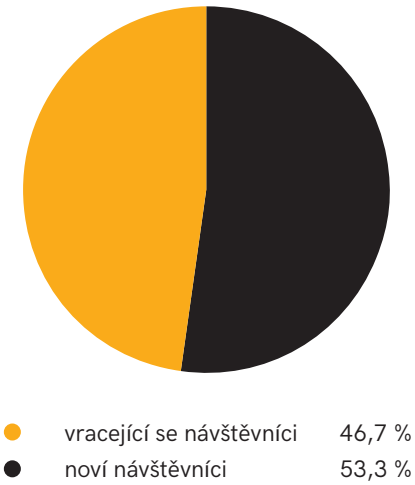

V rámci 351 kulturních a vzdělávacích akcí jsme uvítali 10 833 navštěvníků.

Kulturní a vzdělávací aktivity

ČESKÉ LITERÁRNÍ CENTRUM

Začátkem roku 2017 byla organizační struktura MZK rozšířena o čtvrtou sekci – České literární centrum se sídlem v Praze. Jeho úkolem je spojovat jednotlivé aktivity a instituce literární kultury, zviditelňovat českou literaturu a knižní kulturu zejména v zahraničí, pomáhat rozvíjet její funkci nositele společně sdílených hodnot a témat v národním i mezinárodním kontextu. Aktivity ČLC se v roce 2017 zaměřily na čtyři okruhy – rezidenční programy v ČR (proběhlo **15** rezidencí, **11** v Praze, **4** v Brně); program autorské mobility (v rámci dvou výzev byla udělena podpora **21** projektům); programové aktivity ČLC v ČR a zahraničí (debaty v Praze, Brně, Ostravě, Plzni a Českých Budějovicích), organizace ceny Susanny Roth pro mladé překladatele, semináře pro nakladatele a překladatele v Berlíně, Mnichově, Curychu a Vídni); informační servis (příprava informativních brožur a dalších materiálů pro zahraniční nakladatele).

Aktivity ČLC za rok 2017 v přehledu:

Rezidenční pobyty pro překladatele z češtiny, zahraniční bohemisty a autory získali (září–prosinec 2017):

- v Praze (11 rezidencí): Flóra Peťovská (Maďarsko), Lena Dorn (Německo), Petra Virtanen (Finsko), Ghias Mousli (Sýrie), Anna Wanik (Polsko), Xavier Galmiche (Francie), Khalid El Biltagi (Egypt), Ondřej Cikán (Rakousko), Alex Zucker (USA), Tihana Hamović (Srbsko), Evgenia Kononenko (Ukrajina),
- v Brně (4 rezidence): Jasminka Delova Siljanova (Makedonie), Julia Miesenböck (Rakousko), Iryna Zabiiaka (Ukrajina), Kathrin Janka (Německo),
- charakteristika projektů: 10 překladových, 2 bohemistické, 2 autorské.

Rezidenční pobyty v broumovském klášteře pro české autory a autorské dvojice získali (červenec–prosinec 2017):

David Zábranský, Lidmila Kábrtová, Robin Král + Miki Kirschner, Petra Johana Poncarová, Taťána Rubášová, Nikkarin, Patrik Linhart, Silvie Mitlenerová, Jan Smutný, Sylva Ficová, Tomáš Grombíř, Igor Malijevský, Jiří Hrubý,

- charakteristika projektů: 8 prozaických, 1 básnický, 2 komiksové, 2 překladové.

Na literární akce v zahraničí bylo prostřednictvím programu mobility ČLC vysláno do 12 zemí 26 autorek a autorů:

Radka Denemarková, Ivan Binar, Jaromír Typlt, Jáchym Topol, Marek Šindelka, Ondřej Škrabal, Jan Mikyska, Martin Reiner, Jan Dibitanzl, Václav Šindelář, Pavel Oškrkaný, Michal Ajvaz, Kateřina Tučková, Tereza Boučková, Jan Němec, Petra Hůlová, Arnošt Goldflam, Bianca Bellová, Jana Orlová, Petr Borkovec, Bohdan Bláhovec, BioMasha, Matěj Masařík, Jakuba Katalpa, Petr Hruška a Jitka Srbová.

V období od května do prosince proběhlo **18** akcí pro veřejnost v Praze, Brně, Českých Budějovicích, Plzni a Ostravě ve spolupráci s Filozofickou fakultou Univerzity Karlovy a Kampusem Hybernská, Filozofickou fakultou

Podpis memoranda o ČR hlavní zemí na lipském veletrhu. Foto Stefan Hoyer

Diskuze Jáchyma Topola, Eugena Brikcia a Martina C. Putny, moderuje Tomáš Sacher. Foto Soňa Šinclová

20. Kolokvium českých, moravských a slovenských bibliografů. Foto Pavel Albert

Diskuze Jana Nováka a Tomáše Šebka na veletrhu v Lipsku. Foto Tomáš Kubíček

Masarykovy univerzity, Goethe Institutem, Národní galerií v Praze, Státní uměleckou sbírkou Drážďany, Knihovnou Václava Havla, café Fra, Čítárnou Unijazzu, kinem Ponrepo či prostorem Tranzit Display.

MZK v roce 2017 opět zajišťovala pro Ministerstvo kultury ČR prezentaci knižní kultury na zahraničních knižních veletrzích v Lipsku, Boloni, Londýně, Frankfurtu nad Mohanem a nově i v Pekingu. Lipskou knižní expozici doplňoval jako tradičně kulturní program sestávající ze čtení současných českých autorů, kulturní program byl připraven i pro veletrh ve Frankfurtu a v Pekingu. MZK se podílela i na přípravě knižního veletrhu ve Vídni a podpořila formou Visegrádského projektu i národní prezentaci v Sofii. V podzimních měsících začala příprava kulturních programů nejen pro veletrhy konané v roce 2018, ale pokračovaly i přípravy na prezentaci České republiky jako hlavní země knižního veletrhu v Lipsku v roce 2019. Další pořádanou akcí byl *Bohemistický seminář* 2017. Účastníkům byl připraven literární program v Českých Budějovicích rozšířený o poznávání jihočeského regionu návštěvou Centra Egona Schieleho v Českém Krumlově či kláštera Zlatá Koruna.

MZK rovněž organizovala výroční *20. Kolokvium českých, moravských a slovenských bibliografů* a spolupořádala mezinárodní konference *Ad translationem: Pocta Jiřímu Levému*, *Libri speculum vitae* a *Obrazy kultury a společnosti v období první republiky*.

Ve dnech 4.–8. prosince připravila MZK týden současné literatury pod názvem *Literární advent*. V pohodové předvánoční atmosféře přinesly chvíle ztišení, zamyšlení i laskavého humoru zajímaví autoři z různých koutů naší republiky: spisovatelka, překladatelka Markéta Hejkalová, básnířka Karla Erbová a vyznavač hantecu Miloš Mencler, překladatelka Anna Kareninová, spisovatelé Irena Dousková, Václav Kahuda a Martin Reiner a spisovatelka Iva Pekárková.

Konference *Obrazy kultury a společnosti v období první republiky*. Foto Pavel Albert

Autorské čtení Markéty Hejkalové. Foto Pavel Albert

Již druhým rokem MZK spolupracovala na přípravě *Charitativního antikvariátu*, který byl veřejnosti přístupný od 20. listopadu do 21. prosince 2017. Celá tržba *Charitativního antikvariátu* byla věnována Nadačnímu fondu dětské onkologie KRTEK. Během doby jeho konání jsme nabídli nově i program *Literárního festivalu*. Pro zájemce byla připravena autorská čtení, besedy a workshopy týkající se knih, literatury, čtení a hudby pro všechny věkové generace.

MZK rovněž spolupracuje s Masarykovou univerzitou na pořádání kurzů *Univerzity třetího věku*. V roce 2017 byly jarní kurzy zaměřeny zejména na historické knihovní fondy.

V průběhu roku 2016 realizovala MZK celkem **22** výstavních projektů, z toho **12** vlastních. Pokračoval cyklus *Oči Brna*, který prezentuje formou výstavy a doprovodných akcí (přednášky, promítání, autorská a scénická čtení apod.) významné osobnosti kulturního života města Brna. V Galerii MZK byla v závěru roku připravena výstava *Jiří Sumín. Tajemství ženského psaní*.

Pro návštěvníky bylo uspořádáno **69** přednášek a besed postihujících témata od černých děr k Azorským ostrovům, **34** školení věnovaných zejména citacím, práci s databázemi patentů, šedé literatuře a **36** filmových promítání, **14** autorských čtení, **14** seminářů, **14** exkurzí, **4** Reading Group, **2** prezentace knihy a **3** konference.

Autorské čtení Milana Uhdeho. Foto Pavel Albert

VÝSTAVY

6. 2. – 31. 3. Stopy na Annapurně
Výstava o poslední, nejnižší nepálské osmitisícovce představila fotografie Radka Jaroše, Jana Trávníčka a Josefa Nežerky, kteří vystoupili až na vrchol, a dalších horolezců a trekařů. Výstava připomněla i první českou himálajskou expedici na vrchol Annapurna IV v roce 1969, kdy vrcholu dosáhl pouze Miloš Albrecht. 6. února od 17.00 proběhla vernisáž.

16. 2. – 31. 3. Pestří:
skromné domácnosti pod tlakem doby
Výstava mapující 23 let dlouhodobého výzkumu tzv. „Pestrých", domácností žijících ekologicky příznivým způsobem života.

3. 5. – 21. 7. Nábřeží v obraze města
Výstava *Nábřeží v obraze města* představila výstupy z projektu *Potenciál městských nábřeží a možnosti jejich implementace do urbánní struktury měst*, který prezentuje města České republiky z pohledu krajinářského architekta.

3. 7. – 27. 9. Cudné mlčení dějin.
Německé divadlo v Brně 1938–1944
Brněnské divadlo sice hrálo v dějinách města vždy významnou roli, jeho osudy ale dosud známe jen

Z vernisáže výstavy *Stopy na Annapurně*. Foto Pavel Albert

Z vernisáže výstavy *Nemožnosti dialogu*. Foto Jaroslava Dvořáková

Výstava *Pestří* se uskutečnila v Galerii MZK. Foto Pavel Albert

z různých dílčích studií. O brněnském německém divadle to platí dvojnásob, období tzv. protektorátu zůstávalo zatím úplně mimo pozornost badatelů. Tato výstava byla vlastně prvním pohledem na jeho činnost v temných válečných letech.

5. 9. – 5. 10. Mezi námi
Trojice autorů (Stanislava Benešová, David Kolovratník a Václav Kostohryz) se v Galerii MZK sešla u příležitosti představení své aktuální tvorby. Autoři jsou finalisté loňského ročníku Samorostů.

4. 10. – 4. 12. Tematické zahrady,
od návrhu po realizaci
Výstava představila vznik jedinečného edukačního areálu „Tematické zahrady – Labyrint přírody a ráj zahrad", který je od počátku roku 2017 součástí lednického kampusu Zahradnické fakulty Mendelovy univerzity v Brně.

4. 10. – 17. 11. Paměť tváře / Tváře paměti
Obecně prospěšná společnost Živá paměť ve spolupráci s fotografkou Janou Stachovou a Moravskou zemskou knihovnou představila putovní výstavu portrétních fotografií *Paměť tváře / Tváře paměti…* nejen nuceně nasazených.

12. 10. – 12. 11. Nemožnosti dialogu.
Fotografie, kresby, texty
Výstava Andrewa Lasse, kulturního antropologa, surrealisty a univerzitního profesora žijícího v USA.

20. 10. – 11. 11. Moje země /
Pavel Radosta – fotografie
Fotograf a redaktor časopisu *Moje země* cestuje po České republice a hledá ty nejzajímavější záběry krajiny, památek a lidí. Nevšímá si přitom jen notoricky známých a nejnavštěvovanějších cílů, ale fotí i méně známá, ale o to kouzelnější místa naší země.

Z vernisáže výstavy *Moje země*. Foto Jaroslava Dvořáková

Z vernisáže výstavy *Místa paměti*. Foto Jaroslava Dvořáková

1. 11. 2017 – 27. 1. 2018 Vynálezce a průmyslník František Křižík
V roce 2017 jsme si připomněli 170. výročí narození Františka Křižíka, českého technika, podnikatele a vynálezce světového významu.

6. 11. – 8. 12. Místa paměti
Výstava představila na devíti panelech a několika audio nahrávkách vzpomínky pamětníků osmi vybraných „míst paměti". Vznikla jako výstup semestrálního projektu studentek a studentů historie a etnologie Filozofické fakulty Masarykovy univerzity. *Místa paměti* reflektují soužití a následné konflikty českého, německého a židovského obyvatelstva Brna 20. století.

6. 12. 2017 – 11. 2. 2018 Nová městská zahrada
Výstava přiblížila čtenářům knihovny aktuální formy současné městské zahrady v rámci evropského kulturního kontextu. Na příkladech realizací zahrad vzniklých v posledních letech v Rakousku, Itálii a Švýcarsku byly demonstrovány současné evropské tendence v tvorbě veřejných prostorů. Mohou být chápány jako modelová řešení, která osobitými způsoby reflektují naléhavá environmentální a společenská témata života ve městě. Autorkou projektu byla Ing. Lucie Poláčková, Ph.D.

20. 12. 2017 – 28. 2. 2018 Jiří Sumín. Tajemství ženského psaní
Výstava připomněla prostřednictvím díla a korespondence českou spisovatelku Amálii Vrbovou.

OČI BRNA: výstavy a doprovodný program tohoto cyklu

1. 12. 2016 – 28. 1. 2017 Robert Musil. Cizinec v Brně
Praha má svého světového Franze Kafku, Brno má svého světového Roberta Musila (1880–1942). Praha o tom ví, Brno zatím nic netuší. Proto Roberta Musila představila hlouběji výstava z cyklu *Oči Brna*, kterou v lednu doprovodily dvě přednášky.

10. 1. Brněnský německý literární život kolem roku 1900
Přednáška PhDr. Zdeňka Marečka, Ph.D., z Ústavu germanistiky, nordistiky a nederlandistiky FF MU.

24. 1. Musil a České země
Přednáška prof. PhDr. Ingeborg Fialové, Dr., z Katedry germanistiky FF UP.

1.–28. 2. František Matouš Klácel. Filozof, učitel, spisovatel
Výstava věnovaná brněnskému profesoru filozofie a představiteli českého národního obrození.

6. 2. František Matouš Klácel – člověk a básník
Přednáška prof. PhDr. Dalibora Turečka, DSc., z Filozofické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích.

14. 2. Co zbylo z básníka Františka Matouše Klácela?
Přednáška Mgr. Martina Tomáška, Ph.D., z Filozofické fakulty Ostravské univerzity v Ostravě.

5.–29. 4. Eva Kilianová. Světem pohádek a lidových pověstí
V měsíci dubnu se cyklus *Oči Brna* věnoval Evě Kilianové. Eva Kilianová (17. května 1930), dcera mecenáše

Přednáška prof. Ingeborg Fialové *Musil a České země*. Foto Pavel Albert

Přednáška dr. Vojena Drlíka *Obrazy plné radosti*. Foto Pavel Albert

a vydavatele salonních časopisů *Salon* a *Měsíc* Bohuslava Kiliana a také sestřenice spisovatele Bohumila Hrabala, vyrůstala a dodnes žije v obřanské vile na břehu řeky Svitavy. Část svého profesionálního života věnovala adaptacím pověstí a pohádek z Moravy a Slezska.

11. 4. Na Veveří devět věží
Pověsti z Brněnska v podání Lukáše Riegera, člena divadla BuranTeatr.

18. 4. Známá neznámá Eva Kilianová
Přednáška PhDr. Jany Pospíšilové, Ph.D., z Etnologického ústavu Akademie věd ČR.

27. 4. Pohádky a báje Moravy a Slezska
Přednáška Mgr. Ing. Romany Macháčkové.

2.–31. 5. Libuše Šuleřová. Morava malovaná
Výstava věnovaná výtvarnici, ilustrátorce a pedagožce Libuši Šuleřové.

2. 5. Setkání u cimbálu
Vernisáž výstavy věnované výtvarnici Libuši Šuleřové.

9. 5. Malování jako víno
Promítání dokumentárních filmů věnovaných nejen výtvarnici Libuši Šuleřové. Diskuze s režisérem Petrem Baranem.

23. 5. Kreslíme Brno
Výtvarný workshop vedený výtvarnicí a pedagožkou Libuší Šuleřovou.

30. 5. Obrazy plné radosti
Přednáška PhDr. Vojena Drlíka věnovaná dílu a osobnosti výtvarnice Libuše Šuleřové.

5. 6. – 26. 8. Zdeněk Zouhar. Skladatel, muzikolog, knihovník
V letních měsících jsme si připomněli výstavou někdejšího pracovníka MZK, prof. PhDr. Zdeňka Zouhara (1927–2011), který se proslavil jako hudební skladatel a propagátor díla Bohuslava Martinů.

8. 6. Hudba pro čistá srdce
Vernisáž výstavy Zdeněk Zouhar. Skladatel, muzikolog, knihovník.

Přednáška Mgr. Romany Macháčkové *Pohádky a báje Moravy a Slezska*. Foto Pavel Albert

13. 6. Zdeněk Zouhar: Velká láska
Promítání jednoaktové opery Zdeňka Zouhara v podání Komorní opery Hudební fakulty JAMU.

21. 6. Zdeněk Zouhar – hudební skladatel a propagátor díla Bohuslava Martinů.
Přednášel hudební skladatel a muzikolog prof. MgA. Mgr. Vít Zouhar, Ph.D.

1.–30. 9. Karel Höger. Gentleman i loupežník
Připomenuli jsme si čtyřicet let od úmrtí herce Karla Högera výstavou, která byla zaměřena především na jeho mládí strávené v Brně. Prostřednictvím dobových fotografií, filmů, audionahrávek a odborných přednášek jsme si připomenuli také jeho herecké umění.

12. 9. Rozhlasový portrét Karla Högera
Přednáška Mgr. Přemysla Hniličky. Karel Höger, původem brněnský herec, spolupracoval s rozhlasem už od třicátých let – v brněnském studiu hrál dokonce v esperantu. Herci, kteří nehráli v rozhlase, byli podle něj ochuzeni o zásadní aspekt herecké práce. On sám si zaznamenával své rozhlasové výkony a vlastnil velkou sbírku nahrávek svých kolegů.

19. 9. Filmové a televizní role Karla Högera
Přednáška Veroniky Zýkové.

26. 9. Liška Bystrouška
Promítání: příběhy z pera Rudolfa Těsnohlídka doprovázené kresbami Stanislava Lolka vypráví Karel Höger. Šestidílný seriál patří do Zlatého fondu Československé televize.

3.–31. 10. Milan Uhde. Ohlédnutí
Výstava věnovaná Milanu Uhdemu, výrazné osobnosti brněnského kulturního života, přinesla množství fotografického materiálu nejen z osobního a profesního života Milana Uhdeho, ale také z divadelních her, na nichž se autorsky podílel a jež hrála brněnská divadla.

3. 10. Krátké zastavení
Vernisáž výstavy Milan Uhde. Ohlédnutí. Slavnostní zahájení výstavy věnované spisovateli, dramatikovi a scenáristovi Milanu Uhdemu, na kterém měl promluvit Petr Oslzlý, ředitel CED, společně se spisovatelem Pavlem Švandou a kulturně jej měli doprovodit Eva Vrbková (zpěv) a Patrik Červák (klavír), bylo bohužel pro nemoc Milana Uhdeho zrušeno.

24. 10. Mariina volba
Dramatik Milan Uhde osobně představil brněnskému publiku dosud neinscenovanou hru Mariina volba aneb Cesta nocí. Akci hudebně doprovodili Eva Vrbková (zpěv) a Patrik Červák (klavír).

31. 10. Ve zpětném zrcátku
Osobnost Milana Uhdeho v dokumentech i ve vzpomínkách. Beseda nejen se spisovatelem, ale také s jeho přáteli Břetislavem Rychlíkem, Petrem Oslzlým a Pavlem Švandou.

Milan Uhde na besedě *Ve zpětném zrcátku*. Foto Pavel Albert

Přednáška dr. Blanky Petrákové *Dušan S. Jurkovič a Luhačovice*
Foto Pavel Albert

1.–30. 11. Dušan Jurkovič. Básník dřevěné architektury
Výstava věnovaná Dušanu Jurkovičovi (1868–1947), který byl výraznou postavou secesní architektury.

9. 11. Na návštěvě u Dušana Jurkoviče
Prohlídka rodinného domu Dušana Jurkoviče vytvořeného dle vlastního projektu architekta.

14. 11. Dušan S. Jurkovič a Luhačovice
Přednáška PhDr. Blanky Petrákové.

16. 11. Na návštěvě u Dušana Jurkoviče
Prohlídka rodinného domu Dušana Jurkoviče vytvořeného dle vlastního projektu architekta.

28. 11. Vize velkých Luhačovic – nerealizované plány architekta Jurkoviče
Přednáška PhDr. Blanky Petrákové. V letech 1902 až 1907 realizoval Dušan S. Jurkovič v Luhačovicích čtrnáct staveb a upravil řadu interiérů. Pracoval pod časovým tlakem a se značným finančním omezením. Vynucená omezení přivedla Jurkoviče k nekonvenčním architektonickým postupům a k vytvoření unikátního lázeňského komplexu.

1. 12. 2017 – 31. 1. 2018 Miloš Stehlík. Milovník krásna
Miloš Stehlík – jeden z nejvýznamnějších pracovníků památkové péče na Moravě, renomovaný historik umění, oblíbený učitel Semináře dějin umění FF MU,

sběratel, mecenáš, básník. To vše více než šedesát let. Výstava z cyklu *Oči Brna* provedla všemi oblastmi, kterým se prof. Stehlík celoživotně věnuje.

13. 12. Prohlídka knihovny prof. Miloše Stehlíka
V předvánočním čase nás prof. Miloš Stehlík provedl svou knihovnou umístěnou v benediktinském klášteře v Rajhradě. Zároveň byly slavnostně otevřeny nově opravené místnosti s expozicí poválečného umění ze sbírek Miloše Stehlíka.

PŘEDNÁŠKY

19. 1. Zdeněk Hruška – Turistou v Černobylu 30 let po havárii
Černobylská zóna je uzavřenou oblastí kolem Černobylské elektrárny a opuštěného města Pripjať. Cvakání Geiger-Müllerova počítače při měření radiace ve městě duchů Pripjati, opuštěné vesnice, poslední žijící pamětníci a především monumentální sarkofág čtvrtého bloku jaderné elektrárny.

2. 2. Patrik Dekan – Skotsko
Během přednášky jsme se pohybovali v krajině nádherné Skotské vysočiny plné jezer, pohoří i luk. Prohlédli jsme si jeden z nejznámějších skotských zámků, zříceninu hradu Urquhart Castle na břehu tajemného jezera Loch Ness a samozřejmě nevynechali jsme ani hlavní město Edinburgh. Pomyslně vystoupáme na nejvyšší vrchol britských ostrovů Ben Nevis, poznáme pohoří Grampians Mountains, malebný ostrov Skye i údolí Glen Coe. Viděli jsme také slavný hrad Eilean Donan a zorientovali jsme se ve značkách místní whisky.

Přednáška Zdeňka Hrušky *Turistou v Černobylu*. Foto Pavel Albert

Přednáška Patrika Dekana *Skotsko*. Foto Pavel Albert

9. 2. Novinky na největším urychlovači na světě
Přednáška RNDr. Vladimíra Wagnera, CSc.

22. 2. Hvězdy a nebe v české poezii I. + II.
Přednáška prof. RNDr. Jana Novotného, CSc.

9. 3. Zdeněk Hruška – Turistou v Černobylu 30 let po havárii II.
Pro velký zájem o lednovou přednášku Zdeněk Hruška povyprávěl opět o svých zážitcích z uzavřené černobylské zóny.

14. 3. Patrik Dekan – Azorské ostrovy
Utajená šňůra ostrovů uprostřed Atlantiku. Azorům se masová turistika zatím vyhnula. Nejvíc turistů se sem dostane vlastně omylem, při nouzovém přistání letadla, které má technické potíže při letu přes Atlantik. Ostrovy sopečného původu, jež někteří považují za pozůstatky bájné Atlantidy, tak zůstávají nejzápadnější exotickou výspou Evropy.

15. 3. Trek kolem Annapuren
Trek kolem Annapuren je v Nepálu jedním z nejnavštěvovanějších. Dá se říct trekem nejkrásnějším. Ing. Zuzana Druckmüllerová povyprávěla o tomto treku, který podnikla se svým manželem v roce 2010.

16. 3. Černé díry a jejich bratříčci
I hvězdy mají své osudy. Rodí se a umírají, aby z jejich popela povstaly další generace svítících plazmových koulí. Ale jak uvidíte, i jejich posmrtný život může být zajímavý a plný překvapení.
Přednášel prof. RNDr. Petr Kulhánek, CSc.

24. 3. Modern Astrophysics a Cesta České republiky do ESO
Přednášeli Dr. Bruno Leibundgut a prof. RNDr. Jan Palouš, DrSc.

29. 3. Saturn 5, král mezi raketami
Letos je tomu padesát let, co se do vesmíru poprvé vydala kosmická raketa Saturn 5, která dovolila uskutečnit pilotované lety na Měsíc.
Přednášel Ing. Tomáš Přibyl.

19. 4. Colorado, Utah a Arizona: Za přírodou i geologickou minulostí
Za přírodou i geologickou minulostí.
Přednášel Ing. Libor Lenža.

26. 4. Do Indonésie za zatměním Slunce 2016
Zážitky z výpravy do vzdálené země.
Přednášel doc. Ing. Pavel Štarha, Ph.D.

3. 5. Nábřeží v obraze města
Přednáška k výstavě *Nábřeží v obraze města*.

4. 5. Tomáš Kůdela – Sám s oceánem
Tomáš Kůdela měl velký sen. Chtěl zažít absolutní svobodu a nezávislost. Prošel dlouhou cestu, než si uvědomil, že tyto kvality mu poskytuje moře a oceán. V roce 2016 se coby jachtařský instruktor vydal na čtyřměsíční měsíční plavbu Atlantickým oceánem. Prezentoval záběry z plavby a vyprávěl o totálním vyčerpání, ztrátě autopilota, ale i o pocitu svobody a nalezení sebe sama.

17. 5. Katolická teologie 1850–1950 a problematika evolučního vzniku člověka
Přednáška vycházela z mnohaletého badatelského záměru, jehož cílem je osvětlit, jak katolická teologie v letech 1850–1950 reagovala na výzvy přírodních věd.
Přednášel prof. dr. Ctirad Václav Pospíšil, Th.D.

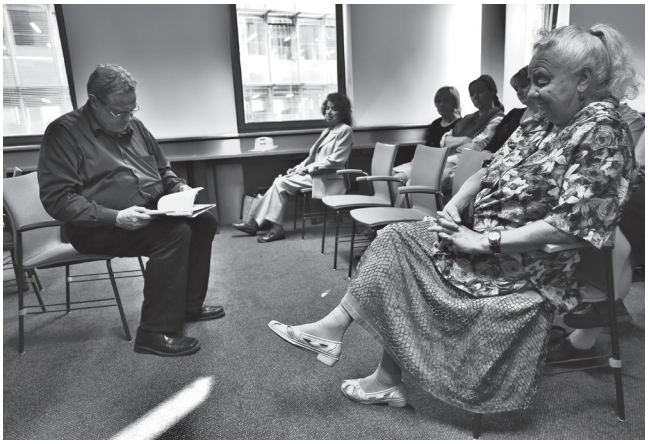

Přednáška *Katolická teologie 1850–1950 a problematika evolučního vzniku člověka*. Foto Pavel Albert

Přednáška Patrika Dekana *Azorské ostrovy*. Foto Pavel Albert

Století finského filmu / projekce *Tulákův valčík*. Foto Pavel Albert

Přednáška Lukáše Průši *Už na první pohled*. Foto Pavel Albert

17. 5. Abelovský hrozen
Nahlížení do teorie grup. Populární a zajímavé nahlížení do této teorie spojené s řadou příkladů – od Rubikovy kostky po symetrie mikrostruktur.

24. 5. Letošní pohled na vesmír vloni. Novinky a objevy v astronomii a astrofyzice v uplynulém roce
Přednášel RNDr. Jiří Grygar, CSc.

7. 6. Maxwell a Einstein: Jejich teorie a vlny
Připomněli jsme si dva největší teoretické fyziky, kteří s odstupem půl století vytvořili dodnes nepřekonané teorie klíčových polí klasického světa: elektromagnetizmu a gravitace.
Přednášel prof. RNDr. Jiří Podolský, CSc., DSc.

14. 6. Co nevíte o teorii relativity
Jak vysvětlit paradoxy speciální a obecné teorie relativity. Přednášel prof. RNDr. Jan Novotný, CSc.

20. 6. Jižním ostrovem Nového Zélandu za tři týdny
Jaké krásy nabízí Jižní ostrov Nového Zélandu? A co všechno se na něm dá za tři týdny stihnout?
Přednášel Mgr. Michal Létal.

Festival *Dny Severu*. Foto Pavel Albert

21. 6. Vietnam
Cestovatelka a fotografka Magda Radostová nás zavedla do země plné protikladů. Podívali jsme se jejím prostřednictvím i do bohaté a pohnuté historie Vietnamu.

13. 9. O fyzice a čase + Rozprava s kolegou po padesáti letech + Rozpravy nejen o fyzice + Učitel s žákem ještě po šedesáti letech
Martin Černohorský, Jiří Grygar a Jan Novotný: Rozprava učitele s žáky. V debatě prof. Martina Černohorského s jeho významnými žáky a kolegy ožily unikátní vzpomínky na vývoj fyziky v proměnách doby až po současnost. Povídání vyústilo v zamyšlení nad tím, jakých výsledků věda dosáhla a k čemu současná věda směřuje.

15. 9. Už na první pohled
Přednáška u příležitosti životního jubilea brněnského básníka Zdeňka Volfa.
Přednášel PhDr. Lukáš Průša, Ph.D.

27. 9. Cudné mlčení dějin. Německé divadlo v Brně 1938–1944
Přednáška PhDr. Vojena Drlíka vychází z důkladné rešerše dobového tisku a archivních materiálů období dějin města Brna, které zůstávalo zatím úplně mimo pozornost badatelů.

4. 10. Tematické zahrady, od návrhu po realizaci
Přednáška představila vznik jedinečného edukačního areálu „Tematické zahrady – Labyrint přírody a ráj zahrad", který je od počátku roku 2017 součástí lednického kampusu Zahradnické fakulty Mendelovy univerzity v Brně.

5. 10. Století finského filmu / projekce Tulákův valčík
Překladatel z finštiny Michal Švec povyprávěl o klíčových okamžicích a milnících ve vývoji finského filmu od úplných počátků do současnosti.
Po hodinové přednášce následovala projekce klenotu zlatého fondu finské kinematografie, snímku *Tulákův valčík* (1941, 104 minut, režie Toivo Särkkä, v původním znění s titulky), natočeného podle scénáře Mika Waltariho.

12. 10. Elektromagnetický vesmír aneb od Birkelanda k magnetarům
Elektromagnetická síla přispívá podstatnou měrou k formování vesmírných struktur. Vždyť i naše planeta a i my lidé jsme utkáni předivem elektromagnetické síly. Jaká je role obou hlavních interakcí, elektromagnetické a gravitační, v různých obdobích vesmíru a jak se obě síly liší? Přednášel Prof. RNDr. Petr Kulhánek, CSc.

20. 10. Pavel Radosta – Moje země
Setkání s Pavlem Radostou, fotografem a redaktorem časopisu *Moje země*.

25. 10. Na koních za zatměním Slunce + Zatmění Slunce USA 2017
O přípravách, cestě na koních a pozorování letošního úplného zatmění Slunce z pěti stanovišť v USA. Přednáška s unikátními obrazy úplného zatmění Slunce. Přednášeli prof. RNDr. Miloslav Druckmüller, CSc., a Mgr. Jana Hoderová, Ph.D.

1. 11. Nobelova cena za fyziku aneb Virgo se probouzí!
Přednášel prof. RNDr. Petr Kulhánek, CSc.
Detektor LIGO nám otevřel nejenom svět gravitačních vln, ale i pomyslné gravitační okno do vesmíru, kterým můžeme spatřit celou řadu dosud nevídaných jevů.

8. 11. Na počátku byla Lajka, aneb kosmonauti s čenichem, krunýřem, ocasem, křídly, osmi nohama…
Zvířata, která se od počátku kosmické éry lidstva vydala do vesmíru, by dokázala vytvořit solidní Noemovu archu. Některá se stala všeobecně známými, jiná v tichosti položila svůj život na oltář vědy. 3. listopadu 2017 jsme oslavili šedesáté výročí letu prvního živého tvora – psa Lajky – do vesmíru v družici Sputnik 2. Při této příležitosti jsme si připomněli pestrou historii kosmických letů „němých tváří". Přednášel Ing. Tomáš Přibyl.

15. 11. Budeme cestovat ke hvězdám skrz červí díry nebo s warpem?
Nobelova cena 2017 za fyziku byla udělena za detekci gravitačních vln a studium srážek černých děr pomocí nich. Podrobné studium řady takových slučování dvojic černých děr by mohlo umožnit najít kvantovou teorii gravitace a teorii všeho. Přednášel RNDr. Vladimír Wagner, CSc.

30. 11. Dny Severu 2017: Staroseverské lživé ságy
Součástí festivalu *Dny Severu 2017* v Brně byla přednáška Jiřího Starého, odborníka na literaturu starého Severu. Ta nás seznámila s tím, že prvky fantasy a hororu, tedy žánrů považovaných za povýtce moderní a současné, lze v tradici severské literatury vystopovat už v dávné historii, v době vikingů a skaldů.

6. 12. Cassini – velkolepé finále
O téměř dvacetileté velice úspěšné misi sondy Cassini k Saturnu a jeho měsícům i o grandiózním zakončení této vesmírné pouti. Přednáška byla doplněna o unikátní snímky. Přednášel prof. RNDr. Miloslav Druckmüller, CSc.

6. 12. Nová městská zahrada
Přednáška ke stejnojmenné výstavě, která přibližuje aktuální formy současné městské zahrady v rámci evropského kulturního kontextu.
Přednášela Ing. Lucie Poláčková, Ph.D.

14. 12. Hudba sfér + Zvukové vlny jako zdroj informací o vesmíru
Zvukové vlny jako zdroj informací o vesmíru. Po studiu elektromagnetického záření a gravitačních vln je výzkum akustického vesmíru třetím nezávislým zdrojem informací o dějích, které provázejí a provázely jeho vývoj. V našich představách bývají vesmírné zvuky záhadné a možná i trochu strašidelné. Vydávají však hvězdy, galaxie či jiná kosmická tělesa skutečné zvuky? A pokud ano, jak je můžeme uslyšet? Jsou tyto zvuky stejně tajemné jako vesmírné objekty, které je vydávají? Poutavý výklad doplnily praktické ukázky a pokusy. Přednášeli prof. RNDr. Petr Kulhánek, CSc. a Mgr. Jan Rozehnal.

PROMÍTÁNÍ

29. 5. Astrid – švédský dokumentární film z roku 2015
20. 11. Festival Dny severu / film Otravný chlap
27. 11. festival Dny severu / film Stíny v horách

AUTORSKÁ ČTENÍ

11. 10. Autorský večer Istvána Vöröse
Maďarský bohemista, básník, spisovatel, kritik a překladatel István Vörös se narodil v roce 1964 v Budapešti. V Maďarsku patří mezi velmi uznávané autory. Dokázal se prosadit i v zahraničí, kde získal i různá ocenění – Milánská cena a cena Jana Smreka.

23. 10. Chvála oportunismu / Marek Toman
Autorské čtení Marka Tomana z jeho posledního románu *Chvála oportunismu* spojené s prezentací unikátních archivních materiálů a s diskusí.

Autorské čtení z románu Marka Tomana *Chvála oportunismu*. Foto Pavel Albert

TÝDEN KNIHOVEN

6. 10. Duhové čtení

V rámci celostátní kampaně *Týden knihoven* jsme připravili akci *Duhové čtení*. Náplní akce bylo předčítání fejetonů předních českých spisovatelů (Kundera, Legátová, Vaculík, Goldflam, Nováková aj.) vydaných v knihovnickém časopise *Duha*. Texty věnované literatuře, knihovnám a čtenářství četli sami návštěvníci akce.

Duhové čtení. Foto Jaroslava Dvořáková

LITERÁRNÍ FESTIVALY

Literární festival v rámci Charitativního antikvariátu

Již druhým rokem spolupracujeme na přípravě *Charitativního antikvariátu*, který byl přístupný veřejnosti od 20. listopadu do 21. prosince 2017 ve foyer v přízemí knihovny. Celá tržba *Charitativního antikvariátu* byla věnována Nadačnímu fondu dětské onkologie KRTEK. Během doby jeho konání jsme nabídli nově i program *Literárního festivalu*. Pro čtenáře byla připravena autorská čtení, besedy a workshopy týkající se knih, literatury, čtení a hudby pro všechny věkové generace.

24. 11. Karel Klimeš

Autorské čtení a beseda. Pro 1. a 2. třídy.

27. 11. Lucie Hlavinková

Oceňovaná autorka dětských knih představila svoji prvotinu pro dospělé o počátcích spiritualismu *Sestry Foxovy*.

28. 11. Nikola Klanicová

Autorské čtení a beseda o kaligrafii. Autorka přestavila novinku – původní českou knihu o kaligrafii *Krasopis*.

28. 11. a 8. 12. Alena Kastnerová

Autorské čtení autorky dětské literatury

29. 11. František Emmert

Brněnský autor literatury faktu o moderních dějinách především z české historie, některé z jeho knih se dočkaly ocenění a překladů do angličtiny. Autorské čtení a beseda pro žáky 7. třídy a sekundy.

Autorské čtení z nové knihy Nikoly Klanicové s názvem *Krasopis*. Foto Pavel Albert

29. 11. Helena Hardenová
Helena Hardenová, brněnská královna detektivek představí čerstvě vydanou detektivku *Příliš mnoho nevěst*.

30. 11. Milan Uhde
Setkání s Milanem Uhdem, dramatikem, spisovatelem a scénáristou. Milan Uhde patří k nejvýznamnějším osobnostem českého literárního a kulturního života.

1. 12. Ondřej Chrobák
Hlavní kurátor volného umění Moravské galerie Brno, spoluautor výjimečné výpravné publikace *Jak se dělá galerie* o knize, Moravské galerii, galeriích a o umělecké scéně. Pro 6. třídy a primy osmiletých gymnázií.

Workshopy v rámci Literárního festivalu
27. 11. Pavel Čech
S brněnským výtvarníkem, ilustrátorem, oceňovaným autorem komiksů a knih pro děti a mládež, které sám ilustruje, se setkali na výtvarném workshopu žáci 4. a 5. tříd.

29. 11. Origami workshop
Ateliér Studánka pořádal *Origami worskhop*.

30. 11. Vyrobte budku
Workshop a beseda o životě ptáků ve městě s Ing. Alešem Strakou.

21. 12. Slavnostní zakončení Charitativního antikvariátu
S *Charitativním antikvariátem* jsme se rozloučili autorským čtením Kateřiny Šedé a koncertem Pavla Fajta.

Literární advent
Ve dnech 4.–8. prosince čekal čtenáře MZK týden plný současné literatury. V pohodové předvánoční atmosféře přinesly chvíle ztišení, zamyšlení i laskavého humoru zajímaví autoři z různých koutů naší republiky: spisovatelka, překladatelka Markéta Hejkalová, básnířka Karla Erbová a vyznavač hantecu Miloš Mencler, překladatelka Anna Kareninová, spisovatelé Irena Dousková, Václav Kahuda a Martin Reiner a spisovatelka Iva Pekárková.

4. 12. Měj mě rád/a
Autorské čtení spisovatelky, překladatelky a nakladatelky Markéty Hejkalové.

5. 12. Vážně i nevážně
Setkání básnířky Karly Erbové a vyznavače brněnského hantecu Miloše Menclera.

Spisovatelé Irena Dousková, Václav Kahuda a Martin Reiner
Foto Jaroslava Dvořáková

Beseda se spisovatelkou Ivou Pekárkovou. Foto Jaroslava Dvořáková

6. 12. L. F. Céline a E. Pound
Autorské čtení a beseda s překladatelkou Annou Kareninovou.

7. 12. 3 × Druhé město
Irena Dousková, Václav Kahuda, Martin Reiner.

8. 12. Sloni, zebry, levhartice…
Beseda se spisovatelkou Ivou Pekárkovou.

BESEDY

3. 3. Povídání s prof. Drahošem, předsedou Akademie věd ČR
Povídání s prof. Jiřím Drahošem, předsedou Akademie věd ČR o zlatých českých ručičkách a vědeckých objevech, o životě a aktuálních společenských tématech.

28. 3. Beseda s Hanou Librovou o nové knize Věrní a rozumní: kapitoly o ekologické zpozdilosti
Ve spolupráci s Katedrou environmentálních studií Fakulty sociálních studií MU vznikla beseda nad knihou Hany Librové *Věrní a rozumní: kapitoly o ekologické zpozdilosti*, která se věnuje otázkám ekologicky příznivého životního způsobu.

Večer s Andrewem Lassem. Foto Jaroslava Dvořáková

3. 10. Paměť tváře / Tváře paměti
Obecně prospěšná společnost Živá paměť ve spolupráci s fotografkou Janou Stachovou a Moravskou zemskou knihovnou představily putovní výstavu portrétních fotografií *Paměť tváře / Tváře paměti…* nejen nuceně nasazených.

19. 10. Večer s Andrewem Lassem
Večer volně navázal na vernisáž výstavy *Nemožnosti dialogu. Fotografie, kresby, texty* a zároveň zahájil *Měsíc surrealismu* pořádaný v Moravské zemské knihovně. Členem Pražské surrealistické skupiny se A. Lass stal na podzim roku 1968 a jarní Prahou ještě stačil provázet Allena Ginsberga. Už tato fakta vytvářejí obraz kaleidoskopického života plného změn a nečekaných zvratů.

Debata ukrajinské překladatelky Iryny Zabiiaky s českým spisovatelem Martinem Reinerem. Foto Jaroslava Dvořáková

6. 11. Literatura pohledem Iryny Zabiiaky a Martina Reinera
Iryna Zabiiaka, ukrajinská překladatelka, a Martin Reiner, český spisovatel, debatovali na téma: Současná role spisovatelů v České republice a na Ukrajině.

21. 11. Festival Dny severu – beseda se Siri Pettersen
Festival *Dny Severu 2017* v Brně přivítal norskou spisovatelku Siri Pettersen. Setkání navázalo na úspěšný projekt *Severský literární salón*, který v sobě snoubí tipy na vybrané severské tituly a besedu s hostem. Povídání se Siri Pettersen o její fantasy trilogii *Havraní kruhy* (*Ódinovo dítě*, *Plíseň*, *Síla*) a s její překladatelkou do češtiny Jitkou Jindřiškovou o překladatelských oříšcích předcházelo představení toho nejlepšího, co může žánr severské podivno nabídnout.

LITERÁRNÍ VEČER

28. 2. Severský literární salón II.
V rámci navázání na úspěšný loňský ročník *Literárního salónu* uspořádala brněnská pobočka Skandinávského domu ve spolupráci s Moravskou zemskou knihovnou další setkání nad severskou

Tak trochu sváteční shakespearovská pošta. Foto Pavel Albert

literaturou. Během únorového salónu byly opět představeny knižní novinky, které v poslední době vyšly na českém trhu.

7. 3. Cesty
Pořad vznikl na základě mezinárodní i multikulturní spolupráce České a Slovenské republiky.
Tři autorky: slovenská básnířka a filozofka Etela Farkašová, bratislavská výtvarnice Květa Fulierová a česká spisovatelka Milena Fucimanová se vzájemně inspirovaly poezií i výtvarným uměním. Jejich osobité vnímání doplnila původní hudba Ondřeje Fucimana.

18. 4. Agadir – na strunách naděje
V hudebně-poetické kompozici byla představena poezie pěti současných významných běloruských básníků: Uladzimir Arlov, Andrej Chadanovič, Valžyna Mortová, Uladyimir Ňakljajev a Ales Razanav. Situaci v Bělorusku doprovodným slovem přiblížila Maryja Martysevičová. Verše byly doprovázeny původní hudbou Ondřeje Fucimana.

25. 4. Protimluv(y) v Brně
Literárně a zvukově-performanční večer spojený se značkou ostravské revue *Protimluv*, na kterém vystoupili básníci Martin Skýpala a Básník Ticho a také ostravsko-brněnská kapela pro nepřítomného frontmana Krraakkk. Večerem provázel Jiří Macháček, šéfredaktor revue *Protimluv*.

23. 5. Tak trochu sváteční shakespearovská pošta
Shakespearovy sonety v podání překladatele Martina Hilského a hudebního skladatele Daniela Dobiáše. Martin Hilský sonety ve vlastním překladu četl a komentoval, Daniel Dobiáš představil jejich zhudebněnou podobu.

31. 5. Týden Astrid Lindgrenové / Dvojí život Astrid Lindgrenové
Při příležitosti 110. výročí narození spisovatelky Astrid Lindgrenové připravil Skandinávský dům ve spolupráci s Moravskou zemskou knihovnou literární „dvojvečer". Nejprve jsme nahlédli do *Válečných deníků*, které si Astrid Lindgrenová vedla v průběhu druhé světové války. V druhé části jsme se pak zaměřili na Astrid Lindgrenovou coby ochránkyni zvířat. Dozvěděli jsme se, jak v tomto směru ovlivnila švédské zákony, vyvolávala společenské diskuze, a proč se ve Švédsku zvířata téměř vůbec nechovají v klecích.

2. 11. Večer Analogonu
Uvedení časopisu *Analogon*. Filmová projekce ukázek z videocyklu *Večery Analogonu*. Interpretované čtení. Uváděl František Dryje.

WORKSHOPY

23. 5. Kreslíme Brno
Výtvarný workshop vedený výtvarnicí a pedagožkou Libuší Šuleřovou.

7. 11. Online dokumenty na portále Knihovny.cz (TVT)
Portál Knihovny.cz je určený široké veřejnosti a nabízí přístup k milionům záznamů českých i zahraničních dokumentů. V rámci praktického workshopu bylo předvedeno, jak vyhledat dokument, který vás zajímá, jednoduše se k němu dostat nebo alespoň získat informaci o nejkratší cestě k jeho získání.

8. 11. Jak pracovat s Digitální knihovnou MZK
Cílem workshopu bylo seznámit účastníky s *Digitální knihovnou MZK*, která je dostupná na adrese digitalniknihovna.cz/mzk, a dále předvést praktické ukázky vyhledávání a možnosti práce s digitálními dokumenty.

Výtvarný workshop *Kreslíme Brno*. Foto Pavel Albert

EXKURZE PRO VEŘEJNOST

9. 1. Digitalizace a služby knihoven
13. 2. Zahraniční knihovny v MZK
13. 3. Prohlídka knihovny
11. 4. Digitální versus tištěné
15. 5. Prohlídka knihovny
29. 5. Prohlídka knihovny
12. 6. Prohlídka knihovny
11. 9. Digitalizace dokumentů
6. 10. Prohlídka knihovny v rámci Týdne vědy a techniky
9. 10. Rukopisy a staré tisky
6. 11. Prohlídka knihovny
9. 11. Digitalizační dílna gramodesek
9. 11. Restaurátorská dílna
13. 11. Zahraniční knihovny
11. 12. Služby pro veřejnost

KONCERT

9. 10. Večer romantických písní: Komorní koncert z díla Otto Zweiga a Gustava Mahlera
Koncert *Večer romantických písní* byl komorním zastavením nad dílem dvou romantických skladatelů. Gustava Mahlera není třeba představovat, avšak Otto Zweig, Mahlerův současník, je jméno téměř zapomenuté. Účinkovaly Kateřina Alexandra Šťastná (alt) a Elena Pokorná Knápková (klavír).

KŘEST CD

13. 10. Moudrosti a nesmysly
Křest nového CD hudby Miloše Štědroně v podání souboru Musica Poetica. Moudrosti a nesmysly netvoří dva protikladné světy, jak by se na první pohled mohlo zdát. Spíše jsou dvěma stranami téže mince a společně tvoří nerozlučnou jednotu. V hudebních miniaturách Miloše Štědroně se setkávají texty Jana Amose Komenského s novodobými limeriky Edwarda Leara v nepřekonatelném překladu Antonína Přidala.

SPOLUPRÁCE S WIKIPEDIÍ

11. 4., 18. 4., 2. 5., 9. 5., 16. 5., 23. 5.
Kurz psaní Wikipedie
Náplní kurzu bylo seznámení se s Wikipedií, s registrací, s tím, co do Wikipedie (ne)patří, se základy editace, se sledováním změn, komunikací s ostatními editory, strukturou encyklopedického hesla, citováním zdrojů. Kurzy vedli zkušení brněnští wikipedisté.

18. 9., 25. 9., 2. 10., 9. 10., 23. 10., 30. 10.
Senioři píší Wikipedii
Náplní kurzu bylo seznámení se s Wikipedií, s registrací, s tím, co do Wikipedie (ne)patří, se základy editace, se sledováním změn, komunikací s ostatními

Koncert *Večer romantických písní*. Foto Pavel Albert

editory, strukturou encyklopedického hesla, citováním zdrojů. Kurz vedli zkušení brněnští wikipedisté.

ŠKOLENÍ

19. 1., 9. 2., 9. 3., 6. 4., 8. 6., 30. 8., 26. 9., 18. 10., 30. 11. Jak citovat?
Školení o tom, jak citovat jednotlivé druhy dokumentů podle ČSN ISO 690.

26. 1. Bezplatné databáze a portály z oblasti zemědělství a ochrany přírody
České a zahraniční databáze a portály, v nichž lze hledat zdarma odbornou literaturu z oblasti zemědělství a přírodních věd.

2. 2. Katalog MZK
Školení k vyhledávání v katalogu MZK a práci se čtenářským kontem.

16. 2., 5. 10. Bezplatné informační zdroje z oblasti pedagogiky
České a zahraničními databáze a portály, na nichž lze bezplatně hledat literaturu, informace či užitečné pomůcky z oblasti pedagogiky, výchovy a vzdělávání.

23. 2. Kde hledat odborné zahraniční články?
Školení k tematicky univerzálním či multioborovým zahraničním databázím, ve kterých lze bezplatně hledat zejména časopisecké články odborného charakteru, a to na úrovni bibliografických záznamů, někdy i plných textů.

2. 3., 28. 8., 21. 9., 26. 10. Kde a jak hledat odbornou literaturu?
Základní bezplatné databáze, v nichž lze hledat informace o knihách a článcích odborného charakteru.

23. 3. Informační zdroje z oblasti beletrie a literární vědy
Databáze Ústavu pro českou literaturu AV ČR, internetové zdroje z oblasti krásné literatury.

30. 3., 7. 12. Patenty a užitné vzory – právní ochrana technických řešení
Problematika patentů a užitných vzorů. Vyhledávání v největší volně přístupné patentové databázi Espacenet. Školení vedla Mgr. Hana Churáčková, Ph.D., z Úřadu průmyslového vlastnictví v Praze.

20. 4., 23. 11., 12. 12. Vyhledávání odborné literatury z oblasti zdravotnictví
Elektronické zdroje, ve kterých lze hledat odbornou literaturu z oblasti lékařství, ošetřovatelství a zdravotnictví.

27. 4., 15. 11. Informační brány pro vyhledávání odborné literatury
Informační brány, které umožňují souběžné hledání odborné literatury v celé řadě různých databází.

11. 5. Bezplatné zahraniční patentové databáze
Možnosti některých rozsáhlých patentových databází.

18. 5. Databáze s licencovaným přístupem v MZK
Placené databáze, které mají k dispozici registrovaní čtenáři MZK.

25. 5. Bezplatné patentové databáze asijských zemí
Bezplatné databáze patentů, které jsou zpřístupňovány některými asijskými zeměmi a které umožňují vyhledávání v angličtině.

4. 10. S digitálními knihovnami za detektivkami
Elektronické zdroje, v nichž lze zdarma číst nebo stahovat plné texty detektivních příběhů a dalších forem krásné literatury v češtině.

12. 10. Úvod do problematiky průmyslových práv a databází ÚPV
Problematika průmyslových práv v ČR (co chrání patenty, užitné vzory, průmyslové vzory, ochranné známky a zeměpisná označení, jejich přihlašování) a přehled o bázích, jež jsou bezplatně přístupné na webu Úřadu průmyslového vlastnictví v Praze.

7. 11. Volně přístupné databáze z oblasti šedé literatury
Přehled o volně přístupných databázích a portálech, v nichž lze hledat bibliografické záznamy a někdy i plné texty dokumentů, které nejsou běžně dostupné prostřednictvím tradičních distribučních kanálů, např. disertací.

9. 11. Bezplatné informační zdroje z oblasti průmyslového vlastnictví
Weby významných organizací či užitečné portály z oblasti průmyslového vlastnictví.

Ocenění Jaromíra Kubíčka a Miloše Kovačky na bibliografickém kolokviu. Foto Pavel Albert

KONFERENCE

8.–10. 10. Kolokvium českých, moravských a slovenských bibliografů

V Moravské zemské knihovně v Brně se uskutečnilo již dvacáté setkání českých, moravských a slovenských bibliografů. V rámci slavnostního zahájení kolokvia předala JUDr. Kateřina Kalistová, náměstkyně pro řízení sekce živého umění, ocenění za celoživotní přínos a práci v oblasti česko-slovenské spolupráce na poli knihovnictví a bibliografie doc. Jaromíru Kubíčkovi a doc. Miloši Kovačkovi.

17.–20. 10. Libri speculum vitae

V pořadí VII. mezinárodní interdisciplinární konference věnovaná problematice dějin knižní kultury v rámci výzkumu historických knižních a archivních fondů na téma Libri speculum vitae. Knížky naučení všelikého jako živá díla minulých dob.

Konference *Libri speculum vitae*. Foto Pavel Albert

21. 10. Drugs and Liberty – Brno ESFL Conference

8.–9. 11. Obrazy kultury a společnosti v období první republiky – periodický tisk první republiky

Příspěvky konference si kladly za cíl ukázat periodika jako aktivní prostředky, s jejichž pomocí se příslušníci kulturní inteligence pokoušeli podílet na proměnách společnosti a vyjednávali i vlastní pozici v ní. Dobová periodika nás tedy současně zajímají jako nástroje institucionalizace určitého názoru i jako prostředky jeho legitimizace.

AKCE ZAHRANIČNÍCH KNIHOVEN

ANGLICKÁ KNIHOVNA

Reading Group

7. 2. The Help / Kathryn Stockett
21. 3. Lowland / Jhumpa Lahiri
5. 9. Let the great World Spin / Colum McCann
12. 12. The Goldfinch / Donna Tartt

Promítání filmu *Inside Obama's White House*. Foto Eva Fukarová

Seminář
17. 2. Jessica Litwak /
Sociálně angažované divadlo a strach z odlišnosti a z proměny společnosti

21. 4. MZK Teachers' Club: Talking Books!

AMERICKÁ KNIHOVNA

Seminář
28. 3., 11. 10. Stipendia pro studium v USA
Bezplatný seminář o možnostech studia a stipendií, včetně sportovních stipendií, na amerických univerzitách.

Přednáška
16. 11. Lecture: „Save Our Ship!" The sinking of the Titanic and its lasting influence on American radio
Zkáza Titanicu a její vliv na vývoj a regulaci amerického rozhlasu.

28. 11. Clearing the smoke out of America's Great Smoky Mountain National Park
Dr. Jeffrey Herrick z americké agentury ochrany životního prostředí (EPA) se podělil o zkušenosti s bojem se znečištěním ovzduší v nejnavštěvovanějším národním parku v USA.

Promítání
6. 2. Filmový pondělek / The Help
23. 2. Inside Obama's White House
6. 3. Filmový pondělek / Death of a Salesman (1985)
8. 3. Sufražetka (2015)
3. 4. Filmový pondělek / Wonder Boys
5. 6. Filmový pondělek / American Beauty
4. 9. Filmový pondělek / Twelwe Monkeys
2. 10. Filmový pondělek / Igby Goes Down
6. 11. Filmový pondělek / Blade Runner
4. 12. Filmový pondělek / A Christmas Story

NĚMECKÁ KNIHOVNA

Filmový klub
10. 1. Ich fühl mich Disco
4. 4. Phoenix
2. 5. Victoria
3. 10. Filmový klub: Im Labyrinth des Schweigens
6. 11. Filmový klub: Herbert
4. 12. 4 Könige

Promítání
15. 5. V jednom vše, ve všem jen jedno / Im Einen alles, im All nur eines
22. 5. Neuland

Přednášky
27. 3. Současná německy psaná próza po roce 2000: PhDr. Zdeněk Mareček, Ph.D.
Cyklus přednášek zabývajících se tendencemi současné německy psané literatury.

3. 4. Současná německy psaná próza po roce 2000: Mgr. Jan Trna
Cyklus přednášek zabývajících se tendencemi současné německy psané literatury.

10. 4. Současná německy psaná próza po roce 2000: Mgr. Vojtěch Trombik, Ph.D.
Cyklus přednášek zabývajících se tendencemi současné německy psané literatury.

24. 4. Současná německy psaná próza po roce 2000: Mgr. Richard Guniš
Cyklus přednášek zabývajících se tendencemi současné německy psané literatury.

23. 10. Německo. Vzpomínky národa
Čím se liší pařížský Vítězný oblouk od mnichovského? Co má společného Sněhurka s Napoleonem? Mnoho podobných otázek a k tomu připravených odpovědí nabídla přednáška, jež se opírala o knihu bývalého ředitele British Museum Neila MacGregora *Německo. Vzpomínky národa*.

14. 11. Obraz 1. světové války v moravské německy psané literatuře a publicistice
Přednáška Mgr. Milana Horňáčka, Ph.D., se věnovala obrazu první světové války v moravské německy psané literatuře a publicistice z let 1914–1938.

27. 11. Rodina v moravské německé literatuře kolem r. 1900
Přednáška Mgr. Alžběty Peštové. Německy psaná moravská literatura se na přelomu 19. a 20. století inspiruje překvapivě ani ne tak vídeňskou modernou jako mnohem spíše německými naturalisty Arno Holzem, Gerhartem Hauptmannem a jinými.

13. 12. Německo. Vzpomínky národa
Které nádraží v rozděleném Berlíně mělo za NDR přezdívku „Palác slz"? Je Rýn německá řeka, nebo německá hranice? Mnoho podobných otázek a k tomu připravených odpovědí nabídla přednáška, jež se opírala o knihu bývalého ředitele British Museum Neila MacGregora *Německo. Vzpomínky národa*.

RAKOUSKÁ KNIHOVNA

Autorská čtení
7. 3. Anna Kim – Die Grosse Heimkehr
Anna Kim, rakouská spisovatelka jihokorejského původu představila čtenářům svůj poslední román *Die große Heimkehr*. Čtení moderovala doc. PaedDr. Dana Pfeiferová, Ph.D., ze Západočeské univerzity v Plzni.

Promítání
28. 2. Tricky Women
International Tricky Women Festival je jediný filmový festival na světě, který se věnuje animační tvorbě žen. Pásmo filmů nabízí výběr z festivalu za uplynulý rok. Tematickým názvem pásma je *Turbulentní časy & Důvěrná místa*.

13. 11. Přehlídka rakouských krátkých filmů
Přehlídka vznikla ve spolupráci rakouského Spolkového ministerstva pro Evropu, integraci a zahraničí a za podpory Rakouského kulturního fóra v Praze a Rakouského institutu Brno.

Přednášky
13. 3. Radek Malý – Čechy leží u moře
Literární pásmo s komentářem překladatele a germanisty Radka Malého, který představil českému publiku zajímavý literární motiv, z nějž těží nejslavnější báseň rakouské autorky Ingeborg Bachmannové. Od šedesátých let dvacátého století se obraz Čech u moře s oblibou stává symbolem pro utopické, ideální představy i u jiných německojazyčných autorů, zejména básníka Paula Celana.

5. 12. Doderer in Tschechien
Rakouský spisovatel Heimito von Doderer zažil období pozdní, ale intenzivní slávy v poválečném Rakousku hlavně se svým románem *Strudlhofské schody*. Spolu s pozvanými hosty, Dr. Manfredem Müllerem z Vídně, Dr. Geraldem Sommerem z Berlína a Ondřejem Sekalem z Prahy, se v přednáškách a rozhovorech zabývali Dodererovým vztahem a spojením k Čechám. Po přednáškách byl promítán dokumentární film *Heimito & Die Doderers* za přítomnosti režiséra Herberta Krilla.

11. 12. Literární mapa moravsko-německých autorů
Přednáška o tom, co je moravská německá literatura, proč stojí za to, aby byla vyhrabávána z nánosů zapomnění a zbavována ideologických povlaků. O jejích dějinách a jejích souvislostech s dějinami Moravy i s dějinami souběžně vznikající literatury české mluvila prof. PhDr. Ingeborg Fialová, Dr.

Prezentace knihy
20. 3. Wolfgang Müller-Funk – Theorien des Fremden
Co znamená být cizí, cítit se cize, být jako cizinec nahlížen? Kniha *Theorien des Fremden* od Wolfganga Müller-Funka popisuje a rozebírá nejdůležitější znaky cizoty.

ŠPANĚLSKÁ KNIHOVNA

Promítání
20. 2. Don Quijote promítá: Arrugas
20. 2. Don Quijote promítá: Sacromonte
20. 3. Don Quijote promítá: Všichni jsou mrtví
10. 5. Salvadorské dokumentární filmy
15. 5. Don Quijote promítá: Ovcím vlak neujede
7. 11. Salvadorské dokumenty / Nejmenší ze všech míst (2011)
14. 11. Salvadorské dokumenty / Ozvěny z Bajo Lempa (2012)
21. 11. Salvadorské dokumenty / Maria v zemi nikoho (2011)

Putování s Donem Quijotem. Foto Eva Fukarová

Fernando Iwasaki. Foto Pavel Albert

Literární workshop. Foto Eva Fukarová

Workshopy

19. 4., 20. 4., 27. 4., 12. 5. Workshop
Don Quijote putuje

Víte, čím je významné datum 23. dubna? Mimo jiné i tím, že v tento den zemřel jeden z nejvýznamnějších spisovatelů všech dob, Miguel de Cervantes Saavedra, autor románu *Důmyslný rytíř Don Quijote de La Mancha*. U příležitosti tohoto výročí MZK zvala veřejnost na široce koncipovaný program, který připravili studenti ÚRJL FF MU. Návštěvníci se mohli těšit na řadu stanovišť a workshopů, díky kterým objevili zajímavosti spojené s autorem i jeho nesmrtelným dílem.

23. 10., 24. 10., 13. 11. Workshop Latinská Amerika

13. 11. Literární workshop.
Tradiční španělské pohádky a příběhy

Autorské čtení

24. 2. Fernando Iwasaki: Pohřební výbavička

Knihovna přivítala u příležitosti autorského čtení z knihy *Pohřební výbavička* Fernanda Iwasakiho, peruánského spisovatele, novináře, esejistu a literárního kritika.

Je o nás slyšet i jinak.

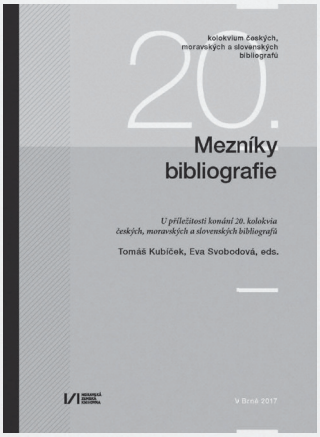

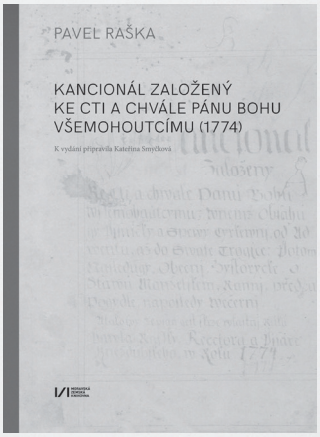

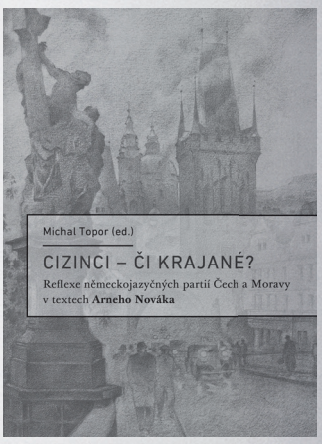

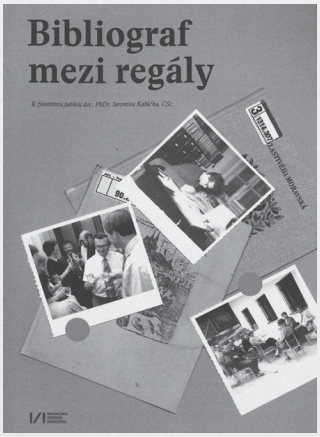

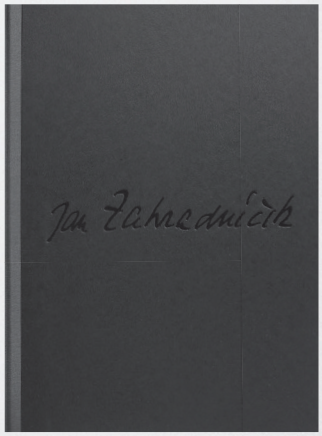

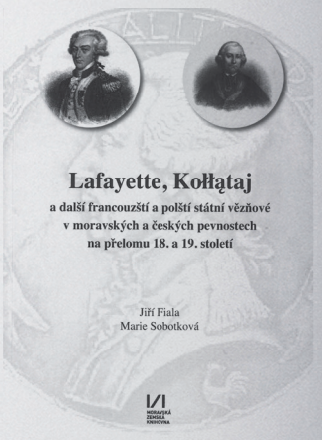

Publikační aktivity a vystoupení na konferencích

Knihy

Bibliograf mezi regály: k životnímu jubileu doc. PhDr. Jaromíra Kubíčka, CSc. Brno: Moravská zemská knihovna v Brně, 2017. 197 s. ISBN 978-80-7051-242-5.

FIALA, Jiří – SOBOTKOVÁ, Marie. *Lafayette, Kołłątaj a další francouzští a polští státní vězňové v moravských a českých pevnostech na přelomu 18. a 19. století.* Brno: Moravská zemská knihovna v Brně, 2017. 340 s. ISBN 978-80-7051-230-2.

GLOMBOVÁ, Hana – JEDOUNEK, Jakub – KROUPA, Jiří – OPPELTOVÁ, Jana – STEHLÍK, Miloš – SUCHÁNEK, Pavel – VÍCHOVÁ, Božena – VÍCHOVÁ, Ilona. *Miloš Stehlík. Milovník krásna. Katalog k výstavě z cyklu Moravské zemské knihovny Oči Brna z 1. prosince 2017 – 31. ledna 2018*. Brno: Moravská zemská knihovna 2017, 110 s. ISBN 978-80-7051-240-1.

HECZKOVÁ, Libuše – KOŽUŠNÍKOVÁ, Petra – MACHÁČKOVÁ, Romana. *Jiří Sumín. Tajemství ženského psaní. Katalog k výstavě z 20. prosince 2017 – 28. února 2018 pořádané v Galerii Moravské zemské knihovny v Brně*. Brno: Moravská zemská knihovna, 2017. 85 s. ISBN 978-80-7051-239-5.

KUBÍČEK, Tomáš – SVOBODOVÁ, Eva (eds.). *Mezníky bibliografie. U příležitosti konání 20. kolokvia českých, moravských a slovenských bibliografů*. Brno: Moravská zemská knihovna, 2017. 228 s. ISBN 978-80-7051-228-9.

RAŠKA, Pavel. *Kancionál založený ke cti a chvále pánu bohu všemohoutcímu (1744)*. SMYČKOVÁ, Kateřina (ed.). Brno: Moravská zemská knihovna v Brně, 2017. 513 s. ISBN 978-80-7051-237-1.

TOPOR, Michal (ed.). *Cizinci – či krajané? Reflexe německojazyčných patií Čech a Moravy v textech Arneho Nováka*. Brno: Moravská zemská knihovna v Brně, 2017. 533 s. ISBN 978-80-7051-234-0.

VESELÁ, Irena – TICHÝ, Vlastimil. *Zdeněk Zouhar (1927–2011). Skladatel, muzikolog, knihovník. Katalog k výstavě z cyklu Moravské zemské knihovny Oči Brna z 5. června – 26. srpna 2017*. Brno: Moravská zemská knihovna, 2017. 149 s. ISBN 978-80-7051-238-8.

VESELÁ, Irena – ZOUHAR, Vít. *Zdeněk Zouhar (1927–2011). Ohlédnutí k 90. výročí narození*. Brno: Moravská zemská knihovna, 2017. 108 s. ISBN 978-80-7051-241-8.

ZAHRADNÍČEK, Jan. *Verše. Leopoldovský sešit poezie*. WIENDL, Jan (ed.). Brno: Moravská zemská knihovna, 2017. 159 s. ISBN 978-80-7051-223-4.

Kapitoly v knize

CHODĚJOVSKÁ, Eva. Čeněk Musil: život a dílo. In: PETROVÁ, Gabriela – CHODĚJOVSKÁ, Eva. *Architekt Čeněk Musil*. Jičín: Regionální muzeum a galerie v Jičíně, 2017, s. 14–34, 40–47. ISBN 978-80-87486-09-2.

CHODĚJOVSKÁ, Eva. The Iconography of Prague during the Reign of Maria Theresa. In: ANDREOZZI, Daniele – MOCARELLI, Luca (eds.). *The Empress Cities: Urban Centres, Societies and Economies in the Age of Maria Theresia von Habsburg*. Trieste: Eut Edizioni Universita di Trieste, 2017, pp. 47–71. ISBN 978-88-8303-895-2.

KUBÍČEK, Tomáš. Ungarova variace expresionismu. In: *„Vykoupeni z mlh a chaosu…" Brněnský expresionismus v poli meziválečné literatury*. Brno: Moravská zemská knihovna, 2017, s. 120–134. ISBN 978-80-7051-227-2.

KUBÍČEK, Tomáš. Vladimír Papoušek. In: BÍLEK, Petr – NAGY, Ladislav – SKALICKÝ, David (eds.). *Vše rozpadá se, svět se zevnitř hroutí. Lomy, vertikály, refrakce. K 60. narozeninám Vladimíra Papouška*. České Budějovice: Jihočeská univerzita, 2017, s. 16–21. ISBN 978-80-7394-672-2.

KUBÍČEK, Tomáš. Postila, tedy výklad. In: BRIKCIUS, Eugen. *Postila*. Praha: Pulchra, 2017, s. 155–164. ISBN 978-80-7564-015-4.

ŠINCLOVÁ, Soňa. Od symbolismu k expresionismu: umělecké sdružení Sursum a Jan Konůpek. In: *„Vykoupení z mlh a chaosu…" Brněnský expresionismus v poli meziválečné literatury*. Brno: Moravská zemská knihovna, 2017, s. 219–233. ISBN 978-80-7051-227-2.

VESELÁ, Irena. Slavnost u příležitosti korunovace Karla VI. českým králem v Praze. In: BŮŽEK, Václav – SMÍŠEK, Rostislav (eds.). *Habsburkové. Země Koruny české ve středoevropské monarchii 1526–1740*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2017, s. 460–461. ISBN 978-80-7422-572-7.

VESELÁ, Irena – VOKÁČOVÁ, Petra. Dvory Josefa I. a Karla VI. In: BŮŽEK, Václav – SMÍŠEK, Rostislav (eds.). *Habsburkové. Země Koruny české ve středoevropské monarchii 1526–1740*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2017, s. 498–490. ISBN 978-80-7422-572-7.

VESELÁ, Irena – SMÍŠEK, Rostislav. Sňatky a svatební slavnosti Habsburků. In: BŮŽEK, Václav – SMÍŠEK, Rostislav (eds.). *Habsburkové. Země Koruny české ve středoevropské monarchii 1526–1740*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2017, s. 604. ISBN 978-80-7422-572-7.

VESELÁ, Irena. Dvorská kapela, hudební skladatelé, zpěváci. In: BŮŽEK, Václav – SMÍŠEK, Rostislav (eds.). *Habsburkové. Země Koruny české ve středoevropské monarchii 1526–1740*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2017, s. 709. ISBN 978-80-7422-572-7.

VESELÁ, Irena – SMÍŠEK, Rostislav. Dvůr Leopolda I. ve světle slavností u příležitosti jeho sňatku s Markétou Terezou. In: BŮŽEK, Václav – SMÍŠEK, Rostislav (eds.). *Habsburkové. Země Koruny české ve středoevropské monarchii 1526–1740*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2017, s. 723–730. ISBN 978-80-7422-572-7.

Metodika

KURFÜRSTOVÁ, Jana – ŽABIČKOVÁ, Petra – ŽABIČKA, Petr. *Metodika pro zapojení metadatových zdrojů do Centrálního portálu knihoven: certifikovaná metodika*. Brno: Moravská zemská knihovna, 2017.

Brožury

DILHOFOVÁ, Adéla. *Jižní Morava čte*. Brno: Moravská zemská knihovna, 2017. 24 s.

KRATOCHVÍLOVÁ, Monika. *Obecní knihovny. Nový dotační titul na podporu modernizace a vybavení obecních knihoven v Jihomoravském kraji*. Brno: Moravská zemská knihovna, 2017. 24 s. ISBN 978-80-7051-229-6.

Články v periodicích uplatnitelných v RIV

VESELÁ, Irena. Oslavy 300. výročí narození Marie Terezie ve Vídni pohledem českého hudebního historika. *Hudební věda* 2017, **54** (4), s. 467–470. ISSN 0018-7003.

VESELÁ, Irena. Venga quel Dì felice! Dynastisch-politische Botschaften in musikalischen Huldigungswerken für Karl VI. und Elisabeth Christine (1723). In: TELESKO, Werner (Hg.). *Die Repräsentation der Habsburg-Lothringischen Dynastie in Musik, visuellen Medien und Architektur/Representing the Habsburg--Lorraine Dynasty in Music, Visual Media and Architecture. 1618–1918*. Wien – Köln – Weimar: Böhlau Verlag, 2017, s. 135–157. ISBN-10: 3205205073, ISBN-13: 978-3205205074.

Příspěvky ve sborníku

GLONEK, Jiří. Pozdně gotické vazby z moravských františkánských klášterů (Brno, Olomouc, Uherské Hradiště, Znojmo). In: *Bibliotheca antiqua 2017. Sborník z 26. konference 29.–30. listopadu 2017, Olomouc.* Olomouc: Vědecká knihovna – Sdružení knihoven, 2017, s. 32–76. ISBN 978-80-7053-319-2 (VKOL), 978-80-86249-82-7 (SDRUK).

HEILANDOVÁ, Lucie. Ferdinand Ullersdorf z Němčího a jeho knižní odkaz rajhradskému klášteru. In: *Studia Bibliographica Posoniensia* 2017. Bratislava: Univerzitná knižnica, 2017, s. 43–51. ISBN 978-80-89303-56-4.

HEILANDOVÁ, Lucie. Rajhradský klášter, centrum vzdělanosti a kultury na jižní Moravě. In: *OKNO do historie (nielen) Skalky pri Trenčíne*. Trenčín: Trenčianske osvetové stredisko, 2017, s. 30–35. ISBN 978-80-7092-046-6. Dostupné z: http://putnickemiestoskalka.sk/wp-content/uploads/2017/07/OKNO-2017-WEB-verzia.pdf.

HEILANDOVÁ, Lucie. Tiskařská produkce Jana Silvestra Siedlera a její výzdoba aneb na okraj typografie. In: *KNIHA 2017. Výskum dejín knižnej kultúry na Slovensku a v stredoeuropskom priestore. Zborník o problémoch a dejinách knižnej kultúry*. Martin: Slovenská národná knižnica, 2017, s. 193–202. ISBN 978-80-8149-088-0.

CHODĚJOVSKÁ, Eva. Roma del tardo Seicento negli occhi dei Tedeschi. In: BELLI, Gemma – CAPANO, Francesca – PASCARIELLO, Maria Ines (eds.). *La città, il viaggio, il turismo. Percezione, produzione e trasformazione. The city, The travel, the Tourism. Perception, Production and Processing*. Napoli: Centro Interdipartimentale di ricerca sull'Iconografia della Città Europea – Università degli Studi di Napoli Federico II., 2017. ISBN 978-88-99930-02-8. Dostupné z: http://www.iconografiacittaeuropea.unina.it/index.php/2-non-categorizzato/46-la-citta-il-viaggio-il-turismo.

PAVELKOVÁ, Jindra. Neúplná díla ve fondu knihovny velehradského cisterciáckého kláštera. In: *Bibliotheca antiqua 2017. Sborník z 26. konference 29.–30. listopadu 2017, Olomouc.* Olomouc: Vědecká knihovna – Sdružení knihoven, 2017, s. 114–122. ISBN 978-80-7053-319-2 (VKOL), 978-80-86249-82-7 (SDRUK).

PAVELKOVÁ, Jindra. Josef Kniebandl a jeho tisky věnované Brnu. In: *KNIHA 2017. Výskum dejín knižnej kultúry na Slovensku a v stredoeuropskom priestore. Zborník o problémoch a dejinách*

knižnej kultúry. Martin: Slovenská národná knižnica, 2017, s. 189–192. ISBN 978-80-8149-088-0.

PAVELKOVÁ, Jindra. Rajhradský probošt Benno II. Brancouský a jemu věnované rukopisy a tisky. In: *Studia Bibliographica Posoniensia* 2017. Bratislava: Univerzitná knižnica, 2017, s. 119–127. ISBN 978-80-89303-56-4.

Uspořádáné konference

20. kolokvium českých, moravských a slovenských bibliografů

Libri speculum vitae. Knížky naučení všelikého jako živá díla minulých dob

Obrazy kultury a společnosti v období první republiky: periodický tisk první republiky

Výstavy

GLOMBOVÁ, Hana. *Miloš Stehlík. Milovník krásna*. Výstava z cyklu Oči Brna Moravské zemské knihovny.

MACHÁČKOVÁ, Romana. *Jiří Sumín. Tajemství ženského psaní.*

VESELÁ, Irena – TICHÝ, Vlastimil. *Zdeněk Zouhar (1927–2011): skladatel, muzikolog, knihovník*. Výstava z cyklu Oči Brna Moravské zemské knihovny.

Články a kapitoly publikované v nerivovaných titulech

BUDDEUS, Ondřej. České literární centrum zahajuje činnost. *Duha* [online]. 2017, **31** (3). ISSN 1804-4255. Dostupné z: http://duha.mzk.cz/clanky/ceske-literarni-centrum-zahajuje-cinnost.

COLING, Jack Robert – ŠINCLOVÁ, Soňa. Bohemistický seminář 2017. *Duha* [online]. 2017, **31** (3). ISSN 1804-4255. Dostupné z: http://duha.mzk.cz/clanky/bohemisticky-seminar-2017.

DILHOFOVÁ, Adéla. Aktuální možnosti získání rekvalifikace v oboru knihovnictví. *Čtenář: měsíčník pro knihovny*, 2017, **69** (10), s. 372–373. ISSN 0011-2321.

DILHOFOVÁ, Adéla. IV. workshop pro pracovníky metodických oddělení veřejných knihoven. *Bulletin SKIP* [online]. 2017, **26** (2). ISSN 1213-5828. Dostupné z: https://bulletinskip.skipcr.cz/vsechna-cisla/prohlizet-cisla/2017-rocnik-26-cislo-2/iv-workshop-pro-pracovniky-metodickych-oddeleni.

DILHOFOVÁ, Adéla. Jižní Morava čte vstupuje do druhého ročníku. *Duha* [online]. 2017, **31** (3). ISSN 1804-4255. Dostupné z: http://duha.mzk.cz/clanky/jizni-morava-cte-vstupuje-do-druheho-rocniku.

DILHOFOVÁ, Adéla. Jižní Morava čte. Pojďte s námi do knihovny. *Šalina: Měsíčník jako Brno.* Dopravní podnik města Brna, 2017, (9), s. 8.

DILHOFOVÁ, Adéla. Kurzy a zkoušky pro knihovníky v novém. *Duha* [online]. 2017, **31** (2). ISSN 1804-4255. Dostupné z: http://duha.mzk.cz/clanky/kurzy-zkousky-pro-knihovniky-v-novem.

DILHOFOVÁ, Adéla. Ohlédnutí za 1. ročníkem projektu Jižní Morava čte. *Duha* [online]. 2017, **31** (1). ISSN 1804-4255. Dostupné z: http://duha.mzk.cz/clanky/ohlednuti-za-1-rocnikem-projektu-jizni-morava-cte.

DILHOFOVÁ, Adéla. Slavnostní setkání profesionálních knihoven Jihomoravského kraje 2016. *Duha* [online]. 2017, **31** (1). ISSN 1804-4255. Dostupné z: http://duha.mzk.cz/clanky/slavnostni-setkani-profesionalnich-knihoven-jiho-moravskeho-kraje-2016.

DUFKA, Jiří. O cestách a putováních. Cestopisy z historických fondů MZK. *Duha* [online]. 2017, **31** (1). ISSN 1804-4255. Dostupné z: http://duha.mzk.cz/clanky/o-cestach-putovanich-cestopisy-z-historickych-fondu-mzk.

GLOMBOVÁ, Hana. Oči Brna na přelomu roku 2017/2018. *Duha* [online]. 2017, **31** (4). ISSN 1804-4255. Dostupné z: http://duha.mzk.cz/clanky/oci-brna-na-prelomu-roku-20172018.

GUNIŠ, Richard. Podzimní akce Německé a Rakouské knihovny. *Duha* [online]. 2017, **31** (3). ISSN 1804-4255. Dostupné z: http://duha.mzk.cz/clanky/podzimni-akce-nemecke-rakouske-knihovny.

HOŠKOVÁ, Kateřina. Česká čtenářská republika: generace, fenomény, životopisy: Recenze. *Bulletin SKIP* [online]. 2017, **26** (4). ISSN 1213-5828. Dostupné z: https://bulletinskip.skipcr.cz/vsechna-cisla/prohlizet-cisla/2017-rocnik-26-cislo-4/ceska-ctenarska-republika-generace-fenomeny.

HOŠKOVÁ, Kateřina. Tipy na čtení – o designu služeb v knihovnách. *Duha* [online]. 2017, roč. **31** (3). ISSN 1804-4255. Dostupné z: http://duha.mzk.cz/clanky/tipy-na-cteni-o-designu-sluzeb-v-knihovnach.

KRATOCHVÍLOVÁ, Monika. Kolegium knihovníků Velká Morava. *Bulletin SKIP* [online]. 2017, **26** (2). ISSN 1213-5828. Dostupné z: https://bulletinskip.skipcr.cz/vsechna-cisla/prohlizet-cisla/2017-rocnik-26-cislo-2/kolegium-knihovniku-velka-morava.

KRATOCHVÍLOVÁ, Monika. Metodické centrum pro výstavbu a rekonstrukci knihoven v Moravské zemské knihovně v Brně. In: *Knihovny současnosti 2017* [online]. Praha: Sdružení knihoven ČR, 2017, s. 228–241.

ISBN 978-80-86249-83-4 (pdf). Dostupné z: http://sdruk.mlp.cz/data/xinha/sdruk/2017/KKS/sbornik_knihovny_soucasnosti_2017_final.pdf.

KRATOCHVÍLOVÁ, Monika. Obecní knihovny v Jihomoravském kraji dostaly i letos zelenou. *Duha* [online]. 2017, **31** (3). ISSN 1804-4255. Dostupný z: http://duha.mzk.cz/clanky/obecni-knihovny-v-jihomoravskem-kraji-dostaly-i-letos-zelenou.

KRATOCHVÍLOVÁ, Monika. Podpora rozvoje obecních knihoven v Jihomoravském kraji. *Čtenář: měsíčník pro knihovny,* 2017, **69** (12), s. 450–451. ISSN 0011-2321.

KRATOCHVÍLOVÁ, Monika. Regionální funkce v Jihomoravském kraji v roce 2016. *Duha* [online]. 2017, **31** (1). ISSN 1804-4255. Dostupné z: http://duha.mzk.cz/clanky/regionalni-funkce-v-jihomoravskem-kraji-v-roce-2016.

KRATOCHVÍLOVÁ, Monika. Regionální projekty SKIP Velká Morava v roce 2017. *Bulletin SKIP* [online]. 2017, **26** (2). ISSN 1213-5828. Dostupné z: https://bulletinskip.skipcr.cz/vsechna-cisla/prohlizet-cisla/2017-rocnik-26-cislo-2/regionalni-projekty-skip-velka-morava-v-roce.

KRATOCHVÍLOVÁ, Monika. Regionální projekty SKIP Velká Morava v roce 2016. *Bulletin SKIP* [online]. 2017, **26** (1). ISSN 1213-5828. Dostupné z: https://bulletinskip.skipcr.cz/vsechna-cisla/prohlizet-cisla/2017-rocnik-26-cislo-1/regionalni-projekty-skip-velka-morava-v-roce.

KRATOCHVÍLOVÁ, Monika. Seminář Regionální funkce knihoven 2017. *Duha* [online]. 2017, **31** (4). ISSN 1804-4255. Dostupné z: http://duha.mzk.cz/clanky/seminar-regionalni-funkce-knihoven-2017.

KRATOCHVÍLOVÁ, Monika. Studijní cesta do slovinských knihoven se SKIP. *Duha* [online]. 2017, **31** (3). ISSN 1804-4255. Dostupné z: http://duha.mzk.cz/clanky/studijni-cesta-do-slovinskych-knihoven-se-skip.

KRATOCHVÍLOVÁ, Monika. Zájezd se SKIP Velká Morava do Krajské knihovny v Žilině. *Bulletin SKIP* [online]. 2017, **26** (2). ISSN 1213-5828. Dostupné z: https://bulletinskip.skipcr.cz/vsechna-cisla/prohlizet-cisla/2017-rocnik-26-cislo-2/zajezd-se-skip-velka-morava-do-krajske-knihovny.

KUBÍČEK, Tomáš. Jeden klíč nestačí – rozhovor s Martinem Vopěnkou. *Duha* [online]. 2017, **31** (2). ISSN 1804-4255. Dostupné z: http://duha.mzk.cz/clanky/jeden-klic-nestaci-rozhovor-s-martinem-vopenkou.

KUBÍČEK, Tomáš. Poetika naschválů Andrewa Lasse. In: LASS, Andy. *Nemožnosti dialogu / The impossibilities of dialogue*. Brno: Moravská zemská knihovna, 2017, s. 1. ISBN 978-80-7051-233-3.

KUBÍČEK, Tomáš. Leopoldovský sešit Jana Zahradníčka. *Duha* [online]. 2017, **31** (1). ISSN 1804-4255. Dostupné z: http://duha.mzk.cz/clanky/leopoldovsky-sesit-jana-zahradnicka.

KUBÍČEK, Tomáš. My nechceme vydávat osloviny – rozhovor s Miroslavem Balaštíkem. *Duha* [online]. 2017, **31** (3). ISSN 1804-4255. Dostupné z: http://duha.mzk.cz/clanky/my-nechceme-vydavat-osloviny-rozhovor-s-miroslavem-balastikem.

KUBÍČEK, Tomáš. Rozhovor s Joachimem Dvořákem. *Duha* [online]. 2017, **31** (1). ISSN 1804-4255. Dostupné z: http://duha.mzk.cz/clanky/rozhovor-s-joachimem-dvorakem.

LIDMILA, Jan. Duhové čtení. *Duha* [online]. 2017, **31** (4). ISSN 1804-4255. Dostupné z: http://duha.mzk.cz/clanky/duhove-cteni.

MACHÁČKOVÁ, Romana. Oči Brna v dubnu a květnu. *Duha* [online]. 2017, **31** (1). ISSN 1804-4255. Dostupné z: http://duha.mzk.cz/clanky/oci-brna-v-dubnu-kvetnu.

MACHÁČKOVÁ, Romana. Oči Brna v říjnu a listopadu. *Duha* [online]. 2017, **31** (3). ISSN 1804-4255. Dostupné z: http://duha.mzk.cz/clanky/oci-brna-v-rijnu-listopadu.

MACHÁTOVÁ, Martina. Moravská zemská knihovna a studenti středních škol. *Duha* [online]. 2017, **31** (2). ISSN 1804-4255. Dostupné z: http://duha.mzk.cz/clanky/moravska-zemska-knihovna-studenti-strednich-skol.

MACHKOVÁ, Zdenka. Projekt Cizojazyčná literatura. *Duha* [online]. 2017, **31** (1). ISSN 1804-4255. Dostupné z: http://duha.mzk.cz/clanky/projekt-cizojazycna-literatura.

MACHKOVÁ, Zdenka. Projekt Česká knihovna. *Čtenář: měsíčník pro knihovny,* 2017, **69** (11), s. 408–409. ISSN 0011-2321.

NEJEZCHLEBOVÁ, Jana. Rozhovor s Mgr. Helenou Šlesingerovou. *Duha* [online]. 2017, **31** (1). ISSN 1804-4255. Dostupné z: http://duha.mzk.cz/clanky/rozhovor-s-mgr-helenou-slesingerovou.

NEJEZCHLEBOVÁ, Jana. Rozhovor s PhDr. Šárkou Kašpárkovou. *Duha* [online]. 2017, **31** (4). ISSN 1804-4255. Dostupné z: http://duha.mzk.cz/clanky/rozhovor-s-phdr-sarkou-kasparkovou.

PAVELKOVÁ, Jindra. Zpracování fondů rajhradské klášterní knihovny. *Duha* [online]. 2017, **31** (2). ISSN 1804-4255. Dostupné z: http://duha.mzk.cz/clanky/zpracovani-fondu-rajhradske-klasterni-knihovny.

PAVELKOVÁ, Jindra – ŠINCLOVÁ, Soňa. Podzimní odborné akce v MZK. *Duha* [online]. 2017, **31** (4). ISSN 1804-4255. Dostupné z: http://duha.mzk.cz/clanky/podzimni-odborne-akce-v-mzk.

ŠIMKOVÁ, Jana – FUKAROVÁ, Eva. Ohlédnutí za workshopy „Don Quijote putuje" aneb studenti učí studenty. *Duha* [online]. 2017, **31** (2). ISSN 1804-4255. Dostupné z: http://duha.mzk.cz/clanky/ohlednuti-za-workshopy-don-quijote-putuje-aneb-studenti-uci-studenty.

ŠINCLOVÁ, Soňa. Knižní veletrh ve Frankfurtu nad Mohanem. *Duha* [online]. 2017, **31** (4). ISSN 1804-4255. Dostupné z: http://duha.mzk.cz/clanky/knizni-veletrh-ve-frankfurtu-nad-mohanem.

ŠKOP, Michal. Knihovníci z Česka v polských knihovnách. *Čtenář: měsíčník pro knihovny,* 2017, **69** (2), s. 52–56. ISSN 0011-2321.

ŠKOP, Michal – LIDMILA, Jan. Rozhovor s Ing. Janem Kaňkou. *Duha* [online]. 2017, **31** (3). ISSN 1804-4255. Dostupné z: http://duha.mzk.cz/clanky/rozhovor-s-ing-janem-kankou.

VESELÁ, Irena – MACHÁČKOVÁ, Romana. Cyklus Oči Brna v letních měsících. *Duha* [online]. 2017, **31** (2). ISSN 1804-4255. Dostupné z: http://duha.mzk.cz/clanky/cyklus-oci-brna-v-letnich-mesicich.

ZADRAŽILOVÁ, Iva. Výsledky ankety ohledně zapojení se do portálu Knihovny.cz. *Duha* [online]. 2017, **3** (4). ISSN 1804-4255. Dostupné z: http://duha.mzk.cz/clanky/vysledky-ankety-ohledne-zapojeni-se-do-portalu-knihovnycz.

ŽABIČKA, Petr. Knihovny.cz – building a discovery portal for Czech libraries. *IFLA Library*. Dostupné z: http://library.ifla.org/1814/1/S10-2017-zabicka-en.pdf.

ŽABIČKA, Petr. Statistiky na portálu Knihovny.cz. *Knihovny současnosti 2017* [online]. Praha: Sdružení knihoven ČR, 2017, s. 112–113. ISBN 978-80-86249-83-4. Dostupné z: http://sdruk.mlp.cz/data/xinha/sdruk/2017/KKS/sbornik_knihovny_soucasnosti_2017_final.pdf.

ŽABIČKA, Petr. Novinky na portálu Staremapy.cz. *Knihovny současnosti 2017* [online]. Praha: Sdružení knihoven ČR, 2017, s. 113–118. ISBN 978-80-86249-83-4. Dostupné z: http://sdruk.mlp.cz/data/xinha/sdruk/2017/KKS/sbornik_knihovny_soucasnosti_2017_final.pdf.

ŽABIČKA, Petr – ZADRAŽILOVÁ, Iva. Informační zdroje a vyhledávání na portálu knihovny.cz. *Knihovny současnosti 2017* [online]. Praha: Sdružení knihoven ČR, 2017, s. 365–367. ISBN 978-80-86249-83-4. Dostupné z: http://sdruk.mlp.cz/data/xinha/sdruk/2017/KKS/sbornik_knihovny_soucasnosti_2017_final.pdf.

Vystoupení na konferencích

Běhanová, Michaela
8. 11. 2017
Kroměříž
Židé a Morava XXIV
Otto Zweig – židovský továrník a skladatel

Damborská, Lenka
21. 11. 2017
Hradec Králové
Královéhradecká konference 2017
Digitální knihovna MZK Brno a mobilní aplikace Kramerius

Dilhofová, Adéla
9.–10. 5. 2017
Vlastivědné muzeum v Olomouci
IV. workshop pro metodiky
Metodické centrum pro výstavbu a rekonstrukce knihoven v Moravské zemské knihovně v Brně

Dilhofová, Adéla
13.–14. 9. 2017
Univerzita Palackého Olomouc
Konference Knihovny současnosti
Kurzy a zkoušky pro knihovníky nově podle Národní soustavy kvalifikací

Dilhofová, Adéla
25.–26. 10. 2017
Dům hudby Pardubice
Seminář Regionální funkce knihoven
Jižní Morava čte dětem

Dilhofová, Adéla
25.–26. 10. 2017
Dům hudby Pardubice
Seminář Regionální funkce knihoven
Nové kurzy a zkoušky pro knihovníky dle Národní soustavy kvalifikací

Glonek, Jiří
29.–30. 11. 2017
Olomouc
Bibliotheca antiqua
Pozdně gotické vazby z moravských františkánských klášterů (Brno, Olomouc, Uherské Hradiště, Znojmo)

Guniš, Richard
29. 3. 2017
Krajská knihovna Františka Bartoše ve Zlíně
přednáška
Současná německá literatura v českých překladech

Heilandová, Lucie
22.–24. 5. 2017
Martin, Slovensko
Typografické médium ako objekt výskumu kníhkupeckej, vydavateľskej, tlačiarenskej a zberateľskej činnosti
Tiskařská produkce Jana Silvestra Siedlera a její výzdoba aneb na okraj typografie

Heilandová, Lucie
20.–21. 9. 2017
Jindřichův Hradec
Knižní kultura 19. století

První brněnské litografické dílny
a počátky litografie na Moravě

Heilandová, Lucie
17.–20. 10. 2017
MZK
Libri speculum vitae
Encyklopedická díla vydávaná
tiskárnou Josefa Georga Trasslera

Hruška, Zdeněk
11.–12. 4. 2017
MZK
Seminář digitalizace pro krajské
knihovny VI.
Vývoj projektu ARCLib

Hruška, Zdeněk
15.–18. 5. 2017
Riga
Archiving 2017
Developing ARCLib – An Open-Source
Solution for a Bit-level and Logical
Long-term Preservation

Hruška, Zdeněk
29.–30. 11. 2017
Praha
18. konference Archivy, knihovny,
muzea v digitálním světě 2017
Teorie a praxe nákladů na
digitální archivaci

Kratochvílová, Monika
7. 4. 2017
Obec Kozojídky
Motivační seminář pro starosty obcí
k soutěži Vesnice roku
Soutěž Vesnice roku a Knihovna roku
v knihovnách Jihomoravského kraje

Kratochvílová, Monika
9.–10. 5. 2017
Vlastivědné muzeum v Olomouci
IV. workshop pro metodiky
Komunikace se zřizovateli knihoven
a finanční podpora knihoven mimo
regionální funkce

Kratochvílová, Monika
13.–14. 9. 2017
Univerzita Palackého Olomouc
Konference Knihovny současnosti
Metodické centrum pro výstavbu
a rekonstrukce knihoven v Moravské
zemské knihovně v Brně

Kratochvílová, Monika
25.–26. 10. 2017
Dům hudby Pardubice
Seminář Regionální funkce knihoven
Nové dotace pro knihovny
v Jihomoravském kraji

Kratochvílová, Monika
21. 11. 2017
MZK
Slavnostní setkání knihoven
a zastupitelů obcí
Jihomoravského kraje
Jak mít dobrou knihovnu

Kubíček, Tomáš
8.–9. 11. 2017
MZK
Obrazy kultury a společnosti
v období první republiky
Ve stínu Listů: od ideologie k poetice

Machátová, Martina
20. 2. 2017
Sdružení moravských pracovišť
AV ČR, Brno
Kurz základů vědecké práce
Moderní informační zdroje pro výzkum

Machátová, Martina
22. 5. 2017
Sdružení moravských pracovišť
AV ČR, Brno
Kurz základů vědecké práce
Moderní informační zdroje pro výzkum

Machátová, Martina
18. 9. 2017
Sdružení moravských pracovišť
AV ČR, Brno
Kurz základů vědecké práce
Moderní informační zdroje pro výzkum

Machátová, Martina
20. 11. 2017
Sdružení moravských pracovišť
AV ČR, Brno
Kurz základů vědecké práce
Moderní informační zdroje pro výzkum

Machková, Zdeňka
5. 10. 2017
Praha
Porada k plnění opatření Koncepce
rozvoje knihoven v ČR, priorita 3 –
Budování knihovních fondů
a informačních zdrojů
Koncepce rozvoje knihoven
v ČR, priorita 3

Pavelková, Jindra
22.–24. 5. 2017
Martin, Slovensko
Typografické médium ako objekt
výskumu kníhkupeckej, vydavateľskej,
tlačiarenskej a zberateľskej činnosti
Josef Kniebandl a jeho tisky
věnované Brnu

Pavelková, Jindra
29.–30. 11. 2017
Olomouc
Bibliotheca antiqua
Neúplná díla ve fondu knihovny
velehradského cisterciáckého kláštera

Pavelková, Jindra
17.–20. 10. 2017
MZK
Libri speculum vitae
Otmar Conrad jako student a vyučující
na rajhradském domácím studiu
pohledem dochovaných rukopisů

Pohanková, Ludmila
19. 10. 2017
Havlíčkův Brod
27. akviziční seminář
Kritéria výběru literatury v akviziční
praxi MZK

Richtrová, Eva
17.–18. 5. 2017
České Budějovice
Československo v letech 1972–1977
Normalizace v České katolické charitě

Smolová, Martina
8.–10. 10. 2017
MZK
20. kolokvium českých, moravských
a slovenských bibliografů
Zdeněk Jirotka známý, neznámý

Smolová, Martina
25.–26. 4.2017
Pardubice
Jarní setkání Bibliografické sekce SDRUK
Bibliografie v MZK

Smolová, Martina
17.–20. 10. 2017
MZK
Libri speculum vitae
Ars dictaminis – každodennost středověkého stylizátora

Šinclová, Soňa
26.–27. 10. 2017
MZK
Ad translationem: Pocta Jiřímu Levému
Podoby Salome v díle Jaroslava Vrchlického

Šinclová, Soňa
8.–9. 11. 2017
MZK
Obrazy kultury a společnosti v období první republiky
Příspěvek ke koncepci překládání ze světové literatury v časopise Akord

Veselá, Irena
17.–18. 3. 2017
Don Juan Archiv, Wien
The Performance of Diplomacy in Early Modern World
Costanza e Fortezza (Prague 1723) – opera as a political manifesto

Veselá, Irena
23.–25. 10. 2017
Ústav hudební vědy FF MU, Brno
52. Mezinárodní hudebněvědné kolokvium. Jih a sever: italská hudba v zaalpském prostoru v průběhu 17. a 18. století
Giovanni Bononcinis Oper Muzio Scevola und Johann Joseph Fux' Festa teatrale Costanza e Fortezza – vom musikalischen Drama zur Allegorie

Veselá, Irena
2. 8. 2017
Moravské zemské muzeum, Brno
Muzeum včera dnes a zítra
Výzkum hudební sbírky benediktinského kláštera v Rajhradě u Brna

Žabička, Petr
16. 8. 2017
Varšava
IFLA WLIC 2017 – RISS+ITS
„Innovation and the User Experience: Evaluating and Implementing Discovery Systems"
Knihovny.cz – building a discovery portal for Czech libraries

Žabička, Petr
16. 5. 2017
Krajská knihovna F. Bartoše ve Zlíně
Elektronické služby knihoven – konference
Novinky na portálu Knihovny.cz

Žabička, Petr
13.–14. 9. 2017
Univerzita Palackého Olomouc
Knihovny současnosti
Knihovny.cz a statistiky

Žabička, Petr
13.–14. 9. 2017
Univerzita Palackého Olomouc
Knihovny současnosti
Novinky na portálu staremapy.cz

Žabička, Petr
26. 10. 2017
Dům hudby Pardubice
Regionální funkce knihoven
Aktuální informace o portálu Knihovny.cz

Žabička, Petr a Damborská, Lenka
11.–12. 4. 2017
MZK
Seminář digitalizace pro krajské knihovny VI.
Mobilní aplikace pro digitální knihovnu Kramerius (Android a iOS)

Žabička, Petr a Zadražilová, Iva
13.–14. 9. 2017
Univerzita Palackého Olomouc
Knihovny současnosti
Informační zdroje a vyhledávání na portálu Knihovny.cz

Žabička, Petr, Žabičková, Petra a Rosecký, Václav
30.–31. 5. 2017
Praha
Inforum
Vyhledávání na portálu Knihovny.cz

Žabička, Petr, Žabičková, Petra, Rosecký, Václav a Kurfürstová, Jana
26. 4. 2017
Stará Lesná
Infos
Knihovny.cz – přestavení portálu

Vedení kvalifikačních prací

Mgr. Lucie Heilandová

obhájené

bakalářské práce
Blažková, Hana: Knihy Bedřicha Sylva Tarroucy ve fondu Moravské zemské knihovny (FF MU)

prof. PhDr. Tomáš Kubíček, Ph.D.

obhájené

diplomové práce
Peteříková, Pavlína: Kateřina Tučková – Žítkovské bohyně (PdF UK)
Zajíček, Jan: Narativní analýza románu Jana Němce Dějiny světla (PdF UK)

řešené

bakalářské práce
Kovářová, Iveta: Petr Stančík – Mlýn na mumie (PdF UK)
Klimentová Anežka: Haruki Murakami: Afterdark – naratologická analýza

diplomové práce
Perglerová, Jitka: Dětský čtenář – dětský básník (PdF UK)

disertační práce
Faulerová, Lucie: Nespolehlivost ve fikčním vyprávění (FF UPOL)
Pavelková, Olga: Fikční světy antiutopické literatury (FF UK)
Soukupová, Klára: Autobiografie v kontextu teorie pozicionality (FF UK)

Šinclová, Soňa: Postava Salome v proměně prezentací (FF UPOL)

Ing. Petr Žabička
obhájené
diplomové práce
Hruška, Zdeněk: Náklady na dlouhodobou ochranu digitálních dokumentů v českém prostředí na příkladu Moravské zemské knihovny (FF MU)
Vyhlídal, Ondřej: Klient digitální knihovny Kramerius pro iOS (FI MU)

řešené
diplomové práce
Fišer, Jakub: Mobilní aplikace pro iOS implementující IIIF API (FI MU)

Členství v komisích

Ilona Bašistová
člen pracovní skupiny pro zpracování speciálních dokumentů při Národní knihovně ČR

Mgr. Lenka Damborská
člen Formátového výboru NDK
člen organizačního výboru Semináře k digitalizaci (nejen) pro krajské knihovny

Mgr. Jiří Dufka
člen pracovní skupiny pro historické fondy při Národní knihovně ČR
člen podkomise UNESCO pro kartografické dokumenty
člen pracovní skupina pro mapy v archivech při Archivní správě MV ČR
člen vědecké rady Společnosti pro queer paměť

Mgr. Zdeněk Hruška
člen pracovní skupiny pro LTP v rámci koncepce rozvoje knihoven ČR
člen organizačního výboru Semináře k digitalizaci (nejen) pro krajské knihovny

Mgr. Radka Chlupová
člen pracovní skupiny pro zpracování seriálů při Národní knihovně ČR

Mgr. Eva Chodějovská, Ph.D.
člen redakční rady časopisu *Historická geografie* (Praha)
člen redakční rady časopisu *Z Českého ráje a Podkrkonoší* (Jičín-Semily)
vědecký korespondent časopisu *Città e storia* [Cities and History] (Řím, Itálie)
Členka Komise pro historickou geografii (Praha)
Předsedkyně Pracovní skupiny pro mapy v archivech při Archivní správě Ministerstva vnitra

MgA. Michal Indrák, Ph.D.
člen komise VISK7
člen organizačního výboru CASLIN
člen Formátového výboru NDK
člen pracovní skupiny: Koncepce rozvoje knihoven 2017–2020 – priorita Knihovny ve virtuálním prostředí
člen organizačního výboru Semináře k digitalizaci (nejen) pro krajské knihovny

prof. PhDr. Tomáš Kubíček, Ph.D.
člen oborové rady doktorského studia Teorie literatury ÚČL a LV FF UK Praha
člen oborové rady doktorského studia Dějin novější české literatury FF JČU České Budějovice
člen oborové rady doktorského studia teorie literatury KB FF UP Olomouc
člen Pražského lingvistického kroužku
člen redakce časopisu *ProInflow*
předseda redakční rady časopisu *Duha*
člen vědecké rady Filozofické fakulty JČU v Českých Budějovicích
člen vědecké rady JČU v Českých Budějovicích
člen Europen Narratology Network
externí spolupracovník Forschergruppe Narratologie Universität Hamburg
spolupracovník Centre de Recherches sur les Arts et le Langage, L'École des hautes études en sciences sociales (EHESS)
vedoucí ediční rady edice Knihovna možných světů nakl. Academia
člen Ústřední knihovnické rady
člen rady CPK
místopředseda Rady Národní knihovny ČR
člen předsednictva SDRUK
člen komise Ceny Jaroslava Seiferta
člen komise pro podporu překladu české literatury
porotce komise Litera za publicistiku ceny Magnesia Litera
člen hodnotícího panelu RVVI

Mgr. et Ing. Romana Macháčková
člen podskupiny Kampaně v rámci Priority 6
člen poroty Cena Bohumila Polana 2016
člen poroty literární soutěže Skrytá paměť Moravy

PhDr. Martina Machátová
garant za PATLIB centrum za MZK

Mgr. Jitka Machová
člen pracovní skupiny pro historické fondy při Národní knihovně ČR

Mgr. Josef Mikulášek
člen pracovní skupiny pro věcný popis při Národní knihovně ČR

PhDr. Jindra Pavelková
člen pracovní skupiny pro historické fondy při Národní knihovně ČR
člen komise VISK6
člen pracovní skupiny SDRUK pro služby

Mgr. Ludmila Pohanková
člen pracovní skupiny pro Koncepci rozvoje knihoven, priorita č. 3 – Budování knihovních fondů a informačních zdrojů

Anna Sládková
člen pracovní skupiny pro zpracování speciálních dokumentů při Národní knihovně ČR

Mgr. Michal Škop
člen pracovní skupiny pro Koncepci rozvoje knihoven, priorita č. 6 – Systém hodnocení a marketing veřejných knihovnických a informačních služeb

Mgr. Eva Tauwinklová
člen komise VISK5
člen pracovní skupiny pro jmenné zpracování knih při Národní knihovně ČR
člen pracovní skupiny pro zpracování speciálních dokumentů při Národní knihovně ČR

Mgr. et Mgr. Jana Velebová
člen pracovní skupiny pro zpracování speciálních dokumentů při Národní knihovně ČR

Mgr. Irena Veselá, Ph.D.
člen výboru České národní skupiny IAML, z. s.
člen pracovní skupiny pro věcný popis hudebnin a zvukových dokumentů při Národní knihovně ČR
člen pracovní skupiny pro ochranu, digitalizaci a zpřístupnění zvukových dokumentů (Virtuální národní fonotéka)

Ing. Petr Žabička
člen komise VISK3
člen Ústřední knihovnické rady
člen pracovních skupin pro řešení koncepce rozvoje knihoven ČR

Činnosti knihovny zajišťovalo v roce 2017 208 zaměstnanců.

Organizační schéma ze dne 1. ledna 2017

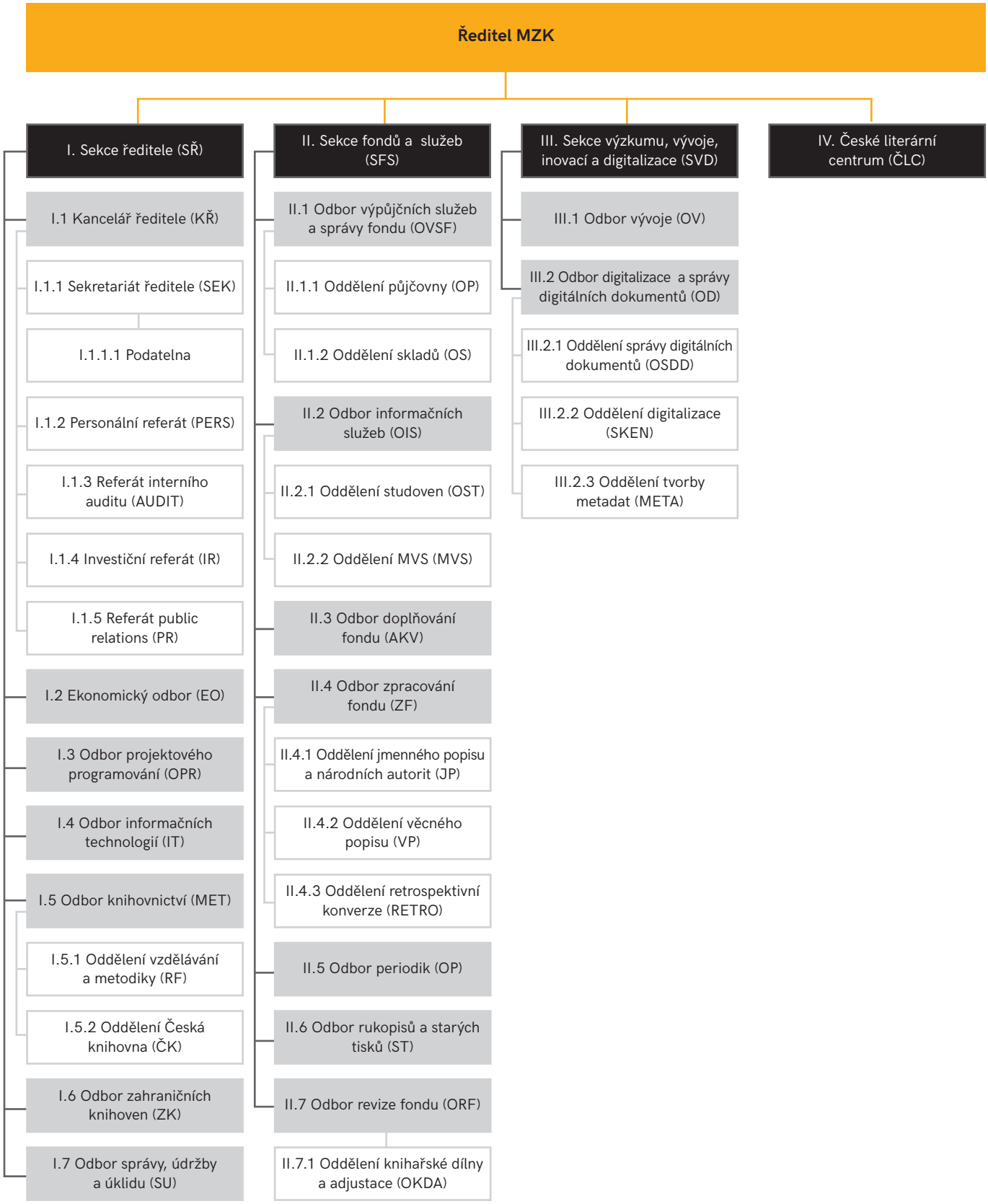

Podařilo se nám zdigitalizovat celkem 3 183 303 stran publikací.

Plnění výkonových ukazatelů za rok 2017

		MZK celkem		z toho jednotlivé knihovny (vyplňovat jen, pokud jsou i info mimo MZK)				
Poř.č.	úkol	plán	plnění	MZK	RK	NK	AK	výměnný fond
	Stav knihovního fondu (předešlý rok)		4 239 016	4 160 341	7 243	6 745	15 382	49 305
1	**Celkový stav k 31.12. daného roku**		4 222 678	4 193 616	7 304	6 854	14 904	
	Z toho zpracováno v PC			2 244 343				
	1.1 Knihy			1 570 718				
	1.2 Zkompletované seriály			501 018				
	1.3 Ostatní dokumenty (vč. Rkp)			172 607				
	1.3.1 Kartografické dokumenty			21 119				
	1.3.2 Hudebniny			97 756				
	1.3.3 AV dokumenty zvukové a obrazové			18 702				
	1.3.4 Elektronické dokumenty			20 291				
	1.3.5 Grafika			10 061				
	1.3.6 Normy			1 235				
	1.3.7 Patenty			0				
	1.3.8 Rukopisy			3 443				
2	**Přírůstky knihovního fondu**		37 596	37 338	61	197		
	2.1 Knihy		26 765	26 584	61	120		
	2.2. Zkompletované seriály		7 703	7 703				
	2.3 Ostatní dokumenty		3 128	3 051		77		
	2.3.1 Kartografické dokumenty		1 128	1 128				
	2.3.2 Hudebniny		374	374				
	2.3.3 AV dokumenty zvukové		301	301				
	2.3.4 Elektronické dokumenty		1 262	1 185		77		
	2.3.5. Grafika		48	48				
	2.3.6 Normy		0					
	2.3.7 Patenty		0					
	2.3.8 Rukopisy		15	15				
3	**Úbytky knihovního fondu**		53 934	4 063		88	478	49 305
	3.1 Knihy		1 073	657		1	415	
	3.2 Zkompletované seriály		2 973	2 973				
	3.3 Ostatní dokumenty		583	433	0	87	63	
	3.3.1 Kartografické dokumenty							
	3.3.2 Hudebniny		2	2				
	3.3.3 AV dokumenty zvukové		7				7	
	3.3.4 Elektronické dokumenty		146	3		87	56	
	3.3.5 Grafika							
	3.3.6 Normy		428	428				
	3.3.7 Patenty							

4	**Přírůstek podle způsobu nabytí**		37 596	37 338	61	197	
	4.1 Povinný výtisk		26 947	26 947			
	4.2 Nákup		5 712	5 712			
	4.3 Dary		4 932	4 674	61	197	
	4.4 Výměna		5	5			
5	**Počet titulů docházejících periodik**		6 090				
	5.1 ČR		5 913				
	5.2 zahraničí		177	141	20	11	5
6	**Katalogizace knihovních jednotek**						
	6.1. Jmenná katalogizace – děl		17 445				
	6.1.1 Z toho popsáno v Clusteru		6 309				
	6.1.2. Z toho popsáno v MZK01		4 449				
	6.1.3. Z toho převzato z Clusteru		6 602				
	6.1.4. Z toho popsáno v odb. periodik		556				
	6.1.5. Z toho popsáno v MZK03		86				
	6.2. Věcná katalogizace – děl		18 337				
	6.2.1 Z toho popsáno v Clusteru		8 689				
	6.2.2. Z toho popsáno v MZK01		4 328				
	6.2.3. Z toho převzato z Clusteru		5 221				
	6.2.4. Z toho popsáno v MZK03		86				
	6.3. Zrevidováno		18 833				
	6.4. Rekatalogizováno		11 218				
	6.5 Záznamy národních autorit		3 276				
	6.6 Analytický popis článků		908				
	6.7. Hudební incipity		451				
	6.8 Dedublikace bb záznamů		2 427				
	6.9 Doplňování věcných prvků do záznamů		10 963				
7	**7.1. Retrokonverze fondu – tituly**		38 614				
	7.1.1 Retrokonverze v MZK01		32 456				
	7.1.2 Retrokonverze v MZK03		6 132				
	7.2. Odesláno do Souborného katalogu		81 423				
8	**Revize knihovního fondu**		381 657				
	8.1. Řádná revize	200 000	226 808				
	8.2 Mimořádná revize		2 507				
	8.3 Revize fondu studoven		109 722				
	8.4 Číselná revize		42 620				
9	**Počet adjustovaných svazků (adj.+ čas.)**	49 000	74 608				
10	**Vazba a opravy knih (knihy, čas, ST)**	3 000	5 811				
11	**Restaurování RKP a ST**		49				
12	**Počet zobrazených digitálních dokumentů**		3 513 562				
13	**Výpůjčky úhrnem (protokolované i neprotokolované)**		**405 051**				
13.A	**13. A. Výpůjčky protokolované přes Aleph**		**391 947**				
	13.A.1 **Mimo knihovnu**		**201 589**				
	13.A.1.1 Knihy		191 660				
	13.A.1.2 Seriály		56				
	13.A.1.3 Ost.dok.vč. RKP a hud.		9 873				
	13.B.1 **Prezenční**		**190 358**				
	13.B.1. Knihy		158 346				
	13.B.2 Seriály		29 434				
	13.B.3 Ost.dok.vč. RKP a hud.		2 578				

13.B	**13. B. Výpůjčky neprotokolované (mimo Aleph)**		**13 104**
	13. B.1. Seriály (včetně běžného ročníku) (OP+ZHR)		12 454
	13. B. 2. Ost.dok.vč. RKP a hud.		655
13.C	**13.C Prolongace**		**260 078**
14	**Meziknihovní výpůjční služba**		10 360
	14.1 **Půjčeno jiným knihovnám**		7 712
	14.1.1 Vnitrostátně		7 390
	14.1.2 Mezinárodně		322
	14.2 **Půjčeno z jiných knihoven**		2 648
	14.2.1 Vnitrostátně		1 230
	14.2.2 Mezinárodně		1 418
15	**Počet žádaných děl**		268 534
	z toho rezerací		27 410
	15.1 v knihovně		257 238
	15.2 v rámci MVS		11 296
	15.2.1 Z toho kladně vyřízených		10 360
16	**Počet registrovaných čtenářů**	20 000	**20 896**
	16.1. Z toho nově registrovaných		7 929
17	**Počet návštěvníků knihovny**		**375 879**
18	**Počet studijních míst**		798
	18.1. Z toho v tiché studovně		13
	18.2. Z toho v týmových studovnách		42
19	**Počet PC pro čtenáře v síti**		85
20	**Virtuální návštěvy web. stránky**		684 459
21	**Informace**		1 084
	21.1 Písemné a ústní registrované inf.		1 021
	21.2 Z toho rešerše		63
	Validace mijeID		367
22	**Počet knihovních jednotek ve volném výběru**		**106 232**
	22.1. Počet absenčních knihovních jednotek celklem		**71 446**
	Počet knihovních jednotek v absenčním volném výběru		35 677
	Počet knihovních jednotek v Zahraničních knihovnách		35 769
	22.2. Počet prezenčních knihovních jednotek celkem		**34 786**
	Počet prezenčních knihovních jednotek v Zahraničních knihovnách		2 203
	Počet prezenčních knihovních jednotek ve studovnách		32 583
23	**Metod.návštěvy a konzultace, praxe**		**196**
	23.1. Z toho metodické návštěvy		12
	23.2. Z toho konzultace		150
	23.3. Z toho praxe		34
24	**Počet titulů vydaných publikací**		12
	24.1. Z toho jako spolupracující instituce		11
	24.2. Z toho periodik		1
25	**Kolektivní akce pro veřejnost**		250
	25.1. Přednášky, semináře, školení, besedy, promítání, diskuze, workshopy, vernisáže výstav		171

	25.1.1. Počet účastníků	7 763
	25.2. Exkurze	79
	25.2.1. Počet účastníků	1 759
26	**Kolektivní akce pro odbornou veřejnost**	
	26.1 Praktická školení a semináře	101
	26.1.1 Počet účastníků	1 051
	26.2 E-learningové kurzy	8
	26.2.1 Počet účastníků	244
	26.3 Rekvalifikační knihovnický kurz	4
	26.3.1 Počet účastníků	16
27	**Výstavy**	20
28	**Digitalizace**	
	28.1 Počet knihovních jednotek	15 213
	28.1.1 Z toho historického fondu přes EOD	24
	28.2 Počet digitalizovaných stran	3 183 303
	28.2.1 Z toho historického fondu přes EOD	2 695
	28.3 Počet zdigitalizovaných zvukových dokumentů	226
29	**Neinvestiční výdaje (v tisících Kč)**	132 476
	29.1 Nákup knih. fondu (včetně databází)	15 486
	29.2 Mzdy pracovníků včetně OON	59 864
30	**Investiční prostředky** (v tisících Kč)	4 669
31	**Odpisy** (v tisících Kč)	7 824
32	**Vlastní příjmy** (v tisících Kč)	7 382
	32.1 Pronájmy (vedlejší činnost)	1 685
	32.2 Hlavní činnost	5 697
33	**Přepočtený stav pracovníků**	165
	33.1 OON (v tisících Kč)	4 022
	33.2 Průměrná mzda v Kč	28 203
34	**Finanční příspěvky pro MZK**	126 563
	34.1 Příspěvek státu (v tisících Kč) – neinvestiční	122 563
	34.2 Příspěvek kraje (v tisících Kč) – neinvestiční	1 835
	34.3 Příspěvek města (v tisících Kč) – neinvestiční	0
35	35.1 Příspěvek státu (v tisících Kč) – neinvestiční	964
	35.2 Příspěvek kraje (v tisících Kč) – neinvestiční	0
	35.3 Příspěvek města (v tisících Kč) – neinvestiční	0

MORAVSKÁ
ZEMSKÁ
KNIHOVNA

Brno 2018